T.C.
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYOLOJİ ANA BİLİM DALI

KUŞAKLARA GÖRE ŞİDDETİN NİTELİĞİ VE ALGISINDAKİ DEĞİŞİM

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Özge GÜVEL

Danışman
Prof. Dr. Yücel CAN

Niğde

Ağustos, 2020

T.C.
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYOLOJİ ANA BİLİM DALI

KUŞAKLARA GÖRE ŞİDDETİN NİTELİĞİ VE ALGISINDAKİ DEĞİŞİM

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Özge GÜVEL

Danışman: Prof. Dr. Yücel CAN

Niğde

Ağustos, 2020

YEMİN METNİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum "Kuşaklara Göre Şiddetin Niteliği ve Algısındaki Değişim" başlıklı bu çalışmanın bilimsel ve akademik kurallar çerçevesinde tez yazım kılavuzuna uygun olarak tarafımdan yazıldığını, yararlandığın eserlerin tamamının kaynakçada gösterildiğini ve çalışmamın içinde kullanıldıkları her yerde bu eserlere atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

28/08/2020

Özge GÜVEL

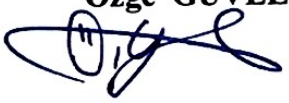

ÖNSÖZ

Ülkemiz son yüzyılda birçok şiddet örneği ile karşı karşıya kalmaktadır. Yapılan birçok araştırmada geçmişten günümüze şiddet türlerinin ve örneklerinin çeşitlendiği gösterilmiştir. Ancak yapılan birçok kuşak ve şiddet araştırmalarının hiçbirinde kuşak ve şiddet konusu birlikte araştırılmamıştır. Yapılan bu çalışma ile geçmişten günümüze kuşakların şiddeti nasıl algıladığı ve nitelendirdiği araştırılmıştır.

Çalışmamın her safhasında benden desteklerini esirgemeyen ve her daim yanımda olan danışmanım Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Yücel CAN hocama sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Hayatımın her anında ve eğitim hayatım boyunca benden desteklerini asla esirgemeyen babam Raci GÜVEL, annem Eşe GÜVEL, ablam Cemile ÇAĞLAROĞLU, enişte Bilal ÇAĞLAROĞLU, kardeşlerim Halil GÜVEL ve Simge GÜVEL'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmam boyunca bana destek olan ve tezi yazarken fikir ve önerilerini esirgemeyen arkadaşlarım Sinan SEZGİN, Leyla YANIK, Murat BİRCAN, Nefise FERMANCI ve Mustafa DEMİR'e teşekkürlerimi sunarım.

Özge GÜVEL

ÖZET
YÜKSEK LİSANS TEZİ

KUŞAKLARA GÖRE ŞİDDETİN NİTELİĞİ VE ALGISINDAKİ DEĞİŞİM

GÜVEL, Özge

Sosyoloji Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Yücel CAN

Ağustos 2020, 136 sayfa

Şiddet, geçmişten günümüze varlığını artarak devam ettiren bir olgudur. İnsanın olduğu her yerde şiddette varlığını devam ettirebilmektedir. Aile içinde en çok kadına ve çocuğa şiddet uygulanmakta, şiddet uygulayıcısı ise genellikle erkekler olmaktadır. Şiddetin kuşaklara göre farklılık gösterip göstermediğinin, şiddetin algısında kuşaklara göre farklılık olup olmadığının araştırılması araştırmanın problem durumunu oluşturmaktadır. Araştırma Şırnak ilinde bulunan X, Y ve Z kuşaklarından 10 kadın ve 10 erkeğe uygulanmıştır. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden derinlemesine anket görüşmesi ile gerçekleştirilmiştir. Anket sorular kuşakların şiddeti nasıl nitelendirdiği ve algıladığı hakkında daha fazla bilgi öğrenebilmek amacıyla açık uçlu olarak hazırlanmıştır. Kuşaklarda bulunan bireylerden evli olanlara eşleri ile ilgili, bekar ve partneri olanlara ise partnerleri ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Ankete verilen cevapların verileri SPSS16 programına aktarılırken kategorileştirilmiş ve veri analizleri ki-kare analizi kullanılarak elde edilmiştir. Elde edilen verilerin analizi yapıldığında; erkeğin eşine harçlık vermemesi, eşleri ya da partnerlerinin aileleri ile ilişkileri, eşleri ya da partnerleri ile birlikte yaptıkları aktiviteler, ev içi iş bölümleri, herhangi bir konuda karar verilirken daha çok kimin isteklerinin dikkate alındığı ve psikolojik şiddet uygulayan kişiye verecekleri tepkiler konularının kuşaklara göre farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Şiddet, Kuşak, Şiddet Algısı, Kadına Yönelik Şiddet, Aile İçi Şiddet.

ABSTRACT
MASTER'S THESIS

CHANGES IN THE QUALITY AND PERCEPTION OF VIOLENCE ACCORDING TO THE GENERATION

GÜVEL, Özge
Department of Socıology
Thesis Supervisor: Prof. Dr. Yücel CAN
August, 2020, 136 pages

Violence is a phenomenon that continues its existence increasingly from past to present. It can survive in violence wherever people are. Women and children are the most violent in the family, and the perpetrator of violence is especially among men. The problem of the research is to investigate whether the violence shows according to the generations and whether it belongs to the generations in the perception of violence. The research was applied to 10 women and 10 men from X, Y and Z generations in Şırnak. The research was conducted with in-depth questionnaire interviews, one of the qualitative methods. The questionnaire questions are open-ended in order to learn more about how generations characterize and perceive violence. Among the generational individuals, married individuals were asked questions about their spouses, and those who were single and had partners about their partners. While transferring the answers to the questionnaire to the SPSS16 program, categorized and data analysis are obtained. When eating analysis is done on hand; it has been concluded that the man does not give pocket money to his wife, the relationships of his wives or partners with their families, the activities they do with their spouses or partners, the domestic work departments, who mostly follows their wishes when making a decision, and who reacts to the psychologically transformative person.
Keywords: Violence, Generation, Perception of Violence, Violence Against Women, Domestic Violence.

İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ iii

ÖNSÖZ v

ÖZET vi

ABSTRACT vii

TABLOLAR LİSTESİ xi

KISALTMALAR LİSTESİ xiii

EKLER LİSTESİ xiv

I. BÖLÜM 1

GİRİŞ 1

1.1. Problem Durumu 1

1.2. Araştırmanın Amacı 2

1.3. Araştırmanın Önemi 3

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları 4

1.5. Araştırmanın Varsayımları 4

1.6. Tanımlar 5

1.6.1. Kuşak 5

1.6.1.1. Gelenekselciler 5

1.6.1.2. Baby Boomers 6

1.6.1.3. X Kuşağı 6

1.6.1.4. Y Kuşağı 6

1.6.1.5. Z Kuşağı 7

1.6.2.Şiddet 7

1.6.2.1. Fiziksel Şiddet 8

1.6.2.2. Cinsel Şiddet....9
1.6.2.3. Duygusal (Psikolojik) Şiddet....9
1.6.2.4. Ekonomik Şiddet....9
1.6.2.5. Siber Şiddet....10
II. BÖLÜM....11
İLGİLİ ALAN YAZIN....11
2.1.Kuşaklar ile ilgili yapılmış çalışmalar....11
2.2. Şiddet ile İlgili Yapılan Çalışmalar....23
III. BÖLÜM....38
KUŞAKLARIN TARİHİ....38
3.1. Gelenekselciler:....43
3.2.Baby Boomer (Bebek Patlaması):....44
3.3. X Kuşağı:....46
3.4. Y Kuşağı....48
3.5.Z Kuşağı:....52
3.6.Alpha Kuşağı:....54
IV. BÖLÜM....56
ŞİDDETİN TARİHİ....56
4.1.Fiziksel Şiddet:....59
4.1.1. Aletsiz Saldırılar:....59
4.1.2. Aletli Saldırılar:....60
4.2. Psikolojik Şiddet:....61
4.3. Ekonomik Şiddet:....61
4.4. Cinsel Şiddet:....65
4.5. Siber Şiddet:....69
4.6. Toplumda Kimlere Karşı Şiddet Uygulanmaktadır?....71
4.6.1. Kadına Yönelik Şiddet....71

4.6.1.1. Namus ve Töre Cinayetleri: 79
4.6.2. Çocuğa Yönelik Şiddet 80
4.6.2.1. Çocuğa Yönelik Fiziksel Şiddet: 84
4.6.2.2. Çocuğa Yönelik Emosyonel Şiddet: 85
4.6.2.3. Çocuğa Yönelik Cinsel Şiddet: 85
4.6.3. Erkeğe Yönelik Şiddet 86
V. BÖLÜM 93
YÖNTEM 93
5.1. Araştırma Modeli 93
5.2. Çalışma Grubu 93
5.3. Veri Toplama Teknikleri 93
5.4. Verilerin Analizi 93
VI. BÖLÜM 95
BULGULAR VE YORUMLAR 95
VII. BÖLÜM 122
SONUÇ VE ÖNERİLER 122
KAYNAKÇA 125
EKLER 132

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo Adı **Sayfa No**

Tablo 1: Kuşakların Temel Özellikleri 42
Tablo 2: Türkiye'nin 1946 ve 1964 Yıllarındaki Göstergeleri 45
Tablo 3: Y Kuşağının X Kuşağından Farkları 52
Tablo 4: X-Y ve Z Neslinin Özellikleri ve Değerleri 54
Tablo 5: Şiddetin Asıl Kaynağı Nedir? 95
Tablo 6: İnsanlarda Şiddet İçeren Davranışlar Neden Oluşmaktadır? 96
Tablo 7: Size Göre Hangi Davranışlar Şiddettir? 98
Tablo 8:Şiddet Türleri Hakkında Neler Bilmektesiniz? 99
Tablo 9: Eşinizden ya da Aile Çevrenizden Size Karşı Herhangi Bir Şiddet İçeren Davranış Oldu Mu? Olduysa Hala Devam Ediyor Mu? 100
Tablo 10: Eşinize ya da Çevrenizdekilere Karşı Hiç Şiddet Uyguladınız Mı? 102
Tablo 11: Şiddetin Gerekli Olduğu Durumlar Var Mıdır? 103
Tablo 12: Toplumda En Çok Kimlere Karşı Şiddet Uygulanmaktadır? 104
Tablo 13:Sizce İnsanların Birbirlerine Bağırması Şiddet Olarak Değerlendirilebilir Mi? 105
Tablo 14: Erkeğin Eşine Harçlık Vermemesi Şiddet Olarak Adlandırılabilir Mi?. 106
Tablo 15:Eşinizin Ailesi ile İlişkileriniz Nasıldır? 107
Tablo 16: Eşinizin Sizi Zorla İlişkiye Zorladığı Oluyor Mu? (kadın) 108
Tablo 17: Eşinize Nasıl Hitap Ediyorsunuz? 109
Tablo 18: Eşiniz ya da Partneriniz İstediğiniz Bir Şeyi Yapmadığında Nasıl Tepki Verirsiniz? 110
Tablo 19: Eşinizle ya da Partnerinizle Birlikte Neler Yaparsınız? 111
Tablo 20: Ev İçi İş Bölümünüz Nasıldır? 112
Tablo 21: Bir Konuda Karar Verilirken Daha Çok Kimin İstekleri Dikkate Alınır? 113
Tablo 22: Eşiniz ya da Partneriniz Sizi Ailesiyle Görüşmeye Zorluyor Mu? 114
Tablo 23: Maaşınızı Nasıl Değerlendiriyorsunuz? 115
Tablo 24: Erkeğin Eşinin Maaşına El Koyması Normal Midir? 116
Tablo 25: Erkeğin Eşinin Maaşına El Koyması Normal Midir? 117
Tablo 26: Erkeğin Kadını İlişkiye Zorlaması Normal Midir? 117
Tablo 27: Kadının Erkeğe Şiddet Uygulaması Normal Midir? 118

Tablo 28: Erkeğin Kadına Şiddet Uygulaması Normal Midir? 119
Tablo 29:Biri Size Karşı Psikolojik Şiddet Uygulasa Nasıl Tepki Verirsiniz? 120

KISALTMALAR LİSTESİ

KSGM	: Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü
CDC	: Centers for Disease Control and Prevetion
SPSS	: Statistical Package fort he Social Sciences
TÜBİTAK	: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
SSK	: Sosyal Güvenlik Kurumu
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi

EKLER LİSTESİ

EK 1: Anket Soruları

EK 2: Özgeçmiş

I. BÖLÜM

GİRİŞ

Toplum, bireylerden ve bu bireylerin oluşturduğu toplumsal olgulardan, normlardan, rollerden, statülerden meydana gelmektedir. Bir birey toplum içerisinde farklı statülere sahiptir. Bireyin toplum içerisindeki bu statülerinin toplamı kişinin toplumdaki yerini ve kimliğini ortaya koymaktadır. Kişi oluşturduğu kimliklerle birlikte de "baba, anne, erkeklik, kadınlık, babaanne, anneanne, dede, çalışan, ev hanımı, çocuk vb." gibi rollere bürünmektedir. Bireyin toplum içindeki statüsü arttıkça toplum içerisinde bireye gösterilen saygı da artmaktadır. Yani bireyin statüsü ile toplum içindeki saygınlığı doğru orantılıdır. Toplum içerisinde bireylerin oluşturmuş olduğu bu statüler ve yaşantıları, belirli tarihler içerisinde kuşak farklılıklarını meydana getirmektedir. Kuşak farklılıkları bireylerin yaşayış tarzları, hayata bakış açıları, teknolojik ve toplumsal imkanlar gibi olgulardan oluşmaktadır.

Kuşakların yaşayış biçimlerinden kaynaklı olarak bazı olay ve olgulara bakış açıları da farklı olabilmektedir. Bu farklılıklar kuşaklar arası ilişkileri de etkileyerek bireyler arası çatışmalara da neden olmaktadır. Araştırmanın konusu da bireylerin günlük hayat içerisinde maruz kaldıkları veya dolaylı olarak şahit olmak zorunda kaldıkları şiddeti kuşakların nasıl algıladıkları ve kuşaktan kuşağa şiddet olgusunun algılanmasında herhangi bir değişme olup olmadığının araştırılmasıdır.

Bu bölümde araştırmanın problem durumu, amacı, önemi, sınırlılıkları, varsayımlar ve tanımlar yer almaktadır.

1.1. Problem Durumu

Toplumsal yapı içerisinde bulunan bireyler yaşadıkları olaylar çerçevesinde gündelik hayatlarında sürekli bir çatışma içerisinde bulunmaktadır. Birçok kuşağın toplum içerisinde bir arada yaşaması kuşakların birbirlerini anlamamalarına, yaşlı kuşağın genç kuşakları kendi çağlarına göre değerlendirmesine, orta kuşağın ise her iki kuşak arasında geçiş kuşağı olmasına neden olmuştur. Bireylerin yaşadıkları bu çatışmalar da şiddet olgusunun insan yaşantısına sürekli olarak etki etmesine neden olmuştur. Ancak şiddetin her kuşakta bireyler tarafından uygulanma biçimi farklılaşmıştır.

X kuşağında fiziksel şiddet, Y kuşağında daha çok fiziksel ve cinsel şiddet ön plana çıkarken Z kuşağında ise cinsel şiddet ve siber şiddet ön plana çıkmaktadır. Şiddetin kuşaklar arasında farklılaşmasının birçok nedeni vardır. Bu nedenlerden

bazıları ise; teknolojik, ekonomik, sosyal ve siyasal vb. farklılaşmalardır. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte yeni iş imkanları doğması ekonomik sıkıntıları da yanında getirmiştir. Ekonomik sıkıntıların yaşanması ve teknolojinin getirdikleriyle birlikte ihtiyaçların fazlalaşmasıyla kadın özel alandan çıkıp kamu alanına adım atmıştır. Kadının özel alandan çıkmasıyla aile içerisinde ve kamu alanında birçok çatışma meydana gelmiştir.

"Kuşaklara göre şiddetin niteliği ve algısındaki değişim" araştırması son dönemlerde artan şiddet olaylarının kuşaklara göre nasıl farklılıklar gösterdiğini ve kuşakların şiddeti nasıl değerlendirdiğini ortaya koymaktadır. Şiddet ve kuşak konuları çok kapsamlı konular olduğu için araştırma "Kuşaklara göre şiddetin niteliği ve algısındaki değişim" olarak sınırlandırılmıştır. Türkiye'de bulunan 81 ilde araştırmanın yapılmasının zor olması nedeniyle araştırma Şırnak ilinde yapılmıştır.

"Şiddet" ve "kuşak" olgusunun ayrı olarak araştırıldığı birçok araştırma olmasına rağmen; her iki olgunun bir arada olduğu "Kuşaklara Göre Şiddet" şeklinde birkaç araştırma bulunmaktadır. Şiddeti kuşaklara göre değerlendirerek anlatan Elif Kadılar (2012)'ın "Üç Kuşak Kadının Cinsiyet Rolleri" isimli kitabında yer alan 'Kadına Yönelik Şiddet' bölümüdür. Bu kitap haricindeki diğer kitap ve makalelerde "kuşak" ve "şiddet" konuları ayrı ayrı ele alınmıştır.

Araştırma içerisinde de kuşak ve şiddet olguları ayrı ayrı ele alınıp araştırmanın sonlarında yapılan anketler doğrultusunda birleştirilerek kapsamlı şekilde anlatılmıştır. Şiddet olgusunun kuşaklara göre değişiminin, araştırmanın problem durumu olarak seçilmesinin temel sebebi ise geçmişten günümüze kadar her kuşakta var olmuş, günümüzde de varlığını toplum içerisinde bireylerin çoğunluğunda göstermeye devam eden ve şiddetin önüne geçilebilecek önlemler alınmayıp, şiddet uygulayan bireylere herhangi bir yaptırım uygulanmadığı sürece gelecekte de varlığını devam ettirecek olan şiddetin neden var olmaya devam ettiğinin ve şiddetin değişme nedenlerinin araştırılmasıdır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Nitel araştırma yöntemlerinde "derinlemesine görüşme modeli" kullanıldığı bu araştırmanın amacı kuşaklara göre şiddetin niteliği ve algısındaki değişimin Şırnak ilinde X, Y, Z kuşaklarına göre ne yönde ve nasıl değiştiğinin araştırılmasıdır. Araştırma Şırnak ilinde bulunan X kuşağından 10 kadın-10 erkek, Y kuşağından 10 kadın-10 erkek ve Z kuşağından 10 kadın-10 erkek ile gerçekleştirilmiştir. Şiddetin kuşaklar arasında değişmesinin nedenleri, şiddetin değişiminin ne yönde olduğu ve bu

tarz değişimlerin topluma ne derece etki ettiği, X, Y ve Z kuşaklarında şiddet değişiminin insanların toplumsal hayatına etkisi olup olmadığı araştırılmıştır. Toplumda meydana gelen şiddetin neden, nasıl ortaya çıktığı ve yıllar içerisinde nasıl bir değişime uğradığı konusu baz alınarak araştırma gerçekleştirilmiştir. Kısaca "Kuşaklara göre şiddetin niteliği ve algısındaki değişim ne düzeydedir?" sorusuna yanıt aranmıştır.

Şiddet olgusunun kuşaklara göre nasıl nitelendirdiği ve değerlendirdiği hakkında yapılmış çok fazla araştırma bulunmadığından ve insanların şiddetin kuşaklara göre nasıl değiştiği, nasıl algılandığı ve şiddet olgusunun yıllara göre farklılaşmasının nedenlerinin neler olduğu, şiddetin varlığının neden hala devam ettiği konusunda bilinçlendirilmeleri araştırmanın amaçları arasındadır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Şiddet her dönem var olmuş ve son yüzyılda da artarak var olmaya devam eden bir olgudur. Toplumsal bir sorun olan şiddet olgusu birçok araştırmaya da konu olmuştur. Çünkü şiddet dünyada bulunan tüm toplumlarda ortak bir sorundur. Şiddet, bulunduğu toplumdaki insanların yaşayış tarzlarına, zihniyetlerine vs. göre değişiklik göstermektedir. Her toplumun şiddet karşısında almış olduğu önlemler de farklılaşmaktadır. Şiddet olgusunun kelime anlamı değişmese de şiddetin uygulanma türü kuşaktan kuşağa değişmektedir.

Toplumdaki bireylerin belirli zaman aralıkları içerisinde ortaya koydukları düşünceleri, inanışları, deneyimleriyle birbirleri arasında farklılıklar oluşmaktadır. Bu farklılıklar göz önüne alınarak araştırmacılar kuşak kavramını ortaya çıkarmışlardır. Kuşaklar arasındaki farklılıklar birçok konuda bulunmaktadır. Araştırmada araştırılan şiddet konusunda da kuşaklar arasında farklılıklar bulunmaktadır.

X, Y ve Z kuşaklarına genel itibariyle bakıldığında toplum içerisinde en çok kadına yönelik şiddet uygulandığı dikkat çekmektedir. Özel veya kamusal alana bakıldığında erkeğe, çocuğa veya yaşlıya yönelik uygulanan şiddetler de bulunmaktadır. Ancak gerek kamusal alanda gerekse de özel alanda kadına yönelik şiddetin, şiddet uygulanan diğer kesimlerden daha fazla olduğu görülmektedir.

Araştırma her zaman var olan şiddet olgusunun yıllara ve kuşaklara göre nasıl, ne derece ve ne gibi farklılıklar bulunduğunu ortaya koymaktadır. Şiddetin aile içerisinde en çok kimi etkilediği ve hangi konuların eşler arasında çatışma teşkil ettiği gibi konular üzerinde durulmuştur. Kuşaklar ve şiddet olguları üzerine ayrı ayrı araştırılmış birçok araştırma olmasına rağmen kuşaklara göre şiddetin araştırıldığı çok

az araştırma bulunmaktadır. Yapılan bu araştırmada kuşakların şiddet hakkında ne kadar bilgiye sahip olduğu, şiddeti nasıl değerlendirdikleri ve X, Y, Z kuşağındaki bireylere göre hangi davranışların şiddet olarak nitelendirildiği konusu ortaya konulmak istenmiştir.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

1) Araştırma konusu "Kuşaklara göre şiddetin niteliği ve algısındaki değişim: Şırnak ili örneği" olarak sınırlandırılmıştır.
2) Araştırma Şırnak ilindeki bireyler ile sınırlı tutulmuştur.
3) Araştırma bulunan bireylerden X kuşağından 10 kadın, 10 erkek; Y kuşağından 10 kadın, 10 erkek ve Z kuşağından 10 kadın, 10 erkek ile sınırlıdır.
4) Araştırma, şiddet olgusu çok kapsamlı bir konu olduğu için "aile içi şiddet" ile sınırlı tutulmuştur.
5) Araştırma sonucunda elde edilen bilgiler X, Y, Z kuşağındaki bireylerin anket sorularına verdiği yanıtlar ile sınırlıdır.
6) 6 farklı kuşak türü vardır. Araştırma X, Y, Z olmak üzere üç kuşak türüyle sınırlandırılmıştır.
7) Gelenekselci ve Baby Boomer kuşağındaki kişilerin çoğunun dünya üzerinde yok denebilecek kadar az sayıda bulunması, Alfa kuşağının ise küçük yaşlardaki ya da doğmamış bireylerden oluşması nedeniyle araştırma X, Y ve Z kuşağı ile sınırlandırılmıştır.
8) Ankete katılan bireylerden evli olanlar eşleri ile ilgili, evli olmayanlar ise partneri ile ilgili sorularla sınırlandırılmıştır.

1.5. Araştırmanın Varsayımları

1) Şırnak ilinde araştırmaya katılan X, Y ve Z kuşağındaki 10 kadın ve 10 erkek katılımcının soruları içtenlikle cevapladığı varsayılmıştır.
2) Araştırma sorularını cevaplandıran araştırmacıların soruları kendi görüşleriyle dürüst bir şekilde cevaplandırdığı varsayılmıştır.
3) Kullanılan araştırma yönteminin araştırmaya uygun olduğu varsayılmıştır.
4) Araştırma sonucunda ortaya çıkan veri sonuçlarının araştırma için yeterli düzeyde olduğu varsayılmıştır.
5) Araştırma için hazırlanan anket sorularının araştırmanın gerçekliğini tam anlamıyla ortaya koyduğu varsayılmıştır.

6) Araştırmanın yapıldığı ilin araştırma alanı için uygun olduğu varsayılmıştır.
7) Araştırmaya katılan katılımcıların anlattığı olayların gerçekte yaşanmış olaylar olduğu varsayılmıştır.

1.6. Tanımlar

1.6.1. Kuşak:

Kuşak kavramı, Türk Dil Kurumu Felsefe Terimleri Sözlüğünde, "Yaklaşık olarak aynı yıllarda doğmuş, aynı çağın şartlarını, dolayısıyla birbirine benzer sıkıntıları, kaderleri paylaşmış, benzer ödevlerle yükümlü olmuş kişilerin topluluğu.", Türk Dil Kurumu Toplum Bilimi Terimleri Sözlüğünde, "Yaklaşık yirmi beş, otuz yıllık yaş kümelerini oluşturan bireyler öbeği, göbek, nesil, batın, jenerasyon." ve Türk Dil Kurumu Tarih Felsefesi ve Kültür Tarihinde ise "Yeni bir anlayışta yeni bir yaşama duygusunda, yeni biçimlerde birleşen, eskiden belirgin çizgilerle ayrılan kişilerin topluluğu." olarak ifade edilmektedir (Mücevher, Erdem, 2018, s. 61).

Kuşaklarla ilgili bir atasözün de dendiği gibi, "İnsan, içinde yaşadığı çağa babasına benzediğinden daha çok benzemektedir". Dolayısıyla bireylerin gençlik çağında yaşadıkları önemli ulusal ve uluslararası olaylar ortak bir bilincin ve algının oluşmasına neden olmaktadır. Oluşan ortak bilinç ve algı, gelecekte oluşan davranış, tutum, eğilim ve tercihleri şekillendirmektedir. Dolayısı ile her bir yeni kuşağın sahip oldukları, değerleri, algı, tutum ve davranışları, farklı bakış açıları, güçlü ve zayıf tarafları gibi özellikleri ile farklı karakteristik özelliklere sahip olduğundan kuşaklar arası çatışma ve anlaşmazlıklara sebep olabilmektedir (Aka, 2018, s. 120).

Kuşaklar; Gelenekselciler, Baby Boomer, X, Y, Z ve Alpha kuşağı olarak 6 farklı kategoride sınıflandırılmıştır.

1.6.1.1. Gelenekselciler:

Bu kavram bazı kaynaklarda sessiz kuşak ya da erişkin (matures) kuşak olarak da adlandırılmaktadır. Genellikle 1925 ve 1945 yılları arasında doğan jenerasyonu ifade etmektedir. Bu dönemde yaşanan bazı önemli olaylardan kaynaklanan baskılardan dolayı, gelenekselciler emin olmadıkları durumlara karşı daha tedbirli davranmaktadırlar. Ayrıca bu kuşak risk alma konusunda isteksiz davranmaktadır (Adıgüzel vd., 2014, s. 170).

Türkiye Cumhuriyeti bu dönemde savaştan yeni çıkmış tek partili siyasal sistemin egemen olduğu ve sanayi, üretim ve hizmet sektörünün neredeyse tamamen yeniden kurulmaya başlandığı bir dönemdedir. Bu kuşakta doğan insanlar geçmişten gelen savaşlar ve devam eden savaşlar nedeni ile savaşa katılamayacak çocuklardan oluşmaktadır. Bu çocuklarında en önemli kültürel yapısı geniş aileler ve bu durumun getirdiği daha yakın komşuluk ilişkileridir (Göksel, Güneş, 2017, s. 810-811).

1.6.1.2. Baby Boomers:

Birleşmiş Milletler'in istatistiki araştırmaları referans alındığında 1946 ile 1964 yılları arasında doğmuş olan nesildir. 1936 yılında her 1000 kadında 75,8 çocuk oranını; 1967 yılında 122,7 çocuk seviyesine çıkardıkları için bu dönem "Bebek Patlaması" ismini almıştır (Topgül, 2015, s. 18).

Bir önceki kuşağın çocukları olan bu kuşak, İkinci Dünya Savaşı sonrası doğum oranlarının artması nedeniyle bu adı almışlardır. Bu kuşak işkolik, çok çalışan, pragmatist, özverili ve örgütün menfaatlerini kendi menfaatleri üzerinde tutan itaatkâr bir kuşak olarak bilinmektedir (Gürbüz, 2015, s. 41).

1.6.1.3. X Kuşağı:

1966-1979 yıllarında doğan, Bebek Patlaması kuşağından sonra gelen X kuşağının temel güdüsünün, yaşamak için çalışmak anlayışı olduğu ileri sürülmektedir. Bir önceki kuşağa kıyasla iş değerleri daha zayıftır ve daha bireycidirler. Otoriteyi sorgulama, iş-yaşam dengesini kurma, iş ortamında esneklik ve otonomiyi tercih etme, değişime ayak uydurma bu kuşağın temel özellikleridir (Gürbüz, 2015, s. 42).

Teknolojik yeniliklerin içine doğan X'lerin sadakat duyguları, duruma göre değişmekle birlikte, geleneksel değerlerin savunuculuğunu yapmaktan da vaz geçmediler. Bu yüzden toplumsal sorunlar karşısında duyarlıdırlar. Baby Boomer'lara göre daha kanaatkardırlar, şüpheci ve mücadelecidirler, otoriteye saygılıdırlar, işlerine bağlıdırlar, markalara ilgi duyan, hatta kimliklerini markalara göre tanımlamayı başlatan ilk kuşak oldukları söylenmektedir (Altuntuğ, 2012, s. 206).

1.6.1.4. Y Kuşağı:

1980–1996 yılları arası doğan insanları kapsamaktadır ve şu anki nüfusun yaklaşık %16'sını oluşturmaktadır. Bu kesim okullardan mezun olmuş ve çalışan, idareci, hatta

işveren durumdadırlar. Z kuşağına göre daha iyi ekonomik koşullarda yaşamış olup, son yıllarda ülkemizde ve dünya genelindeki ekonomik krizler ve terör olaylarından daha az etkilenmişlerdir (Seymen, 2017, s. 469).

Teknolojiye hâkim olan ve teknolojik bir dünyada sosyalleşen Y kuşağı, aynı anda birden fazla iş yapma alışkanlığını da beraberinde getirmektedir, işlerini yaptığı sırada anlık iletilerle iletişimini de sürdürmektedir, kendi yetenekleri belirlendiğinde ve bu yetenekleri tümüyle kullanabileceği zorlu bir işte çalıştığında en iyi performansını ortaya koyar. Hız, etkileşim, çift yönlü iletişim ve aktif katılım Y kuşağının işe odaklanmasına yardımcı olan faktörlerdir (Yüksekbilgili, 2013, s. 345).

Y kuşağı bireyler çoklu görev yapabilen ve yüksek adaptasyon gücüne sahip bireyler olsa da yaptıkları işten çabuk sıkılmaktadırlar. Bu kuşaktakiler ileri düzey düşünebilme ve hızlı bir bilgi edinme sürecine sahiptir. Değişimi yakalayabilmek ve sindirebilmek için isteklilikleri süreklidir. Geleceğe meydan okuyabilme kapasiteleri vardır. Takım çalışmalarına yatkın olan Y kuşağının bireyleri aynı zamanda yüksek hayat standartlarına sahiptir (Erdoğan, Küçükkambak, 2015, s. 91).

1.6.1.5. Z Kuşağı:

"Dijital yerliler", "medya kuşağı", "com kuşağı", "net kuşağı" gibi isimlerle anılan Z Kuşağı, 1996 ve sonrasında doğanları kapsayan ve geleceği simgeleyen bir kuşaktır. Bu kuşağın üyelerine "Kuşak I", "İnternet Kuşağı", "Instant Online (her daim online)", "Next Generation" ya da "iGen" adları da verilmektedir. Bu kuşak aynı anda birçok işi (multitasking) yapabildiği için pek çok kaynakta araştırmacılar tarafından M Kuşağı olarak da adlandırılmaktadır. Z Kuşağının hangi yıllar arasında doğduğu konusunda araştırmacılar kesin bir yargıya varamamışlardır. Kimi araştırmacılar 1990'ların ortası ve 2000'li yılların sonunda doğanları bu kuşaktan sayarken, kimi araştırmacılar da 2000'li yılların başından bugüne kadar olan zaman dilimini Z Kuşağı olarak tanımlamaktadırlar (Mücevher, Erdem, 2018, s. 63-64).

1.6.2. Şiddet:

Şiddet sözcüğü dilimize Arapçadan giren bir sözcüktür. "Peklik", "sertlik", "sıkılık" anlamları vardır. Anlamı bu haliyle, İngilizce ve Almanca'daki karşılıklarından bazı farklarla ayrılır. Örneğin İngilizce *violence* sözcüğü Latince *violentus* ve *violare'*den gelmektedir. Cebri, kuvvetli, hiddetli, sert, zorlu, taşkın

anlamlarına gelen ilki Wade'e göre "bir şeyin yapılma tarzını" vurgularken, diğeri yani *violare,* incitmek, zarar vermek, bozmak, lekelemek, tecavüz etmek, zorlamak, çiğnemek, ihlal etmek anlamlarına gelip "yapılan şeyi" vurgular (Dursun, 2011, s. 3).

Medeni hukukta, şiddet eylemi, bir insanın istemi üzerinde, onu geri adım atmaya zorlayarak baskı uygulaması olarak geçmektedir. Sosyolojik yaklaşıma göre şiddet; kültürel değerlerde kabul gördüğü ölçüde kuşaktan kuşağa devam eder. Psikolojik yaklaşım; şiddeti sosyal öğrenme ve ödül-ceza mekanizmaları yoluyla açıklamaktadır. Biyolojik yaklaşımda; şiddet, hormonlarla ilişkilendirilerek içgüdüsel olduğu savunulmaktadır (Bulut, 2010, s. 72).

Polat (2016), uygulanan şiddet tiplerine göre şiddeti şu alt başlıklar karşımıza çıkarmıştır:

1. Fiziksel şiddet

2. Cinsel şiddet

3. Duygusal (Psikolojik) şiddet

4. Ekonomik şiddet

5. Siber şiddet (Polat, 2016, s. 17).

1.6.2.1. Fiziksel Şiddet:

Fiziksel şiddet, kaba kuvvetin bir korkutma, sindirme ve yaptırım aracı olarak kullanılmasıdır. Aile içinde yetişkinlerin birbirlerine uyguladıkları, en yaygın yaşanan ve tanımlanan şiddet türüdür. Fiziksel şiddete genellikle kadınların maruz kaldığı istatistiksel kanıtlarla gösterilmektedir. Fiziksel şiddet; itmek, tokat atmak, ısırmak, boğmaya çalışmak, tekmelemek, yumruklamak, eşya fırlatmak, fiziksel kuvvet kullanarak evden çıkmasına veya eve girmesine engel olmak, bıçak veya silah gibi aletlerle tehdit etmek, işkence yapmak gibi fiziksel gücün kullanıldığı durumları kapsamaktadır (Yetim, Şahin, 2008, s. 50).

Fiziksel şiddet eylemleri sonucunda meydana gelen yaralanmalar farklı düzeylerde olmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü'nün fiziksel şiddetin derecelerine ilişkin kullandığı tanım, orta derecede ve ağır derecede şiddet olmak üzere iki grup altında

toplamıştır. Belirtilen şiddet içeren davranışlardan "tokat atma ya da bir şey fırlatma" ve "itme, tartaklama" orta derecede şiddeti, diğer davranışlar ise ağır derecede fiziksel şiddeti tanımlamaktadır (KSGM, 2009, s. 49).

1.6.2.2. Cinsel Şiddet:

Bir kişiyi, istemediği zaman ve şekilde cinsel ilişkiye zorlamak; gebelikle veya seksüel yolla bulaşan hastalıklara yakalanmasına neden olmak, cinsel ilişki sırasında incitmek, acıtmak, tecavüz etmek, başka kişilerle cinsel ilişkiye zorlamak, doğum kontrol yöntemlerini reddetmek, cinsel organına zarar vermek, fahişe veya frijid olmakla suçlamak, ensest, cinsel içerikli tacizlerde bulunmak, cinsel nesne muamelesi yapmak, namus ve töre nedeni ile baskı uygulamak ve öldürmek gibi davranışlar bu başlık altında toplanabilir (Baygal, 2016, s. 185).

Genellikle fiziksel şiddetle beraber görülen cinsel şiddetin temelinde de geleneksel kadınlık ve erkeklik rolleri yatmaktadır. Toplumda mahrem bir alan, bir tabu olarak görülen cinsel şiddet çoğu zaman gizlenen, bu nedenle de tespiti oldukça güç bir olgudur. Cinsel şiddetin buna maruz kalan bir kadının üzerinde konuşmakta en çok zorlandığı şiddet türü olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır (Akkaş, Uyanık, 2016, s. 39).

1.6.2.3. Duygusal (Psikolojik) Şiddet:

Bireyin benlik duygusunu ortadan kaldırmaya ya da en azından yaralamaya yönelik tüm saldırıları psikolojik şiddet olarak tanımlamak mümkündür. Psikolojik şiddet bu durumda, bir kişinin, bir veya daha fazla kişi tarafından hedef seçilmesiyle başlayan ve bu kişiye her gün düzenli olarak ve aylarca suren bir zaman diliminde saldırarak, onu yardıma muhtaç hale getiren bir süreçtir (Harcar vd., 2008, s. 54).

Duygusal şiddet sıklığına bakılacak olursa CDC'ye göre eş şiddeti sıklıkla duygusal şiddetle başlamaktadır, sonrasında bu şiddet davranışı fiziksel veya cinsel şiddet olarak devam etmektedir. Bazı kaynaklar fiziksel şiddeti eş şiddetinin en yaygın formu olarak belirtse de bazı kaynaklara göre de duygusal şiddet, fiziksel ve cinsel şiddetten daha yaygındır (İncecik vd., 2009, s. 5).

1.6.2.4. Ekonomik Şiddet:

Ekonomik kaynakların ve paranın kadın üzerinde bir yaptırım, tehdit ve kontrol aracı olarak düzenli bir şekilde kullanılmasıdır. Ekonomik şiddetin varlığına işaret eden bazı davranışlar; kadının çalışmasına, düzenli bir iş tutmasına engel

olmak, ailenin ekonomik ihtiyaçlarını karşılamamak, kadının iş yaşantısında ilerlemesine yardımcı olabilecek fırsatları değerlendirmesine engel olmak çok kısıtlı harçlık verip bununla yapılması mümkün olmayan şeyler istemek ve gerçekleşmediğinde olay çıkarmak çalışmasını reddedip kadının gelirini harcamak, evi zaman zaman terk ederek giderlerle hiç ilgilenmemek gibi şekillerde ortaya çıkmaktadır (Yetim, Şahin, 2008, s. 49).

Ekonomik şiddetin görünmeyen boyutu ise toplumun zayıf kesimini oluşturan çocuk ve kadınların ucuz iş gücü olarak çalıştırılmasıdır. Çocuk işçiliği özellikle yoğun göç alan kentlerde yaygınlaşmış durumdadır. Aynı şekilde kadının gerek hane içi gerekse de hane dışı emeği küçümsenmektedir. Başta çocuklar olmak üzere birçok kadın düşük ücretle çalıştıkları yetmiyormuş gibi ücretlerine aile içi iktidar ilişkilerinin baş aktörü olan baba ve eş tarafından el konulmaktadır. Dolayısıyla emeğin düşük ücretle satın alınması ve ücrete el konulması ekonomik şiddetin görünmeyen boyutunu oluşturmaktadır (Kurşun, 2016, s. 24).

1.6.2.5. Siber Şiddet:

"Siber zorbalık ya da sanal zorbalık da denilen siber şiddet, birey veya grup tarafından diğerlerine, bilgi ve iletişim teknolojileri aracılığı ile, düşmanlık ve korkutmak amaçlı mesaj ve resimlerin kasıtlı ve düzenli bir şekilde gönderilmesidir" (Aksaray, 2011, s. 406-407).

Siber şiddeti uygulayan kişi eski ya da şu anki eş / partner, komşu, iş / okul arkadaşı, bir yakın ya da bir yabancı olabilmektedir. Siber şiddette, şiddet uygulayan kişi sosyal ağlar (Facebook, Instagram, Twitter, Youtube, Snapchat, Tumblr, Periscope vb.), mesajlaşma uygulamaları (Whatsapp, Messenger vb.), Global Positioning System Küresel Konumlama Sistemi (GPS) destekli uygulamalar (Swarm, Maps Google vb.), akıllı telefonlar ve / veya e-mail kullanılarak şiddete maruz kalan kişinin kendi güvenliğinden endişe etmesine neden olmaktadır (Temur Şimşekcan, 2018, s. 18).

II. BÖLÜM

İLGİLİ ALAN YAZIN

2.1. Kuşaklar ile ilgili yapılmış çalışmalar

Toplumsal yapı içerisinde meydana gelen kentsel değişim ve sanayileşme gibi değişim süreçleri toplum hayatını da etkileyerek çeşitli kuşak grupları arasına çatışma ve kültürel farklılıklara neden olmaktadır. Alev Anıl'ın 2011 yılında yapmış olduğu "Kültürel Değişme Açısından Kuşaklar Arası Çatışma" başlıklı yüksek lisans tezinde de toplum içerisindeki sanayileşme ve kentleşmeyle birlikte kuşaklar arasında ortaya çıkan genç kuşak-yaşlı kuşak çatışması anlatılmaktadır. Araştırmada kuşaklar arası yaşanan çatışmaya kültürel değişme açısından bakılmıştır. Araştırmada öncelikle kültür, kültürel değişme ve kuşak, çatışma kavramlarının analizi yapılmış ve kavramlarla ilgili ayrıntılı bilgi verilmiştir. Daha sonra kuşaklar ve çatışma kavramı birleştirilerek kuşaklar arası çatışma hakkında bilgi verilmiştir. Araştırmanın sonraki bölümünde ise yapılan araştırma sonucu elde edilen verilerin analizi yapılarak kültürel değişme açısından kuşaklar arası çatışmanın nasıl olduğu konusunda bilgiler verilmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen verilerin analizine göre kuşaklar arasında temel ihtiyaçların giderilmesinde çatışma yaşanmazken; eş ve arkadaş seçimi, gelenek ve görenekler, kılık- kıyafet tercihi gibi günlük yaşam pratiklerinde yaşlı ve genç kuşak arasında çatışmalar yaşandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Geçmişten günümüze gelişen teknoloji ve değişen toplumsal özellikler kuşaklar arası anlaşılamamaya da neden olmuştur. Bunun sebeplerinden bir de her kuşağın yaşam biçiminin, yaşadıkları çağdaki teknolojik imkanlardır. Kuşaklar arasında meydana gelen anlama ve anlaşılma sorunu geçmiş çağlarda, günümüzde de vardır ve gelecekte de var olmaya devam edecektir. Aydın'ın 2014 yılında ele almış olduğu "İletişimsizliğin Sonucu: Kuşak Çatışması" çalışmasında da kuşaklar arası çatışmaların nedenlerini anlatmaktadır. Aydın, kuşakların birbirleriyle çatışma yaşamasının en önemli nedeninin kuşakların hayata bakış açısı, hayatı yorumlama ve algılama biçimleri olduğunu söylemektedir. Teknolojinin gelişmesinin de kuşaklar arası çatışmaya neden olduğunu belirtmiştir. Gençlerin anne-babalarıyla en çok hangi konularda çatışma yaşadıklarını ve çatışmanın yıkıcı etkilerini ortadan kaldırmak için neler yapılması gerektiğini açıklamıştır. Araştırma sonucunda ulaşılan sonuç ise; genç kuşakla yaşlı kuşağın düşüncelerini bir arada ele alarak sentez yapmak ve her iki kuşağın düşünce yapısından yararlanabilmeyi sağlamaktır.

Toplum içerisinde meydana gelen değişiklikler bireyleri de etkileyerek kuşakların birbirlerini anlamamalarına, iletişim kuramamalarına ve çatışma yaşamalarına neden olmaktadır. Ünüsan Atak'ın 2016 yılında yazmış olduğu "X, Y, Z Kuşakları ve Kuşaklar Arası Farklılık Yönetimi" kitap çalışmasında d a X, Y ve Z kuşakları arasında çatışmalara neden olan konuların neler olduğu, kuşaklararası meydana gelen farklılıkların kuşakların iletişimini nasıl etkilediği ve kuşakların özelliklerinin neler olduğu üzerinde durulmuştur. Çalışma içerisinde X, Y ve Z kuşaklarının arasında çıkan çatışmaların çözüme ulaştırılabilmesi için insan kaynakları bölümüne düşen görevlerin neler olduğu üzerinde durulmaktadır.

Toplumsal yapı içerisinde bireyler arasında meydana gelen çatışmaların asıl sebebi bireylerin diğer bireyleri de kendileri gibi görerek hareket etmesi ve davranışlarını diğer bireylere göre değil kendilerine göre şekillendirmesidir. Ortaya çıkan bu problemi çözmek amacıyla da kuşakları anlamalı ve toplum içerisinde gelişen davranış şekillerine göre hareket edilmelidir. Kon'un 2017 yılında yazmış olduğu "Kuşakları Anlamak ve Yönetmek" isimli makalesinde de kuşakları sınıflandırarak X, Y ve Z kuşaklarının özellikleri hakkında bilgi vermektedir. X, Y, Z kuşaklarını dönemlerinde ortaya çıkmış olan teknolojiler ile karşılaştırma yapmaktadır. Araştırma sonucuna göre çalışan kuşak yöneticilerinin daha verimli bir çalışma ortamı yaratabilmesi için her iki kuşağında olumlu ve olumsuz olan yönlerini bilmesi ve motivasyonlarını yükseltmesi gerekmektedir.

Gelişen teknolojinin yarattığı yeni imkanlar ile bireyler birbirleri ile sürekli iletişim halinde olabilmekte ve nerede olurlarsa olsunlar bilgiye anında ulaşabilmektedirler. Bireyler geçmişte çalışabilmek amacıyla iş yerlerine gitmek zorunda kalırken günümüzdeki teknolojik imkanlarla bireyler her alanı çalışmak için kullanabilmektedir. Adıgüzel, Batur ve Ekşili'nin 2014 yılında yapmış oldukları "Kuşakların Değişen Yüzü ve Y Kuşağı ile Ortaya Çıkan Yeni Çalışma Tarzı: Mobil Yakalılar" çalışmalarında kuşakları sınıflara ayırarak kuşak kavramının ne anlama geldiğini ve hangi etmenler tarafından oluşturulduğunu açıklamışlardır. Günümüzde iş yaşamında aktif bir kuşak olan Y kuşağı ile ortaya çıkan yeni çalışma tarzlarını açıklamışlardır. Y kuşağı gelişen teknolojinin ortaya çıkardığı yeni haberleşme ve sosyal araçları önceki kuşaklara göre daha rahat kullandıkları için iş yaşamında da teknolojik haberleşmelerle işlerini kolaylaştırmaktadırlar. Çalışma sonucunda

kuşakların ayrımının iyi yapılması gerektiği ve iş yaşamı içerisinde oluşan mobil yakalıların arttırılarak daha fazla önem verilmesi gerektiği önerilmiştir.

Kuşakların kuşak özelliklerinin farklı olması kuşaklar arasında birtakım farklılıkları da beraberinde getirmektedir. Kuşakların farklılıklarından kaynaklı kuşaklar arasında geçişi sağlayan aktarımlar da bulunmaktadır. Lahaye, Portus ve Dermet'in ele almış olduğu ve Özatalay'ın 2011 yılında çevirmenliğini yapmış olduğu "Kuşaktan Kuşağa Aktarım: Çocuklarımız Çocuklarını Nasıl Eğitiyor?" isimli kitap çalışmasında kuşaklar arası geçişi sağlayan aktarımlar anlatılmaktadır. Araştırmada Mons bölgesinden bir ailenin 1973'ten 2003'e kadar olan yaşantıları incelenmiştir. Araştırma üç evreden oluşmaktadır:

1. "Anne çocuklarını (5-6 yaş) nasıl eğitir?" evresi
2. "Öğrenim düzeyini öngörmek, anlamak" evresi
3. "Ailenin sosyal bütünleşme mantıkları" evresi

Üç evre de aile yaşantılarının farklı yönleriyle ilgilenmiştir. Bu yüzden de çocuklar büyüdükçe farklı evrelerde incelenmişlerdir. Araştırmada oluşturulan üç evre kuşaklar arası aktarımın nasıl olduğu ve aynı durumları yaşayıp yaşamadıkları araştırılmıştır.

Kuşaklar arasında çeşitli farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılıklardan biri de yönetimsel açıdan farklılıktır. X kuşağı iş yaşamında işini korumak için mücadele etmiş, işlerine değil patronlarına bağlı kalan bir kuşaktır. Önceki kuşaklara göre başarısız olan bir kuşak olmalarının etkisiyle teknolojik gelişmeleri öğrenmeye isteklidirler. Y kuşağı ise bireylerle olan iletişimi yüksek kuşaktır. Stratejik şekilde düşünebilen ve motivasyonu çok yüksek olan bireylerden oluşmaktadır. X kuşağı gibi Y kuşağı da iş yerlerine değil yöneticilerine bağlıdır. Bayramoğlu'nun kuşakların yönetimsel farklılıkları açısından 2017 yılında yapmış olduğu "X ve Y Kuşağının Liderlik Davranışı Açısından Karşılaştırılması" araştırmasında kuşaklar arasında farklılıkların yorumlanmasına ilişkin olarak birbirine zıt iki görüş hakimdir. İlk grupta kuşakların temel özelliklerinin yadsınamaz bir şekilde farklılaştığına vurgu yapılırken; karşıt görüş ise söz konusu farklılıkların kişilerin olaylara verdikleri yaşa bağlı tepkiler olduğunu ve her bireyin yaşa ilişkin olarak bu değişimleri gösterebileceği ifade etmektedir. Bu nedenle Çorum'da görev yapmakta olan 173 yöneticinin liderlik davranışı açısından kuşaklar arasında farklılıkların olup olmadığı tespit edilmek

istenmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen verilere göre de X ve Y kuşakları arasında çalışma ve liderlik görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Her iki kuşaktaki bireylerde çalışma hayatında yaptıkları işlerde başarılı olmak, bireylerle iletişim halinde olmak, ekonomik gelişmeye katkıda bulunuyor olmak önemli bir yere sahiptir.

Geçmişten günümüze yaşam standartlarının olumlu yönde değişmesi, teknolojinin gelişerek bireylerin hayatını kolaylaştırması gibi etkenler bireylerin toplumdaki ve aile içindeki değerlerini, durumlarını, tavırlarını etkileyerek kuşaklar arası farklılıkları ortaya çıkarmaktadırlar. Kuşaklar arası farklılıkların bulunduğu alanlardan biri de üniversitelerde akademisyenler ve öğrenciler arasındadır. Mücevher ve Erdem'in 2018 yılında araştırmış oldukları "X Kuşağı Akademisyenler ile Y Kuşağı Öğrencilerin Birbirlerine Karşı Algıları" adlı çalışmalarında X kuşağı akademisyenler derslerine girdikleri Y kuşağı öğrencilerinin, Y kuşağı öğrenciler ise X kuşağı akademisyenlerin ne tür etkileşimlere ve algılara sahip olduğu üzerine bir inceleme yapılmıştır. Araştırmada verileri araştırmak ve toplamak amacıyla X kuşağı için Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde bulunan 68 akademisyenlere Smith ve Smith (2005)'in "Öğretmenlerin Y Kuşağı Öğrenci Özellikleri Algıları Ölçeği" uygulanırken Y kuşağı için Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari İlimler Fakültesinde öğrenim gören 6.766 öğrenciye Wubbels ve Levy (1993)'nin "Öğretmenler Etkileşim Ölçeği" uygulanmıştır. Toplanan veriler sonucunda elde edilen bulgular; X kuşağında bulunan akademisyenler, Y kuşağında yer alan öğrencilerini özellikleri ve öğrenme yeterlilikleri bakımından yetersiz bulurken çalışma ve iletişim yeterlilikleri bakımından herhangi bir eğilim bildirmemişlerdir. Y kuşağında bulunan öğrenciler ise X kuşağı içerisinde yer alan akademisyenlerin etkileşim bakımından yeterli olduklarını düşünmekte, akademisyenleri sert ve özgürlükçü olmayan bireyler olarak düşünürken lider, yardımsever, anlayışlı, kararlı, memnun ve uyarıcı olmayan kişiler olarak düşünmektedirler.

İş yaşamında farklı kuşaklar bir arada bulunmaktadır. Ancak her kuşağın çalışma yöntemi ve örgütsel bağlılığı farklı olduğu için kuşaklardaki bireylerin diğer bireylere göre üstün ve zayıf oldukları yönlerinin belirlenmesi gerekmektedir. İş yerlerinde bulunan yöneticilerin kuşakların belirlenen özelliklerine görevlendirme yapması gerekmektedir. Aka'nın 2018 yılında ele almış olduğu "Bebek Patlaması, X

ve Y Kuşağı Yöneticilerin Örgütsel Bağlılık Düzeylerinin Kamu ve Özel Sektör Farklılıklarına Göre İncelenmesi: Bir Araştırma" makalesinde Baby Boomers, X ve Y kuşaklarına özgü ideolojik bakış açısı edinmelerini sağlamak ve kuşaklarda bulunan yöneticilerin yöneticisi oldukları iş yerlerine karşı bağlılıklarının kamu ve özel sektör alanlarında farklı olup olmadığının tespit edilmesini amaçlamıştır. Araştırma kapsamında hazırlanan anket formu ankete katılan bireylerin nüfus niteliklerinin ve kuşak farklılıklarına ait düşüncelerini belirlemek maksadıyla oluşturulan sorularla birlikte Allen ve Meyer (1990) aracılığıyla geliştirilen üç boyutlu örgütsel bağlılık ölçeğinden de faydalanılarak oluşturulmuştur. Anket, İzmir'de ikamet eden ve kamu ve özel sektörde işgören çeşitli çaptaki 35 kuruluşta çalışan 357 yöneticiye Kasım 2016 ve Şubat 2017 aylarında gerçekleştirilmiştir. Yapılan anketler sonucunda kamu ve özel sektörde iş gören yöneticilerin yöneticisi oldukları iş yerlerine olan bağlılıkları ve kuşak farklılıklarına ait algılarında güçlü ve anlamlı düzeyde bulgular elde edilmiştir.

Kuşakların yaşadıkları dönem şartları ve gelişmeleri her kuşağın farklı özellikler ve deneyimler içerisinde yetişmesini sağlamaktadır. Baby Boomers kuşağı savaş sonrasında doğan insanları kapsadığı için bu dönem bireyleri zor şartlar altında büyümüşlerdir. Ancak Baby Boomers kuşağından sonra doğan X ve Y kuşakları teknolojinin ve yaşam standartlarının geliştiği dönemde dünyaya geldikleri için Baby Boomers kuşağından dünyaya gelen bireylerden daha şanslı olmuşlardır. Kuşakların farklı şartlarda ve farklı şekillerde büyümeleri iş yaşamlarını da etkilemektedir. Kuşaklar arası oluşan bu farklılıklar çalışmalarıyla çatışarak olumsuz özellikler meydana getirmektedir. Erden Ayhün'ün 2013 yılında araştırmış olduğu "Kuşaklar Arasındaki Farklılıklar ve Örgütsel Yansımalar" çalışmasında kuşaklar arası farklılıklar ve örgütsel yansımaları ele alırken kuşakları kronolojik olarak sıralayarak kuşakların tanımlamasını yapmıştır. Daha sonra da kuşakların iş değerleri ve tanımlarını tek tek açıklamıştır. Erden Ayhün, araştırmanın sonlarında kuşaklar arasındaki örgütsel farklılıkları "uyumluluk, yönetilebilirlik, ekip çalışması, denge, bağlılık" alt başlıkları ile karşılaştırma yapmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre Sessiz kuşak olarak adlandırılan kuşak çalışanları savaş yılları zamanında yaşamış ve savaş yıllarını görmüş, Baby Boomers kuşağı ise ikinci dünya savaşı zamanını görmemiş, Baby Boomers kuşağı üyeleri savaştan sonra dünyaya gelmişlerdir. Bu iki kuşak sonraki kuşaklara göre her durumda daha olumsuz şartlar

altında yetişmiştir. X kuşağı, Baby Boomers kuşağından sonra doğan bireyleri kapsamaktadır ve X kuşağındaki bireyler Baby Boomer kuşağında bulunmayan eğitim, sağlık ve teknoloji imkanların düzelmeye başladığı zamanda dünyaya gelmişlerdir. X kuşağında bulunan bireylerin yeni gelişmeye başlayan ve geç tanıştıkları teknolojiyi hayatlarına katmaları bireyler için zor olmamıştır. X kuşağından sonra doğan bireyler Y kuşağı olarak adlandırılmış ve Y kuşağındaki bireyler teknolojik imkanlar ve diğer kuşaklara göre daha rahat dünya koşullarında teknoloji dostu, rahat ve küreselleşmeye başlayan dünyanın çocukları olarak dünyaya gelmişlerdir. Y kuşağından sonra ise M ve Z kuşakları olarak bilinen kuşak dünyaya gelmiştir ve dijital kuşak olarak isimlendirilmişlerdir. M ve Z kuşağındaki bireyler teknolojinin üst düzeyde olduğu zamanda dünyaya gelmişlerdir ve bireysel olarak vakit geçiren, zor beğenen bireylerden oluşmaktadır. Kuşak türlerinin farklılaşmasını, bakış açılarındaki değişmeyi ve kuşakların örgüt içerisinde çalışmaya başlamasını toplumsal yapı içerisindeki dalgalanmalar sağlamaktadır. Kuşaklar arasında meydana gelen farklı görüş ayrılıkları kuşaklar arası iletişimi ve karşılıklı olarak bireylerin birbirlerini anlayamamalarını ortaya çıkarmaktadır.

Yaşam standartlarının artmasıyla birlikte emeklilik yaşı gelmiş kuşaklar maddi yönden topluma uyum sağlayabilmek amacıyla çalışmaya devam etmektedirler. Emekli olmayan yaşlı kuşak kendinden sonraki kuşaklarla aynı çalışma ortamını paylaşmak zorunda kalmaktadır. Bu durum da iş yerinde kuşak çatışmasına neden olmaktadır. İş yerindeki çatışmaları önlemek amacıyla üst hiyerarşideki bireylerin yeni işe başlayan yeni kuşaktaki bireylerle anlaşabilmeleri amacıyla kendilerini geliştirmeleri gerekmektedir. Latif ve Serbest'in 2013 yılında iş yerindeki kuşak çatışmaları ile ilgili yapmış oldukları "Türkiye'de 2000 Kuşağı ve 2000 Kuşağının İş ve Çalışma Anlayışı" isimli çalışmalarında araştırmacı Salih Serbest, danışman Doç. Dr. Hasan Latif ve Öğr. Gör. Barış Demir vasıtasıyla geliştirilmiş olan motivasyon araçları soruları ve Henry Fayol'un 14 yönetim ilkesi ile ilişkisel tarama modeli kullanılarak sağlık sektöründe insan kaynakları yöneticileri ile diğer birim yöneticilerinin iş yerlerindeki 2000 kuşağının uyum meselelerini yönetim ilkeleri bakış açısıyla bakabilmek ve kurumlardaki meselelerin nedenlerini algılayabilmeyi amaçlamışlardır. Yapılan çalışmada ilişkisel tarama modelinden yararlanılmıştır. Araştırmanın yöntemi ise; yapılan çalışma ile ilgili daha önce yapılmış olan çalışmalarla kavramsal bir çerçeve oluşturmak ve Henry Fayol'un 14 yönetim

ilkesinden yola çıkılarak Türkiye'de bulunan özel sağlık kuruluşlarının insan kaynakları yöneticileri ve diğer birim yöneticilerinin çalışma yerlerinde bulunan 2000 kuşağı bireylerinin iş yerlerinde ve diğer bireylerle yaşadıkları uyum sorununun araştırma sonucunda elde edilen verilerle analiz edilip yorumlanmasına dayanmaktadır. Araştırma anket sonuçlarında 2000 kuşağında yer alan bireylerin işlerini sık sık değiştirmeleri, maddi kazanımlara değer vermeleri gibi yargılarını destekler cevaplar alınmıştır.

Reklamcılık kitle iletişim araçları arasında önemli bir yere sahiptir. Ancak reklamlar cinsellik ya da çıplaklık içerikli olduklarında erkeklerden çok kadınları rencide edici özellikte olabilmektedirler. Bunun dışında kitle iletişim araçlarında gösterilen reklamların her kuşağa hitap edebilmesi çok önem taşımaktadır. Yolbulan Okan ve Yalman'ın 2016 yılında yapmış oldukları "Türkiye'de Tartışmalı Reklamlar: Kuşaklar Arası Karşılaştırma" adlı araştırmasında Türkiye'de farklı kuşakların tartışmalı reklamlara bakış açılarını araştırmayı hedeflemişlerdir. Sunulan araştırmanın hem pazarlama yönetimi açısından hem de teorik açıdan katkı sağlayacağına inanılmaktadır. Çalışma kapsamlı yazın taramasını ve görgül bir çalışmayı içermiştir. Reklamlara karşı genel tutumu, rahatsız edici bulunan reklam kategorilerinin ve rahatsız olunma nedenlerinin öğrenilmesini hedefleyen soru formu kolayda örnekleme metodu ile seçilen ailelerden X ve Y Kuşaklarına mensup bireylere yani toplamda 442 örnekleme uygulanmıştır. İstatistiksel analizler ardından yapılan değerlendirme sonucunda kuşaklar arasında reklamı yapılan ürünler ve reklamların tartışmalı bulunma sebepleri açısından önemli farklar görülmüştür. Araştırma sonunda Türkiye pazarında bulunan uluslararası markaların küresel iletişim stratejilerini ne derece yerelleştirmeleri gerektiği konusuna ışık tutacak bulgular tartışılmaktadır.

X, Y ve Z kuşaklarının yaşadıkları dönemlerde meydana gelen küresel değişmeler iş yaşamında da şirketler arasında rekabetlerin artmasına neden olmuştur. Artan rekabetler sonucu şirket yöneticileri şirketlerinde çok yönlü ve sınırsız kariyer yönelimi olan bireyleri çalıştırmak istemektedirler. Çetin ve Karalar, 2016 yılında yapmış oldukları "X, Y ve Z Kuşağı Öğrencilerinin Çok Yönlü ve Sınırsız Kariyer Algıları Üzerine Bir Araştırma" adlı çalışmalarında da kuşakların çok yönlü ve sınırsız kariyer planlamaları konusunda ne düşündükleri ve ne gibi hedefleri olduğunu araştırmayı amaçlamışlardır. Edirne ve İstanbul'da lise, ön lisans, lisans ve lisansüstü

öğrenim gören 1825 öğrenciye yapılan anket sonuçlarından elde edilen bulgular SPSS programı yardımıyla analiz edilmiştir. Yapılan anket analizleri sonucunda kariyer düşüncesinin diğer kuşaklara nazaran Y kuşağında daha fazla olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca anket sonuçlarında kuşaklar arasında cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, gelir düzeyi ve tam zamanlı iş deneyimi değişkenleri açısından da anlamlı farklılıkların mevcut olduğu saptanmıştır. Y kuşağında bulunan bireylerin X kuşağında bulunan bireylere göre algı düzeylerinin yüksek olmasından kaynaklı olarak çok yönlü ve sınırsız kariyere yönelimlerinin daha fazla olduğu saptanmıştır.

Kuşaklardaki bireyler aynı kuşakta bulundukları bireylerle benzer, farklı kuşakta bulundukları bireylerle farkı özelliklere sahiptirler. Kuşakların hangi yıllar aralığında bulunduğunun belirlenmesinde de kuşaklar arası farklılıklar etkili olmuştur. Kaya'nın 2018 yılında yazmış olduğu "X, Y ve Z Kuşakları Nedir? Özellikleri Nelerdir?" çalışmasında X, Y ve Z kuşaklarının hangi yılları kapsadığını ve özelliklerini anlatmaktadır.

Kuşaklar yaşadıkları dönem ve dönem içerisinde meydana gelen ekonomik ve teknolojik gelişmeler itibariyle kuşaklar arası farklılıklara sahiptirler. Kuşaklar arası farklılıklardan biri de maddi olarak gelir sağladıkları iş hayatlarının ve iş kavramının her kuşakta farklı algılanmasıdır. Bu konuyla ilgili Çetin Aydın ve Başol'un 2014 yılında yapmış oldukları "X ve Y Kuşağı: Çalışmanın Anlamında Bir Değişme Var Mı?" isimli çalışmalarında Kırklareli'nde yaşayan X ve Y kuşağındaki bireylerin iş yaşamında çalışma kelimesi anlamının ölçülerine çalışma memnuniyeti, hiyerarşide üst mertebelere geçebilme imkanları, iş dostluklarıyla bağlantılar vb. gibi verdiği önem incelenmiştir. Araştırma 363 kişinin ankete katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Anket verilerinden elde edilen sonuçlara göre "iş alanı" en yüksek puanı alırken "rol belirsizliği" en düşük puanı alan değişken olmuştur. Ankete katılan bireylerin büyük çoğunluğu çalışma geçinme kaynağı şeklinde açıklanırken, küçük bir kısmı ise çalışmayı kendini ifade etme şeklinde açıklamışlardır. Araştırma sonunda elde edilen bulgularda X ve Y kuşağındaki bireyler için çalışmanın anlamında farklılık olmadığı ortaya konulmuştur.

Aile kavramı toplum içerisinde insanları bir arada tutan, temel ihtiyaçların karşılandığı ve aile içindeki bireylerin geleceğinin şekillenmesine yardımcı olan bir kurum olarak geçmişten günümüze varlığını devam ettirmektedir. Aile kavramı geniş aile ve çekirdek aile olarak ikiye ayrıldığında geniş ailede üç kuşak bir arada yaşarken çekirdek ailede iki kuşak bir arada yaşamaktadır. Aile, toplum içerisinde varlığını her

daim devam ettirse de ailenin tanımı kuşaklar arasında farklılık gösterebilmektedir. Paker Tükel'in 2018 yılında yapmış olduğu "Y Kuşağı Temsilcilerinin Aile Algıları Üzerine Bir Analiz" isimli araştırmasında kuşaklarla ilgili yapılmış diğer araştırmalar ile Y kuşağında bulunan bireylerin geneline ait olan özellikler ele alınarak kuşaklardaki bireyler için toplumsal hayatta ailenin nasıl bir belirleyici rol oynadığına ve önemine değinilmiştir. Paker Tükel 68 üniversite öğrencisiyle derinlemesine görüşmesini 2016 yılında İzmir ilinde yapmıştır. Yapılan görüşmeler sonucunda Y kuşağında bulunan bireyler yemek yerken cep telefonlarıyla uğraşmaları sonucunda ebeveynleriyle problem yaşadıklarını belirtmişlerdir. Araştırma sonuçları arasında en çok dikkat çeken yönlerden biri de görüşmeye katılanların gündelik yaşamları hakkında bilgi verirken sürekli ailelerinden ve aileleriyle olan bağlarından bahsetmeleri olmuştur.

Günümüzde toplum içerisinde 5 kuşak bir arada yaşamaktadır. Kuşaklar içerisinde Baby Boomers, X ve Y kuşağına mensup bireyler iş hayatı içerisinde aktif şekilde bulunurken Gelenekçi kuşakta bulunan bireylerin büyük bir çoğunluğu emekli olmuş, Z kuşağındakiler ise iş yaşamına henüz adım atmamış ya da yeni adım atmaya başlamışlardır. Toplum içerisinde iş yaşamında bulunan kuşakların iş hayatına bakış açıları, duygusal bağlılıkları, iş tecrübeleri hakkında birçok araştırma yapılmıştır. Bu araştırmalardan biri de Gürbüz'ün 2015 yılında yapmış olduğu "Kuşak Farklılıkları: Mit mi, Gerçek mi?" isimli çalışmasıdır. Gürbüz çalışmasında MANCOVA analiz yöntemini kullanarak Ankara'da bulunan yedi farklı çalışma yerinden 731 çalışandan elde edilen bulguları analiz edilmiştir. 731 çalışandan elde edilen verilerle çoklu kuşak teorisinden yola çıkılarak ayrı jenerasyonlarda bulunan bireylerin çalışma ve iş yerlerine dair fikirlerinde, kişisel ve çalışma değerlerinin değişip değişmediğini belirlemek amaçlanmıştır. Elde edilen bulgular sonucunda araştırmada bulunan 18 araştırma varsayımından yalnızca üçü doğrulanmıştır. Araştırma sonucunda ankete katılan katılımcılardan elde edilen bilgilere bakıldığında kuşaklar arası değer ve davranışların birbirlerinden farklı olduğu yargısına dair herhangi bir bilgi bulunamamıştır. Ancak kuşaklar arası çalışma ahlakı ve boşa zaman geçirmeme konusunda anlamlı bir değişiklik olduğu elde edilmiştir.

Kültür toplumu oluşturan manevi etkenlerden biridir. Geçmişten gelen geleneksel kültür toplumsal değişmelerle birlikte yerini popüler kültüre bırakmaya başlamıştır. Kültür kavramının zaman içerisinde değişime uğramasıyla doğru orantılı

olarak kuşaklar arasında da kültürel farklılıklar meydana gelmiştir. Kuşaklar arası kültürel farklılaşmayı Özdemir 2019 yılında yapmış olduğu "Kuşaklararasılık ve Kültürel Değişme" isimli araştırmasında ele almıştır. Özdemir bu araştırmasında kuşaklar ve kuşaklar arası ilişkiler ele alınmıştır. Sanayi sonucunda ortaya çıkan yenilikler ve teknolojik gelişmeler ile ortaya çıkan kültürel değişmeler ve kuşaklar arası etkili olan değişiklikler tartışmaya katılmıştır. Araştırma sonucunda bu araştırmayla Türkiye'deki kültür değişimlerinin Batılılaşma ile sınırlı kalması değişik olgu ve yaklaşımlarla ilerletilmeye çalışılmıştır.

X ve Z kuşakları arasında bulunan Y kuşağına mensup bireyler globalleşen dünyanın etkisiyle teknolojik gelişmelerin içinde doğmuş bir kuşaktır. Diğer kuşaklara göre daha bilgili ve görgülü olan Y kuşağı bireyleri çalışma yaşamlarında da teknolojiyi iyi kullanmaları ve krizi fırsata çevirebilmeleri ile iyi bir çalışma ortamı meydana getirebilmektedirler. Yükselbilgili'nin 2013 yılında Y kuşağı ile ilgili yapmış olduğu "Türk Tipi Y Kuşağı" araştırmasının amacı çeşitli uluslararası araştırmalarda Y kuşağı için belirlenen temel özelliklerin Türkiye'deki Y kuşağı için geçerli olup olmadığını belirlemektir. Araştırma İstanbul ilinde bulunan 1980 ve sonrası yıllarda doğan kişileri kapsamaktadır. Araştırmada iki soruya yanıt aranmıştır. Araştırma çerçevesinde yapılan 603 anketin veri güvenirlilik analizi Cronbach Alfa analizi kullanılarak yapılmıştır. Araştırma veri sonuçlarına göre Türk tipi bir Y kuşağından söz edilebilmektedir. Uluslararası yapılan çalışmalarda belirlenen Y kuşağı özelliklerinin Türkiye'de bulunan Y kuşağına mensup bireyler için geçerli olmadığı ve Türkiye'de 1980 sonrasında dünyaya gelen Y kuşağı üyelerinden erkek ve kadınların farklı özellikler göstermedikleri sonuçlarına ulaşılmıştır.

Y neslinin teknolojinin ortaya çıktığı dönemde dünyaya gelmesi diğer kuşaklara göre sosyalizasyon ortamını ve sürecini farklılaştırmıştır. Çünkü X nesli gazete, radyo ve televizyon gibi kitle iletişim araçları ile büyürken Y nesli televizyon, bilgisayar, internet, sosyal medya gibi kitle iletişim araçları ile büyümüşlerdir. Kitle iletişim araçları ile büyüyen Y nesli için globalleşen dünyanın ilk bebekleri denilmektedir. Y nesli kendinden önceki kuşaklara göre daha iyi şartlarda, daha talepkar, daha işkolik bireyler olarak büyümüş bir nesildir. Topgül'ün 2015 yılında araştırmış olduğu "Y Nesli Üzerine Sosyolojik Bir Değerlendirme" başlıklı yüksek lisans tezinde Y kuşağı diye adlandırılan neslin diğer kuşaklardan farklılaşan yönünü ve farklılaşmaların neden olduğunu araştırmıştır. Ankara'da çeşitli alışveriş

merkezlerinde çalışan Y kuşağı için 1983- 2002 yıllarında doğan bireylerle yapılmıştır. Araştırma yapılan bireylerde belirli kriterler kullanılmıştır. Bunlar; Y kuşağının doğduğu yıllarda doğmuş olması, araştırmanın yapıldığı süreçte bir işte çalışıyor olunmasıdır. Katılımcı gözlemden sonra çalışanlar arasından seçilen 10 bireyle de yarı yapılandırılmış görüşme yapılmıştır. Anket yapılan bireylerin gözlemlenmesi ve yapılan anket çalışmalarında elde edilen bulgular sonucu Y neslinin Avrupa ve Amerika'da bulunan akranlarıyla aynı istek ve arzulara sahip olduğu, aynı sosyalizasyon süreçlerinde geçtiği ortaya konmuştur.

Toplumsal yapı içerisinde kuşaklar doğdukları dönemde yaşanan olaylar, kültürel özellikler, teknolojik gelişmeler gibi olaylar çerçevesinde yaşamlarını devam ettirmektedirler. Kuşakların daha rahat ve hızlı bir şekilde araştırılması ve değerlendirilmesi için de demografik olarak sınıflandırılmalar yapılmıştır. Demografik sınıflandırmayla birlikte elde edilmek istenen amaçlardan biri de kuşakların kişilik özellikleridir. Seymen'in 2017 yılında derlemiş olduğu "Y ve Z Kuşak İnsanı Özelliklerinin Millî Eğitim Bakanlığı 2014-2019 Stratejik Programı ve TÜBİTAK Vizyon 2023 Öngörüleri ile İlişkilendirilmesi" isimli makalesinin amacı, Y ve Z kuşağı içerisinde bulunan bireylerin kişilik özelliklerini ele alarak ortaya çıkan verileri 2014-2019 tarihleri arasında Millî Eğitim Bakanlığının şimdiki ve geleceğe ilişkin oluşumunda ulusal gelişme stratejilerinde yararlanıp yararlanmadıklarını araştırmaktır. Araştırma varsayımı iki bakanlığın önemli tasarılarında Y ve Z kuşağındaki bireylerin kişisel özelliklerinin ele alınıp alınmadığını ortaya koymaktır. Araştırmanın yöntemi ise karşılaştırmaya dayalıdır.

Y kuşağı bireyleri teknolojinin olmadığı dönem hakkında herhangi bir bilgiye sahip değillerdir. Çünkü Y kuşağı globalleşen dünya içerisinde teknolojik çağda doğmuştur. Y kuşağı bireylerinin büyük çoğunluğunda bilgisayar, tablet, akıllı telefon gibi teknolojik cihazlar bulunmaktadır. Bu cihazlarla her an bilgiye ulaşabilmekte ve diğer bireylerden haberdar olabilmektedirler. Sabahları uyandıklarında gözlerini açar açmaz akıllı telefonlarını ve sosyal medyalarını kontrol etmektedirler. Kuyucu da 2014 yılında Y kuşağı ve kullandıkları teknolojik araçlar üzerine "Y Kuşağı ve Teknoloji: Y Kuşağının İletişim Teknolojilerini Kullanım Alışkanlıkları" isimli makale çalışması yapmıştır. Araştırmasında Y kuşağının teknolojiyi başkalarıyla iletişim kurmak için ne kadar ve nasıl kullandıklarını araştırmıştır. Yapılan araştırma nicel araştırma yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Y kuşağından seçilen 664 bireye "Y

Kuşağı ve İletişim Teknolojileri" anketi yapılmıştır. Araştırmada elde edilen bilgilerin analizi yapılmadan önce Y kuşağına uygulanan anket sorularının güvenilir olup olmadığını test etmek amacıyla Cronbach's Alpha testinden yararlanılmıştır. Alpha testinde anket sorularının katsayısı 0.771 hesaplanarak güvenilir olduğu belirtilmiştir. Araştırma içerisinde birinci bölümde Y kuşağının kelime tanımı yapılarak hangi yılları kapsadığı ve Y kuşağı ile ilgili daha önce yapılan çalışmalar konusunda bilgi verilmiştir. Araştırma sonucunda ortaya çıkan bulgulara göre Y kuşağı bireylerinin her gün telefon, internet ve televizyonu etkin bir şekilde kullandığı ve en çok aktif kullandıkları iletişim aracının telefon olduğu, sosyal medya içerisinde ise Facebook'u Twitter'a göre daha etkin kullandıkları bilgileri elde edilmiştir.

Y kuşağından sonra gelen nesil Z neslidir. Y nesli teknolojinin gelişmeye başladığı dönemde dünyaya gelmiş bireylerden oluşurken Z nesli teknolojinin daha fazla gelişip hızlandığı dönemde dünyaya gelmişlerdir. Bilgisayarsız, telefonsuz ve internetsiz bir dünyayı hayal bile edemezlerdir. Z neslinin Y nesli gibi örgütsel bir bağlılığı bulunmamaktadır. Çalışma hayatında birçok bilgiye ve teknolojik hıza sahip olmalarına rağmen yaptıkları işten çok çabuk sıkılabilmektedirler. Taş, Demirdöğmez ve Küçükoğlu'nun yapmış oldukları çalışmalarında da kaynaklara göre başlangıç yılı farklılık gösteren, bazı kaynaklarda 1995 yılından sonra doğanları bazılarında ise 2000 yılını ve sonrasını kapsayan kulak olan Z neslinin nesil özelliklerini ele alarak, Z neslinin çalışacağı işletme, firma ve kurumların Z nesliyle çalışırken nasıl bir tavır takınmaları gerektiğini ortaya koymaktadırlar. Araştırma verileri literatür taramaları ve çevrelerinde bulunan Z nesli bireyleri ve üniversitelerinde bulunan Z nesli öğrencileri üzerinde gözlem yaparak tespitler yapılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bilgilere göre Z nesli çalışanları sorumluluk almayı sevmelerinin yanı sıra çalıştıkları ortamda baskı altında olmayı sevmezler ve rahat olmayı tercih ederler. Çalışma ortamlarının teknolojik gelişmeler açısından uygun bir ortam olmasına dikkat ederler.

Geçmişten günümüze meydana gelmiş ve gelmekte olan teknolojik gelişmeler Baby Boomers, X ve Y kuşaklarını şaşırtsa da Z ve Alfa kuşaklarını şaşırtmaya yetmemektedir. Çünkü Z ve Alfa kuşağındaki bireyler günümüzde küçük yaştaki ya da doğmamış bireyleri kapsamaktadır ve onlar dünyaya gelene kadar birçok teknolojik gelişme meydana gelmiştir. Günümüzde teknolojik gelişmeler açısından gelinen son nokta ise toplumsal yaşam içerisinde kullanılmaya başlanacak olan yapay

zeka ve robotlardır. Yalçın Kayıkçı ve Kutluk Bozkurt'un 2017 yılında yapmış oldukları "Dijital Çağda Z ve Alpha Kuşağı, Yapay Zeka Uygulamaları ve Turizme Yansımaları" isimli araştırmalarında gelecekte toplum yapısını belirleyecek olan Z ve Alfa jenerasyonunun ve bu kuşaktaki bireylerin yarattığı teknolojik gelişmelerle yeniden şekillenecek olan iş dünyasına yönelik bilgiler yer almakla birlikte dijitalleşen dünyada insanlarla birlikte yer almaya başlayacak olan robot yapay zekanın insanlarla olan etkileşimine vurgu yapılmakta, dijitalleşen turizm ve hizmet bölümlerinden örnekler verilmektedir. Araştırma içerisinde Z ve Alfa kuşağında bulunan bireylerin kullandıkları ve daha da gelişmesi sonucunda gelecekte de kullanmaya devam edecekleri dijital gelişmeleri seyahatlerini planlarken nasıl kullanacaklarından, robot ve yapay zekanın seyahatlerine ne gibi etkileri olacağından bahsedilmektedir. Çalışmanın amacı; teknolojinin gelişmesiyle birlikte gelişmeye devam eden dijital gelişmelerle birlikte turizm alanında gelecekte ortaya çıkacak olan yapay zeka ve dijital ürünlerle ilgili yapılacak çalışmalara örnek olmaktır.

2.2. Şiddet ile İlgili Yapılan Çalışmalar

Toplumsal yaşam içerisinde toplumdaki bireylerin hepsini ilgilendiren, hemen herkesin maruz kaldığı ve güçlü olanların zayıf olanlara karşı uyguladığı suç; şiddettir. Şiddet olgusu insanlık tarihinin en başından günümüze kadar var olmuş ve var olmaya da devam etmektedir. Ancak şiddet kavram olarak değişmese de görünüm ve özellikleri değişiklik göstermektedir. Ulu'nun 2017 yılında şiddet üzerine yapmış olduğu "Kişilik ve Şiddet İlişkisi Üzerine Psikolojik Bir Araştırma" isimli araştırmasında Kayseri ilinde bulunan devlet liselerinde öğrenimine devam eden 587 öğrenci belirlenmiş ve belirlenen öğrenciler üzerinden lise çağında eğitimine devam eden gençlerin şiddet ve kişilik özellikleri arasında anlamlı bir bağlantı olup olmadığının araştırılması amaçlanmıştır. Araştırma verileri toplanırken şiddete yönelimlerinin ölçülmesi amacıyla Haskan ve Yıldırım (2012)'ın geliştirmiş oldukları "Şiddet Eğilimi Ölçeği"nden ve kişilik özelliklerinin nasıl olduğunun belirlenmesinde ise "Beş Etmen Teorisi"nden yararlanılmıştır. Araştırma içerisinde şiddetin nedenlerinden biri olarak görülen bireylerin kişilik hususları konusuna yer verilmiştir. Araştırmada kişilik özelliklerinden önce şiddet kavramının literatür taraması yapılarak açıklanmış, şiddet kavramının açıklanmasının ardından kişilik kavramı ile ilgili olan kuramlar ele alınarak değerlendirilmiş, daha sonra ise şiddet ve kişilik özellikleri üzerine yapılan araştırmalar incelenerek ortaya çıkan analizler ele alınmış, son olarak da araştırma verilerinden elde edilen sonuçların analizine yer verilmiştir. Yapılan

anket çalışması sonucunda elde edilen veriler bağımsız örneklem t testi kullanılarak analiz edilmiş ve şiddet ile kişilik özellikleri ortalamalarında anlamlı bir ilişki olup olmadığını ortaya koymak amacıyla Tek yönlü ANOVA yönteminden yararlanılmıştır.

Kadınlar, ataerkil toplum yapısından ve erkeklere göre daha güçsüz olmalarından kaynaklı olarak toplum ve aile içerisinde en çok şiddete maruz kalan kesimdir. Kadına yönelik şiddet dünya üzerinde evrensel bir sorundur. Dişsiz ve Hotun Şahin'in 2008 yılında araştırmış oldukları "Evrensel Bir Kadın Sağlığı Sorunu: Kadına Yönelik Şiddet" çalışmalarında kadına yönelik şiddetin tarihsel gelişimi üzerinde durarak yapılan araştırmalarda şiddetin türleri ve ne derecede uygulandığı üzerinde durmuşlardır. Araştırma sonucunda elde edilen verilere göre aile içinde şiddet gören kadın sayısının fazla olduğu ve şiddet görme nedenlerinin yaş, eğitim ve cinsiyet gibi etmenlerle ilişkili olduğu saptanmıştır.

Değişen toplumsal koşullar ve teknolojik gelişmeler toplumsal yapı içerisinde yeni şiddet türlerinin ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Var olan ve yeni ortaya çıkan şiddet türleriyle birlikte toplum içerisinde şiddete uğramayan birey sayısı yok denecek kadar azdır. Kocacık'ın 2001 yılında ele almış olduğu "Şiddet Olgusu Üzerine" makalesinde şiddet sınıflandırılmasının nasıl olduğu ve şiddet olayında ortaya çıkan sorunların çözülebilmesi için araştırma yapmıştır.

Şiddet, dünya toplumlarının evrensel bir sorunudur. Ancak şiddetin evrensel bir tanımı bulunmamaktadır. Şiddet kavramının tanımlarına bakıldığında genel anlamda "üstün olanın altta olana karşı uyguladığı güç ve kuvvet" tanımlaması yapılabilmektedir. Türer'in 2014 yılında şiddet kavramı tanımlaması için yapmış olduğu "Şiddetin Neliği ve Kavramsal Çerçevesi" makalesinde şiddetin anlamını ve kavramsal analizini yaparak felsefik açıdan araştırmıştır.

Şiddet, aile içerisinde en çok kadınlara uygulansa da kadına uygulanan şiddetten sadece kadın değil çocuklarda etkilenmektedir. Çocukların küçükken aile içerisinde şiddete maruz kalmaları ya da tanık olmaları travma olmakta ve ergenlik dönemlerinde şiddeti çözüm yolu olarak benimsemelerine neden olmaktadır. Gençoğlu, Kumcağız ve Ersanlı'nın 2014 yılında ergenlik çağındaki gençlerle yapmış oldukları "Ergenlerin Şiddet Eğilimine Etki Eden Ailevi Faktörler" makalelerinde ergenlik çağında bulunan gençlerin hayatında şiddetin nasıl bir yeri olduğunun toplumsal cinsiyetle, anne babalarının eğitim durumuyla ve ebeveynlerinden şiddet görüp görmedikleriyle ilgisi olup olmadığının araştırılması amaçlanmıştır.

Araştırmada elde edilecek olan bilgileri toplamak amacıyla "Kişisel Bilgi Formu" ve Buluş, Duru ve Balkıs (2005) tarafından Türkçeye çevrilmiş olan "Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği"nden yararlanılmıştır. Çalışma evreni olarak Samsun ilinin Canik ilçesinde yaşayan Anadolu lisesinde 2011-2012 eğitim-öğretim yılında 9 ve 10. sınıflarında öğrenim görmekte olan 14-17 yaş aralığında 220'si kız, 216'sı erkek olan ergenler oluşturmuştur. Toplanan verilerin analiz edilmesinde "t- Testi" ile "Tek Yönlü Varyans Analizi"nden yararlanılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler sonucunda üniversite mezunu anneye sahip ergenlerin şiddet eğiliminin ilköğretim ve lise mezunu anneye sahip ergenlere göre daha fazla olduğu, ergenlerde erkek çocuklarının kız çocuklarına göre daha yüksek şiddet eğilimine sahip oldukları, küçüklükten ya da daha sonrasında anne babadan şiddet görmüş olan ergenlerin şiddete daha fazla eğilimi olduğu ve babanın şiddet eğilimi üzerinde herhangi bir etkisinin olmadığı gibi sonuçlar elde edilmiştir. Polat (2016)'ın yapmış olduğu çalışmasında şiddeti eylemlere, saldırganlara ve mağdurlara göre sınıflandırarak tek tek açıklanması amaçlanmıştır. Çalışma içerisinde şiddetin türleri de sınıflandırılarak açıklanmıştır. Araştırma sahaya indirgenmemiş teorik olarak yapılmıştır.

Toplumun refahının ve güvenliğinin sağlanması devletin görevlerinden biridir. Toplumsal hayat içerisinde düzeni bozacak birtakım olaylar olması durumuna karşılık yasalarla önlem alınmıştır. Kadına yönelik uygulanan toplumsal ve aile içi şiddet için birçok yasa ve düzenlemeler bulunmaktadır. Özbey'in 2012 yılında ele almış olduğu "Kadına Yönelik Şiddet- Şiddetin Temelleri" makalesinde de kadına yönelik şiddetin ve aile içi şiddetin nedenleri üzerinde durmaktadır. Araştırma içerisinde geçmişten günümüze şiddetin kaynağının toplum içerisinde meydana gelen olaylar ve toplumsal gelişmelerle birlikte evrildiği üzerinde durulmuştur. İncelenen araştırmalar sonucunda Türkiye'de her üç kadından birinin şiddet gördüğü ve en acil ihtiyacın şiddet gören kadınların korunması sonucuna ulaşılmıştır.

Şiddet toplum içerisinde kolektif olarak var olabildiği gibi bireysel olarak da var olabilmektedir. Şiddetin uygulandığı kesim ve şiddet mağdurları da değişmektedir. Şiddete en çok maruz kalan birinci kesim kadınlar, ikinci kesim ise çocuklardır. Erkek doğası gereği kadından daha güçlü bir yapıya sahip olmasını kadının üstünde iktidar kurarak ve güç gösterisi yaparak kullanmaktadır. Şiddet uygulayanların ve mağdurlarının gün geçtikçe azalması gerekirken artması da dikkat çekmektedir. Taşdemir Afşar'ın 2015 yılında kadına yönelik şiddet üzerine yazmış olduğu "Türkiye'de Şiddetin 'Kadın Yüzü'" makalesinde çok geniş bir kavramsal ve

kuramsal arka plana sahip olan şiddet olgusunu, bu eylemden en fazla zarar gören "kadına yönelik şiddet" olgusu ile sınırlandırarak ele almıştır. Araştırmada sınırları tam anlamıyla belli olmayan "şiddet" kavramının sınırları belirlenmeye çalışılmış, şiddet türleri hakkında bilgi verilmiş, eşit güç dengeleri olmayan kadın ve erkeğin şiddeti, ataerkil toplum yapısı içerisinde yerini korumaya çalışan kadına karşı uygulanan şiddet türlerinin neler olduğu belirlenmiş ve bu şiddet türleri ele alınarak Türkiye'de meydana gelen şiddet ve kadına yönelik uygulanıp kadın cinayetleri üzerinden yorumlanmaya çalışılmıştır.

Tarih içerisinde kadının statüsü kadın hakları ve eğitim seviyeleriyle doğru orantılı olarak artmıştır. Özel alandan çıkan kadın kamusal alanda yer edinerek ekonomik gücünü eline almıştır. Ereş'in 2006 yılında kadın hakları ve kadının ekonomik gücü konularını ele almış olduğu "Türkiye'de Kadının Statüsü ve Yansımaları" makalesinde tarihsel süreç ve günümüz içerisinde kadının iş yaşamındaki yeri ve ekonomik hayatını anlatmayı amaçlamıştır. Araştırmada kadınların özel alanlarından çıkarak toplumsal alanda ve kamusal alanda yer edinmesi için geçmişten günümüze kadar aldıkları haklara değinilmiştir.

Aile kavramı geçmişten günümüze her dönem var olsa da toplum düzeni ve ihtiyaçların değişmesiyle aile yapısında farklılıklar meydana gelmiştir. Farklı ihtiyaç ve talepler doğrultusunda toplum içerisinde geleneksel aileden modern aileye geçiş başlamıştır. Bayer'in 2013 yılında değişen toplum yapısında aileyi araştırmış olduğu "Değişen Toplumsal Yapıda Aile" makalesinde toplumsal yapı içerisinde geçmişten günümüze aile yapısı çeşitli değişimlere maruz kalmış olduğu için aile yapısında görülen değişimler tespit edilerek açıklanmıştır. Çalışmada kadının toplumdaki ve aile içindeki konumunun değişimi üzerinde de durulmaktadır.

Cinsel hayat, biyolojik olarak insanların soyunun ve devamlılığının sağlanabilmesi açısından gereklidir. Evliliğin devam edebilmesi için hem kadın hem de erkek için önemli bir olgudur. Bireyler üzerinde çocukluktan itibaren etkisi bulunmaktadır. Freud'un ilk baskısını 1905 yılında gerçekleştirmiş olduğu "Cinsellik Üzerine" kitabında cinsel yaşamın insan hayatındaki önemi üzerinde durmaktadır. Bilgiler psikanaliz yöntemi ile elde edilmiştir. Böylece bu kategoriden kimselerde bütün sapıklıklarda bilinç-dışı güçler şekli altında, bütün bir dizi semptomları belirleyen ortak eğilimler bulunduğu kanıtlanmıştır.

Toplumda erkeğin kadına ve çocuğa yönelik uyguladığı şiddet en yaygın şiddettir. Ekonomik gücünü elde edememiş ve boşanma sonrası kadınları ailelerinin

kabul etmemesi gibi durumlarda kadınlar şiddete maruz kalmaları halde boşanamamaktadırlar. Bazı kadınlar da şiddete çocukları için katlanmaktadır. Tatlılıoğlu ve Küçükköse'nin 2015 yılında araştırmış olduğu "Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet: Nedenleri, Koruma, Önleme ve Müdahale Hizmetleri" makalelerinin temel amacı da kadına yönelik uygulanan şiddeti azaltmaya çalışmak, şiddet konusunda kişisel ve toplumsal bilincin uyanmasını sağlamak, kadın haklarını geliştirerek kadınların aile içi şiddetten korunmasını sağlamak, her geçen gün varlığını arttıran şiddetin ortadan kaldırılmasını sağlamaktır. Kadına yönelik uygulanan şiddet aile içinde yaşanıyor olsa da aslında toplumsal bir sorundur. Kadına yönelik şiddet sadece ülkemizde değil tüm dünyada yıkıcı etkileriyle birlikte bireylerin psikolojik ve fiziksel sağlığını etkileyen, aile kavramını da olumsuz yönde etkileyen bir yıkımdır. Ayrıca şiddet kadınların temel hak ve özgürlüklerini de kısıtlamaktadır.

Ekonomik güç, bireye toplumsal hayat içerisinde söz hakkı sağlamaktadır. Şiddet gören kadınlar da söz hakkına sahip olabilmek amacıyla ekonomik olarak güçlendirilmeli ve destek verilmelidir. Ekonomik gücü elinde olmayan kadınlar daha fazla şiddete maruz kalmakta ve birçok konuda dışlanmaktadırlar. Can Gürkan ve Coşar'ın 2009 yılında yazmış oldukları "Ekonomik Şiddetin Kadın Yaşamındaki Etkileri" makalesinin amacı da ekonomik şiddetin kadın yaşamını nasıl ve ne derece etkilediğini araştırmaktır. Kadına yönelik ekonomik şiddet kadının fakirleşmesini, fiziksel şiddete daha çok maruz kalmasını ve cinsel istismara uğraması gibi olumsuz koşullara neden olmaktadır.

Kadınların toplum içerisinde en çok maruz kaldıkları şiddet türlerinden biri de cinsel şiddettir. Özel alanında bulunan kadın eşi ve akrabaları tarafından cinsel şiddete maruz kalırken, özel alandan kamusal alana geçiş yapan kadın ise çalışma arkadaşları patronları tarafından cinsel şiddete maruz kalmaktadırlar. Kadın özel alanından çıkıp kamusal alana geçse de şiddete maruz kalmakta, özel alanından çıkmasa da şiddete maruz kalmaktadır. Özdemir'in 2010 yılında araştırmış olduğu "Tecavüzü, Hegemonik Erkeklik Zemininden Kavramak…" makalesinde de amaçlanan, yazarın ataerkil sistem bağlamında tecavüzü ilişkilendirmesine ilişkin bir değerlendirmenin sunulması ve feminist kuram boyutunda tecavüzün incelenerek temel farklılıkların bulunduğu bir kaynak diye nitelendirilebilmesi imkanının yaratılmasıdır. Araştırma içerisinde tecavüzün şiddet olmaktan çıkarılıp sadece cinsellik olarak adlandırılmasına da yer verilmiştir.

Toplumsal dinamiklerin değişmesiyle birlikte aile kurumu da değişikliklere uğramıştır. Teknolojik gelişmeler sonucu bireylerin köyden kente göç etmesiyle geleneksel aile yapısından modern aile yapısına geçiş yapılmaya başlanmıştır. Aileyi tek bir şekilde sınıflandırmak mümkün değildir çünkü ailenin sınıflandırılması birçok değişik şekilde yapılabilmektedir. Can'ın 2014 yılında ailenin tarihsel gelişimi ile ilgili yazmış olduğu "Ailenin Tarihsel Gelişimi: Dünü, Bugünü ve Yarını" çalışmasında ailenin geçmişten günümüze nasıl var olduğu, ortaya çıkmış olan ilk aile tipleriyle günümüz aile tipleri arasında nasıl benzerlikler ve farklılıklar olduğu ve varlığını nasıl devam ettirdiği üzerine bir araştırma yapmıştır.

Teknolojinin gelişmesiyle doğru orantılı olarak ortaya çıkan teknolojik aletler ve kitle iletişim araçları yeni bir şiddet türünün ortaya çıkmasına neden olmuştur: Siber şiddet. Çoğunlukla sosyal medya üzerinden yapılan bu şiddet türü, cinsel içerikli mesajları, cinsel içerikli konuşulan mesajları screenshot yaparak şantajda bulunmayı, karşı tarafın isteği dışında habersiz olarak cinsel organların fotoğraflarının atılması gibi durumları kapsamaktadır. Serin'in 2012 yılında siber şiddet hakkında yapmış olduğu "Ergenlerde Siber Zorbalık/ Siber Mağduriyet Yaşantıları ve Bu Davranışlara İlişkin Öğretmen ve Eğitim Yöneticilerinin Görüşleri" doktora tezinde amaçlanan teknolojik gelişmelerle birlikte ortaya çıkan siber şiddet türünün ergenlerde ne gibi etkilerinin olduğunun ve öğretmenlerle eğitim yöneticilerinin bu etkilerden farkında olup olmadığının araştırılmasıdır. Çalışma, İstanbul ilinde bulunan 2226'sı kız, 2065'i erkek olan 5., 6., 7. ve 8. sınıflardan 4291 öğrenci ve aynı okulda görev yapan 230'u kadın, 497'si erkek olan 727 müdür ve müdür yardımcısı, 506'sı kadın ve 410'u erkek olan 916 öğretmenin bulunduğu 74 resmi ilköğretim okulunda yapılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen verilere göre erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha fazla siber zorbalığa karıştığı sonucu elde edilmiştir. Araştırmanın başka bir sonucunda ise sosyo- ekonomik düzeyi yüksek okullarda okuyan öğrencilerin sosyo- ekonomik düzeyi düşük okullarda okuyanlara göre daha yüksek şiber şiddete maruz kalmaktadırlar.

Kadınlar, kamusal alanda yer edinmeye başlayarak neler yapabileceklerini toplumdaki bireylere göstermeye başlamışlardır. Ancak kamusal alanda yer edinse de kadına karşı var olan görüşler tam anlamıyla değiştirilememiştir. Azak'ın 2005 yılında yazmış olduğu "Patavatsızlar, Beyefendiler ve Düşünürler Gözüyle, Kadın" kitabında da kadınlara dair düşünceler ya da söylenmiş sözler yer almakta ve zaman zaman insanı öfkelendiren, güldüren ve şaşkına çeviren fikirler bulunmaktadır.

Kadın, aileyi ayakta tutan yapı taşıdır. Aile içinde olan olaylarda idare etme görevi en çok kadına aittir. Erkek ise kadını hayat arkadaşı olarak görür ve koruyup kollar. Paksu'nun 1989 yılında yazmış olduğu "Kadın, Evlilik ve Aile" kitabında da kadının yaratılışı gereği erkekten ayrılan bazı yönlerine dikkat çekmiş ve Müslüman birinin aile yuvasını kurarken hangi hususları göz önünde bulundurması gerektiği, ailenin devamı için nasıl bir anlayış ve tutum içinde bulunması gerektiği ifade edilmiştir.

Kadına yönelik şiddet tüm dünyanın evrensel sorunudur. Kadın yaşamının her alanında şiddetle karşı karşıya yaşamaktadır. Sadece aile içerisinde eş şiddetine değil evli olmadığı yakın partnerinin şiddetine de maruz kalmaktadır. Eşlerinin ya da yakın partnerlerinin kıskançlık adı altında kadına yönelik yapmış oldukları psikolojik şiddetler bazı durumlarda fiziksel veya cinsel şiddete dönüşebilmektedir. Uluocak, Gökulu ve Bilir'in 2014 yılında yakın partner şiddetini konu aldıkları "Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesinde Stratejik Bir Başlangıç Noktası: Partner Şiddeti" makalelerinde toplum içerisinde en fazla şiddete maruz kalan kadının yakın partneri tarafından gördüğü şiddeti araştırmayı amaçlamışlardır. Araştırma örneklemi Çanakkale ilinde yakın partner şiddetinden dolayı toplum merkezlerine bir kayıtta bulunmamış 400 kadın birey ile gerçekleştirilmiştir. Kadının eğitimini tamamlamayıp eğitim düzeyinin lisenin altında olması, kendi akraba çevresinden gördüğü şiddet, cinsel tacize uğraması gibi sebepler kadının yakın partner şiddetine uğramasını etkileyen etmenlerden olduğu araştırma sonucunda ortaya konmuştur.

Tarihsel süreçte kazanılan başarılara bakıldığında zafer her daim erkeklerin olmuştur. Erkeklerin yanında zorlukları üstlenen ve en az erkeklerin sayısı kadar toplum içerisinde bulunan kadının adından tarihte kazanılan başarılarda bahsedilmemiştir. Kadının yaratılışına yönelik bakış açısı da dinlere göre farklılık göstermektedir. Tevhit inancı bulunan dinler kadını överken tevhit inancı bulunmayanlar kadını yermektedirler. Öztürk'ün İslam'ın ve Kur'an'ın kadına yönelik tutumunu araştırmış olduğu "Kur'an'ın Kadına Bakışı ve İslam Tarihinde Kadının Sosyal Statüsüne Genel Bir Bakış" makalesinin kadınların dini açıdan nasıl bir statüye sahip olduğunun ve İslam tarihindeki yerinin araştırılmasıdır. Araştırma içerisinde İslam dininin yanında kadının Yahudilik ve Hristiyanlıktaki statüsüne değinilmiştir. Ancak araştırmalardan elde edilen bilgilere göre Yahudilik ve Hristiyanlıkta Hz. Adem ve Hz. Havva'nın cennetten ayrılasının nedeni Hz. Havva olarak görülmekte ve kadına kötü şekilde bakılırken İslam dininde ise yasak elmayı

yiyerek cennetten kovulmalarının hem Hz. Adem'in hem de Hz. Havva'nın suçu olduğu belirtilmektedir.

Geçmişte geleneksel toplum yapısının dayatmış olduğu ataerkil yapının etkisiyle namus kavramı çerçevesinde ikincil plana atılan kadının modern toplumun insanlara dayattığı tüketim çılgınlığıyla birlikte metalaştırılarak tüketim piyasasında kullanılması kadın bedeninin cinsel bir kimlik olarak görülmesine neden olmuştur. Kadın bedeninin tüketim toplumunda cinsel olarak öne sürülmesi kadının toplum içerisinde statüsünün değişmesine neden olmuştur. Bilgin'in 2016 yılında modern tüketim toplumunda kadının yeri ile ilgili yapmış olduğu "Geleneksel ve Modern Toplumda Kadın Bedeni ve Cinselliği" makalesinde toplumsal süreç içerisinde kadının bedeni ve cinselliğine tarihsel süreç içerisinde nasıl belirlendiğine odaklanmaktadır. Araştırmanın iddia ettiği konu; toplumsal düzen içerisinde kadın bedeninin erkeğin gözüne hitap edebilecek bir cinsel obje olarak sergilenmesine dayanmaktadır. Ataerkil bir toplum yapısının benimsenmesiyle ve "namus" kavramının erkeğe değil de kadına yüklenmesiyle birlikte ikincil konuma itilen kadının, modern toplum yapısının benimsenmesiyle birlikte ortaya çıkan tüketim toplumunda insanların zevke ve imaja yöneltenler tarafından tekrardan sorunsallaştırıldığı belirtilmiştir. Çalışmada cinsellik her iki cinsiyet için de vazgeçilmez bir olgu olarak görmektedir ve kapitalist sistemin ortaya çıkmasıyla birlikte kadın toplum içerisinde kendine belirli bir konum kazanmış olsa da kadın bedenini değersizleştirmiş ve cinsel obje konumuna indirgemiştir. Karaçam, Çalışır, Dündar, Altuntaş ve Avcı (2006)'nın yapmış oldukları çalışmalarının amacı, kadınlara yönelik uygulanan aile içi şiddetin uygulanmasını etkileyen faktörleri ve kadınların şiddet hakkındaki düşüncelerini, özelliklerini belirlemektir. Araştırma Aydın ilinde bulunan olasılıksız örnekleme yöntemi ile seçilmiş eşiyle birlikte yaşayan 291 kadın ile yapılmıştır. Veriler araştırmacılar tarafından oluşturulmuş 35 sorudan meydana gelmektedir ve 01 Mart-30 Nisan 2005 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Kadınların evlilikte problemler yaşaması, eşlerinin evde durmayıp kahvehaneye gitmesi, evliliklerinden memnun olmamaları, eşlerinin alkol kullanmaları aile içinde şiddet görmelerine neden olmaktadır.

Çocuğun gelişim ve öğrenmesi ilk olarak ailede başlamaktadır. Çocuk anne ve babasını kendisine rol model alarak onların yaptıkları davranışları benimser ve büyürken de farkında olmadan anne-babasının davranışlarını uygulamaya

başlamaktadır. Anne-babanın çocuklara karşı davranışları değiştikçe çocuğun davranışları da anne-babanın davranışlarına göre şekil değiştirmektedir. Yörükoğlu'nun 1997 yılında yazmış olduğu "Değişen Toplumda Aile ve Çocuk" kitabında çocukluğun tarihsel gelişimi ve toplumsal yönü, değişen çocuk kavramı üzerinde durmuştur. Çocuklara karşı sürüp giden çelişkili ve duygusal tutumlar gösterilmeye çalışılmıştır. Uluslararası Çocuk Yılının ardından, Çocuk Hakları Bildirisi'nin ışığında, çocuk haklarını ve çocuk sömürüsünü tartışmıştır.

Aile içinde şiddet gören kadınlar; aileleri kabullenmediği için dönecekleri bir baba evi, çalışmayan kadınların ekonomik gücü olmadığı için gidebileceği bir yeri, çevrelerinde sığınabilecekleri herhangi bir yerleri olmadığı için şiddete boyun eğmektedirler. Şiddet gören kadınların şiddete boyun eğmemeleri için devlet tarafından kadın sığınma evleri açılarak kadınlara güvenli bir ortam sağlanmıştır. Taşdemir Afşar, Görgün Baran ve Koca Arıtan'ın 2017 yılında yapmış oldukları "Şiddet Gören Kadınların Sığınma evlerine Erişimini Engelleyen Etmenler" çalışmalarında 2014-2015 yıllarında Ankara'da bulunan dört farklı sığınma evinde kalmakta olan şiddet görmüş 43 kadınla yarı yapılandırılmış anket soruları kullanılarak gerçekleştirmişlerdir. Araştırma yapılan dört yerel yönetimden ikisine giriş izni verilirken, ikisine giriş izni verilmemiş ve görüşme yapılacak kadınlarla uygun bir mekânda görüşme tamamlanmıştır. Aile içerisinde eşlerinden şiddet gören, herhangi bir ekonomik geliri olmayan ve ailesi tarafından sahip çıkılmayan kadınların nereye gideceğini bilmemesi kadının şiddete katlanmasını gerektirmektedir. Ancak kadın sığınma evlerinin açılmasıyla birlikte kadınların şiddete katlanma zorunluluğu ortadan kalkmış ve devlet tarafından korunma altına alınmışlardır. Araştırmada amaçlanan eşleri ve çevreleri tarafından şiddet gören kadınların sığınma evlerine ulaşırken ne gibi zorluklarla karşılaştıklarına, kadın sığınma evlerine daha kolay ulaşabilmesini sağlamak ve feminist kuramlardan yola çıkılarak şiddet gören kadınların yaşadıkları olaylara ve hikayelerine ulaşabilmektir.

Namus kavramı, kadın ve erkek için de önemli bir kavramdır. Ancak ataerkil toplum yapısının etkisiyle erkekler namus kavramından sorumlu tutulmamakta, sadece kadın namustan sorumlu olarak görülmektedir. Erkek kadına cinsel tacizde bulunduğunda ya da namusuna laf getirebilecek herhangi bir davranışta bulunduğunda kadının namusu zarar görür ancak erkeğin namusuna herhangi bir zarar gelmez. Toplum içerisinde erkek, erkek olduğu için yapabilmekte ve namustan sorumlu tutulmamaktadır. Sakallı Uğurlu ve Akbaş'ın 2013 yılında namus konusuyla ilgili

yapmış oldukları "Namus Kültürlerinde "Namus" ve "Namus Adına Kadına Şiddet": Sosyal Psikolojik Açıklamalar" başlıklı çalışmalarında namus kavramı ile ilgili yapılmış olan çalışmaların derlemesini yaparak, toplumsal yapı içerisinde namus kavramının erkeği ıskalayarak neden sadece kadını kapsadığını, kadına yönelik uygulanan namus cinayetlerini araştırmayı amaçlamıştır. Araştırma içerisinde namus kavramının Türkiye'deki bireyler tarafından algılanma biçimine, namus kavramıyla ilgili sosyal psikolojik değişkenlerin değerlendirilmesine, dindarlık ve Müslümanlıkta namus kavramı ile ilgili yapılan araştırmalara, toplumsal cinsiyet içerisinde erkeğin namus kavramından muaf tutularak kadının namussuz olarak nitelendiren davranışlardan kaynaklı şiddete uğramasına ve öldürülmesine değinen kaynaklara yer verilmiştir.

Namus cinayetleri ataerkil toplum yapısının bir ürünüdür ve İslamiyet öncesi dönemlerde de uygulanmıştır. Toplumumuzda hukuk sitemi adı altında namus cinayetleri yasaklanmış olsa da toplum içerisinde namus cinayetlerini destekleyen, korunması gerektiğini belirten ve destekçisi olan bir yapı bulunmaktadır. Toplum içerisinde bulunan yapıya göre; kadın namusunu koruyamadığı zaman erkek namusunu kurtarmak için kadını öldürmektedir. Bilgili ve Vural'ın yapmış oldukları namus cinayetleri konusuyla ilgili yapmış oldukları "Kadına Yönelik Şiddetin En Ağır Biçimi: Namus Cinayetleri" araştırmalarında dünyanın en ağır şiddet türlerinden biri olan namus cinayetlerinde ortaya çıkan namus kavramını incelemek, namus kavramının incelendiği diğer araştırmalardan örnekler vererek namus cinayetlerinin nedenlerini açıklamak amaçlanmıştır. Araştırmada sahada çalışma yapılmamış daha önceden konuyla ilgili yapılmış olan çalışmalardaki veriler kullanılmıştır. Sağlık çalışanlarının namus cinayetleri konusundaki görevleri gözden geçirilerek cinayetlerin engellenmesine ilişkin düşünceler tartışılmıştır.

Ülkemizde bir kadının evlenmeden önce cinsel ilişki yaşaması toplum içerisinde kabul edilebilecek bir davranış şekli olarak görülmemektedir. Ancak erkekler belli bir yaşa geldikten sonra cinsel deneyim yaşamadıklarında arkadaş ortamlarında dalga geçilmektedir. Toplumumuzda ergenlik çağını geçmiş erkekler için "milli olma" yani cinsel deneyim yaşama durumu bulunmaktadır. Erkekler cinsel deneyimlerini hemcinsleri ile değil kadınlar ile yaşıyor olsalar da namus kavramı erkeğin değil kadının üzerine kalmaktadır. Gürsoy ve Arslan Özkan'ın 2014 yılında yapmış oldukları "Türkiye'de Üniversite Öğrencilerinin Kadına İlişkin "Namus" Algısı" çalışmalarını Ankara ilinde bulunan sekiz üniversitede üniversite son sınıf

öğrencileri arasından görüşmeyi kabul etmiş olan 1167 öğrenci ile 1 Mart-31 Mayıs 2008 tarihleri arasında kesitsel nitelikli olarak yapılmıştır. Araştırmanın amacı; üniversite son sınıfta öğrenim gören öğrencilerin Türkiye'deki kadınlara yönelik "namus" kavramı algısının nasıl olduğu ile öğrencilerin bu konudaki düşüncelerini etkileyen faktörleri belirlemektir. Son sınıf öğrencilerine uygulanacak olan anket verileri, öğrencilerin kişisel bilgilerini de içeren Kişisel Bilgi Formu ve "Kadına İlişkin Namus Anlayışı Tutum Ölçeği" ile elde edilmiştir. Araştırma analizinde elde edilen verilerle son sınıf öğrencilerin "namus" anlayışına yönelik tutumlarında üç önemli faktörün etkili olduğu sonucuna varılmıştır. Bunlar; cinsiyet, mezun oldukları lisenin türü ve anne- babanın eğitim durumudur.

Şiddet bireylerde doğuştan gelen bir davranış türü değil sonradan aileden ya da çevreden görerek sosyal öğrenme ile kazanılan bir davranış türüdür. Bireyler çocukken yaşadıkları ya da çevrelerinden gördükleri şiddetin etkisinde kalarak büyüdüklerinde şiddet uygulayıcısı konumuna gelebilmektedirler. Altıparmak'ın 2018 yılında yazmış olduğu "Sosyal Öğrenmenin Aile İçi Şiddete Etkisi" araştırması Bursa'nın Yıldırım ilçesinde bulunan ve şiddet gören 31 kadın ile derinlemesine mülakat yapılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın amacı sosyal öğrenme yöntemi ile şiddetin başka bireylere aktarımını ve arada nasıl bir bağlantı olabileceğini incelemektir. Araştırma sonucunda elde edilen bilgilerden şiddetin öğrenilen bir boyutunun olduğu ve ailesinden ya da çevresinden herhangi bir şekilde şiddet görmüş ya da tanık olmuş kişilerin şiddetin uygulayıcısı olma potansiyeline daha yatkın oldukları sonucu elde edilmiştir.

Toplumsal cinsiyet içerisinde kadın erkeğe göre daha güçsüz ve ezilen konumunda olduğu için yapılan çalışmaların büyük bir çoğunluğu kadınlar üzerine yapılmaktadır. Erkeklik üzerine yapılmış çok fazla çalışma bulunmamaktadır. Ancak Cengiz, Ulaş Tol ve Küçükural 2004 yılında erkeklik ile ilgili "Hegemonik Erkekliğin Peşinde" konulu bir araştırma yapmışlardır. Yapmış oldukları araştırmalarını sadece belirli bir grup ile değil birden çok grup ile yapmışlardır. Bu gruplar Ankara ilinde erkeklerin çoğunluğu oluşturduğu spor salonları, ganyan bayileri, stadyumlar vb. yerlerde sistematik gözlemlere dayalı olarak, gelir ve eğitim durumu başta olmak üzere farklı değişkenlere bağlı olarak seçilmiş 18 hanede, hane içerisinde bulunan bireylere ve hane reislerine yapılmış olan derinlemesine görüşmelere ve anket yapılırken odak grup görüşmesi yapmak için seçilecek olan bir grup erkek katılımcıya dayandırılmıştır. Araştırmada hedeflenen toplumsal yapı içerisinde erkeğin nasıl bir

yere sahip olduğunu, erkeklik kavramının nasıl inşa edildiğini, erkekliği nasıl yaşadıklarını; toplumsal yapı içerisinde erkeklerin rolleri arasında bulunan aile reisliği, iş ve meslek sahibi olma, eve ekmek götürme, babalık, kocalık gibi pratiklerle toplum içerisinde meşru hale getirilen iktidar ve güç temellerine göre tartışmaktır.

Aile içinde en çok şiddete maruz kalan kesim kadınlardır. Ataerkil toplum yapısının yanına hegemonik erkeklik de eklenince kadınlar pasif durumda kalmaktadırlar. Erkek, kadın üzerinde iktidarlık kurmak için güce başvurmaktadır. Güler, Tel ve Özkan Tuncay'ın 2005 yılında yapmış olduğu "Kadının Aile İçinde Yaşanan Şiddete Bakışı" isimli araştırmasını Sivas'ın Alibaba Mahallesi'nde gerçekleştirmiştir. 15-49 yaş aralığında bulunan 162 evli kadınla birlikte yapılan araştırmanın soru formları araştırmacılar tarafından oluşturulmuştur. Araştırmacılarla birebir görüşme tekniğinden yararlanılarak soru formları uygulanmıştır. Araştırmaya katılan kadınlar hem eşlerinden hem de yakınlarından şiddet görmüşlerdir. Kadınların %91'i eşlerinden, %19,7'si de eşlerinin yakınları tarafından şiddete maruz kaldıklarını belirtmişlerdir. Kadınların düşüncelerine göre aile içinde en çok şiddet gören kesimler kadınlar ve çocuklar, şiddeti uygulayan ise erkeklerdir. Araştırmaya katılan kadınların %59,7'si şiddeti fiziksel şiddet şeklinde tanımlarken ekonomik ve cinsel şiddeti şiddet olarak adlandıran kimse bulunamamıştır. Kadınların ekonomik güçlerinin olmaması araştırmaya katılan kadınların %58,8'ine göre şiddeti arttıran etkenlerden biri olmaktadır.

Aile içinde kadınlardan sonra en çok şiddet uygulanan kesim çocuklardır. Çocuklar aile içinde kendilerine ebeveynlerini rol model olarak almaktadırlar. Rol model alınan ebeveynler şiddet içerikli davranışlar sergilediğinde çocuklar da şiddete meyilli şekilde davranışlar sergilemeye başlamaktadırlar. Şenol ve Mazman'ın 2014 yılında aile için çocuğa uygulanan şiddet ile ilgili yapmış oldukları "Çocuk Uygulanan Şiddet: Türkiye Özelinde Sosyolojik Bir Yaklaşım" çalışmalarında Türkiye'de aile içinde sadece kadına yönelik şiddet olmadığının çocuğa yönelik aile içi şiddetin de olduğunu ve çocuğa yönelik şiddetin çeşitlerinin neler olduğunu sosyolojik kuramlarla ele almaktadır. Çocuğa yönelik şiddet hem toplumsal hem de aile içi bir sorundur. Makalenin yöntemi çocuk kavramının ne olduğunu anlatmak, ailede çocuğun konumunun nasıl olduğunun, aile içinde çocuğa karşı uygulanan şiddetin nedenlerini, çocuğa uygulanan şiddetin çocuk üzerinde ne gibi sonuçları olduğunun belirlenmesidir.

Erkekler toplum içerisinde hemcinslerine karşı erkekliklerini kanıtlamak istemektedirler. Bunun asıl edeni ise diğer erkekler tarafından kadınlara ait bir özelliğin kendilerine yüklenmesinden ve kadınsı olarak nitelendirilmekten korkmaktadırlar. Kimmel'in 2013 yılında yapmış olduğu "Homofobi Olarak Erkeklik: Toplumsal Cinsiyet Kimliğinin İnşasında Korku, Utanç ve Sessizlik" makalesinin çevirisidir. Makalede amaçlanan kadınların toplumsal cinsiyet mücadelesi gibi erkeklerin de eşitlik ve haklarını korumak için toplumsal cinsiyet mücadelesine katılmaları gerektiğini ve Amerikan erkeklerinin nasıl bir toplumsal kimliğe sahip olduğunun ele alınmasıdır.

Toplum tarafından erkeklere dayatılan ve erkeklerden beklenilen durum güçlü olmalarıdır. Bedensel olarak erkek olmak toplumsal olarak ayrıcalık sağlasa da erkekler arasında ayrıcalık sağlamamaktadır. Erkekler egemenlik özelliklerini kaybetmemek için değişen topluma ayak uydurmak zorunda kalmaktadırlar. Barutçu'nun 2013 yılında yapmış olduğu "Türkiye'de Erkeklik İnşasının Bedensel ve Toplumsal Aşamaları" adlı yüksek lisans tezinde erkeklikle ilgili yapılacak olan çalışmalara hazırlık bir çalışma olmayı amaçlamıştır. Tez araştırmasında Türkiye'de erkekliğin hangi aşamalardan geçtiği ve devamlılığını nasıl sürdürdüğü konusu üzerinde inceleme yapılmıştır. Çalışmada erkeklik kavramı beş aşamalı olarak incelenmiştir. Bunlar; bedensel olarak sünnet, toplumsal olarak iş sahibi olma, toplumsal olarak askerlik hem bedensel hem de toplumsal olarak cinsellik ve toplumsal olarak evlilik şeklindedir. Bir erkeğin erkeklik inşasının yaşamı süresince mücadele ederek varlığını devam ettirebildiği bir süreç olduğu belirtilmiştir. Hegemonik erkekliğe ulaşmış erkeklerin bir sonraki kuşakta bulunan erkekleri de bu aşamalarla besleyerek erkekliğin devamlılığını sağladıkları ileri sürülmüştür.

Çocuklar da kadınlar gibi toplumda birçok şiddete maruz kalmaktadırlar. Cinsel tacize uğramakta, yakınları tarafından fiziksel şiddet görmekte ve çevrelerinde gördükleri şiddetten psikolojik olarak etkilenmektedirler. Bunların dışında çocukların ucuz işçi olarak çalıştırılması ve küçük yaşta evlendirilmesi de çocuğa karşı uygulanan şiddetler arasında bulunmaktadır. Tezel'in 2002 yılında yapmış olduğu "Çocuğa Yönelik Şiddet" çalışmasında çocuğa yönelik uygulanan şiddetin neden uygulandığı, çocuğa hangi şiddet türlerinin uygulandığı, gördüğü şiddet sonucunda hastaneye götürülmüş olan çocuğun ailesine sorulan sorular karşısında nasıl cevaplar alındığı ve çocuğa uygulanan şiddete karşı hemşirelerin üzerine düşen sorumluluklar anlatılmıştır.

Çocuk istismarı, çocuğun cinsel gelişimi tam olarak sağlanmadığı için çocukta kalıcı hasarlara neden olabilmektedir. Çocuğu uygulanan cinsel istismarda çocuk sakat kalabilmekte, bağırsakları zarar görebilmekte ve hatta çocuğun ölümüyle sonuçlanabilmektedir. Acehan, Bilen, Ay, Gülen, Avcı ve İçme'nin 2013 yılında çocuk istismarları ile ilgili yapmış oldukları "Çocuk İstismarı ve İhlalinin Değerlendirilmesi" çalışmalarında şiddet uygulanan çocuklarda çocuk istismarı ve ihlali etkilerinin günümüzde nasıl bir toplumsal boyutu olduğu hakkında bilgiler vermek amaçlanmıştır.

Şiddet, gündelik yaşam içerisinde bireylerin bulunduğu her yerde var olan bir olgudur. Geçmişte şiddeti yaşamış ya da çevresinde görmüş bir birey büyüyünce şiddetin uygulayıcısı olarak şiddeti devam ettirmekte ve böylece şiddet bir kısır döngüye girmektedir. Güleç, Topaloğlu, Ünsal ve Altıntaş'ın 2012 yılında yapmış oldukları "Bir Kısır Döngü Olarak Şiddet" çalışmasında da aile ve toplum içerisinde şiddete maruz kalan ve geçmişte gördüğü şiddetin etkisiyle daha sonradan şiddetin uygulayıcısı durumuna gelmiş kişilerden bahsedilerek toplum içerisinde şiddet görüp şiddet uygulayan kişilerin kısır döngüsü ele alınmıştır. Araştırma içerisinde şiddetin tanımına, yaklaşımlara göre şiddet kavramının algılanma biçimine ve çocukların geçmişte ve şimdiki dönemde şiddeti nasıl değerlendirdiği üzerinde durulmaktadır.

Günümüz çocukları teknolojinin geliştiği dönemde dünyaya geldikleri için kitle iletişim araçlarıyla büyümektedirler. Bilgiye ulaşma açısından yararlı olan araçlar çocukları her an şiddetle karşı karşıya bırakılmaları açısından da zararlı yapıda olmaktadırlar. Uluç'un 2002 yılında medyanın çocuk üzerindeki etkileri ile ilgili yapmış olduğu "Toplumsal Bir Gruba Yönelik Şiddet Türü: Medya, Şiddet ve Çocuklar" çalışmasında kitle iletişim araçlarının izleyici kitlesi olarak kabul edilmeyen çocuklar üzerinde kitle iletişim araçlarının ne derece etkili olabildiği üzerinde durulmaktadır. Araştırma içerisinde televizyonun ve diğer kitle iletişim araçlarının çocuklar üzerindeki etkisi ile ilgili yapılmış diğer çalışmalara da yer verilmiştir. Çocukları kitle iletişim araçlarının zararlı etkilerinden korumak amacıyla yapılan yasal düzenlemelere de araştırma içerisinde yer verilmiştir.

Toplumsal cinsiyet sadece kadını değil erkeği de kapsamaktadır. Feminizmde ilk olarak kadın çalışmaları yapılmış olsa da zamanla ortaya çıkan değişikliklerle erkeklik ile ilgili çalışmalar da yapılmıştır. Erkeklik ile ilgili çalışmalar yapılması feminizm ile başlamıştır. Kepekçi'nin de 2012 yılında yapmış olduğu "(Hegemonik) Erkeklik Eleştirisi ve Feminizm Birlikteliği Mümkün Mü?" çalışması kadın erkek

eşitsizliğine karşı olarak yapılmış bir araştırmadır. Çalışmanın amacı ise erkeklerin erkeklik yaşantısında sorun yaratan söylem ve pratikleri incelemek, erkekliğin erkekliğe yüklenen anlam kadar güçlü olmadığını açıklamak, tek bir erkekliğin değil farklı birçok erkekliğin bulunduğuna değinerek kapitalist ortamdaki erkekliğin eleştirisini yapmaktır.

Toplum içerisinde kadın ve erkekten beklenen roller farklıdır. Kadından daha çok ev içinde bulunan işleri yapması beklenirken erkekten ev dışında bulunan işleri yapması beklenir. Erkekten güçlü olması ve olaylar karşısında soğukkanlı olması, ailesini koruyup kollaması beklenmektedir. Çelik'in 2016 yılında erkeklik ile ilgili yapmış olduğu ""Erkekler (de) Ağlar!": Toplumsal Cinsiyet Rolleri Bağlamında Erkeklik İnşası ve Şiddet Döngüsü" çalışmasında erkeklerde çocukluk dönemlerinden itibaren varlığını gösteren erkeklik inşasında toplum tarafından dayatılan söylemlerin çocukluk döneminden itibaren şiddet sorunsalına nasıl dönüştüğü tartışılmaktadır. Araştırmada şiddet sorununa dönüşen erkekliği feminist görüşlere göre ele almak amaçlanmıştır.

Kadına ve çocuğa yönelik uygulanan şiddetten başka erkeğe yönelik uygulanan şiddette bulunmaktadır. Erkekler daha çok hemcinslerinden fiziksel şiddete maruz kalırken kadınlardan sözel ya da psikolojik şiddete aruz kalmaktadırlar. Günümüzde kadınlardan şiddet gören erkek sayılarında da artış meydana gelmektedir. Ancak erkekler, erkekliklerine laf getirmemek amacıyla şiddet gördüklerini saklamaktadırlar. Adak'ın 2013 yılında yapmış olduğu "Madalyonun Öteki Yüzü: Erkeğe Yönelik Şiddet" araştırmasında şiddete çözüm üretilebilmesi için sadece kadına yönelik şiddetin değil erkeğe yönelik şiddetin de incelenmesi gerektiğine vurgu yapılmıştır. Araştırmada amaçlanan literatür taraması ile erkeğe yönelik kadın partnerleri tarafından uygulanan şiddeti ele almaktır. Erkeğe yönelik şiddetin türlerinin neler olduğu, neden uygulandığı ve sonuçlarının nasıl olduğu farklı toplumlarda yapılan araştırmalardan elde edilen verilerle irdelenmektedir.

III. BÖLÜM

KUŞAKLARIN TARİHİ

Dünya üzerinde geçmişten günümüze her toplumun nüfus oranı; toplumun herhangi bir özel durumu (hastalık, savaş, göç, toplu ölüm, doğum olmaması vb.) olmadığı sürece artmıştır ve de artmaya devam etmektedir. Nüfus artışları dışında toplum içerisinde teknolojik, toplumsal, kültürel değişmelerde meydana gelmektedir. Yaşanan bu değişmeler sanayinin ve teknolojinin gelişmesiyle birlikte dönemsel olarak farklı toplum yapıları oluşturmaktadır. Oluşan bu farklı toplum yapıları kuşak kavramının ortaya çıkmasını sağlamıştır.

Kuşak kavramının sözlük anlamı 'yaklaşık olarak aynı yıllarda doğmuş, aynı çağın şartlarını, dolayısıyla birbirine benzer sıkıntıları, kaderleri paylaşmış, benzer ödevlerle yükümlü olmuş kişilerin topluluğudur. Kuşakların tanımı sosyolojik olarak incelendiğinde doğum yılları aynı olan, gündelik yaşam içerisinde iktisadi, siyasi ve toplumsal vakalardan etkilenmiş, yaşanan olaylar nedeniyle aynı görevlerin üstlendirildiği benzer değer, inanç, beklenti ve davranışların olduğu gruplar bütünüdür (Kon, 2017, s.1).

Kuşak, toplumsal yapı içerisinde bireyler, anne- baba ve çocukları arasındaki zaman ve kültür değişikliklerini açıklayan bir kavramdır. Zaman ve kültür değişiklikleri de 25-30 senelik zaman aralıklarını kapsamaktadır (Alev Anıl, 2011, s. 17).

Kuşak teriminin en genel anlamlı tanımı şu şekilde yapılabilmektedir: benzer zaman aralıklarında doğmuş olan, iktisadi ve toplumsal devinimlerden meydana gelmiş belirli aralıklar ve toplumsal bir grubun içinde bulunan bireylere karşılık yapılan açıklamaya jenerasyon (kuşak) adı verilmektedir (Adıgüzel vd., 2014, s. 166).

Tarihte kuşak araştırmalarını ilk defa August Comte, kuşak teorisini ise Alman sosyolog Karl Mannheim 1928 senesinde ele almış olduğu kitap çalışmasında açıklamaktadır. Fakat günümüzde bulunan kuşakların kategorileştirilmesi ve tartışılması William Strauss ve Neil Howe aracılığıyla yazılmış ve yayımlanmış bir kitapla birlikte hızlıca yayılmaya başlamış ve bazı araştırmacı kişiler kuramı "Strauss-Howe Kuşak Kuramı" diye isimlendirmiştir. Strauss- Howe kuramı olarak adlandırılan bu kurama göre kuşaklar belirli devirlerde doğup büyüdüğü, benzer yaşlarda olan kişilerin davranışlarında da benzerliklerin bulunduğu, farklı zamanlarda

doğmuş ve farklı kuşaklarda bulunan kişilerinde de farklı özellikler gösterebildiği ileri sürülmektedir (Ünüsan Atak, 2016, s. 9-10).

Özatalay (2011)'a göre kuşaklar arasında meydana gelen geçişler aktarımlarla sağlanmaktadır. Bazı kavramsal yaklaşımlara göre kuşaklar arası aktarım şekillerine bakılacak olunursa;

- Dış görünüş olarak önceki kuşaktan sonraki kuşağa aktarılan fiziki özelliklerle genetik aktarım;
- Bir kuşaktan diğer kuşağa devam ettirilebilen bağlanma şeklini inceleme ile etolojik aktarım;
- Soy prensipleri tarafından bir kuşaktan diğer kuşağa geçişi ele alan jenealojik aktarım;
- Kuşaklarda yer alan bireylerin simgesel ve kuşakların bulunduğu kültürü bir sonraki kuşağın miras almasını betimleyen eyleyenin sosyo kültürel aktarımı;
- Kuşaklar arasında çeşitli nedenlerden dolayı meydana gelen kopmalar sonucu bireylerin aktarım süreci için geçmişi ile karşılaşarak transformasyon gerçekleştirmesi ve geçmişini yeniden benimsemesi üzerinde duran aktörün sosyo kültürel aktarımı;
- Kuşaklar arasında meydana gelen aktarımların zor olan yönlerine ve birçok değişikliğe maruz kalmış olan toplumsal zorunluluklara katlanan bireyler aracılığıyla oluşturulan tinsel düzenlemelere vurgu yapan sosyoklinik aktarım;
- Küçüklükten ebeveynleri tarafından yetiştirilen bireyin anne-baba olduktan sonra ebeveynlerinin yetiştirme tarzını benimseyip kendi çocuklarına uyguladığı sembolleme mekanizmalarını belirten sosyal öğrenme yoluyla aktarım;

- Kuşaklarda bulunan rahatsız edici tavırların bir diğer kuşak tarafından benimsenip benimsenmediğini aktaran kötü davranmanın aktarımı;

- Bireylerin aile tarihlerinde gerçekleşmiş olayları içselleştirmeleri esnasında ilerleyen aşamaları ele alan psişik aktarım gibi aktarım şekilleri bulunmaktadır (s. 22-23).

Kuşakların hayatı yaşama, anlama ve algılama biçiminde farklılıklar mevcuttur. Her kuşak yaşadıkları dönemde meydana gelen olaylardan dolayı farklı yaşam biçimlerine sahiptir. Dönemsel olarak gerçekleşen olaylar kuşakların sınıflandırılmasında da etkili olmuştur.

Örneğin, milattan önce VIII. yüzyılda yaşamış olan Hesiod şöyle demektedir: "Günümüzün gençleri öyle sorumsuz ve uçarılar ki, yarın ülke yönetimini üstleneceklerini düşündükçe umutsuzluğa kapılıyorum. Bize ağırbaşlı olmayı, büyüklerimize saygılı davranmayı öğretmişlerdi. Şimdiki gençler ise ne kural tanıyor ne beklemesini biliyorlar. Üstelik duygusuz ve düşüncesiz davranıyorlar." Sokrates de şöyle diyor: "Bugünün gençleri lüks ve gösteriş düşkünü, saygısız, başkaldıran, geveze ve obur yaratıklardır." Gençler de tarih boyunca yetişkin nesli hep tutucu, geri kafalı, uyuşuk, bencil, korkak buyurganlar olarak görmüşlerdir. Düşüncelerini eski, zevklerini bayat, kurallarını sıkı, yasaklarını da akıldışı bulmuşlar; her şeye hayır demeyi alışkanlık hâline getirdiklerinden yakınmışlardır. Bu gibi gençlerle, yaşlı kuşakların yargıları değişik, ama önyargılı tutumları ortaktır (Aydın, 2014, s. 117).

Her kuşak kendinden önce yaşamış olan kuşaktan farklı özellikler göstererek yaşamlarına devam ederler. Kuşaklar arasındaki farklı özellikler şimdiki nesille önceki nesil arasında birtakım çatışmalara neden olabilmektedir. Bu çatışmalar; kuşakların birbirini anlamaması, toplumdaki kuşakların yaşayış biçimlerindeki ve giyim tarzlarındaki farklılıklardan dolayı anne çocuk arasında çıkan tartışmalar, teknolojik gelişmelerle ortaya çıkan iletişim tarzları, çalışma stillerindeki farklılıklardır.

Kuşaklar arası sınıflandırma yapılırken etkili olan diğer faktörler ise; kuşaklar arası farklılıklardan, yaş aralığından, görüş farklılığından, deneyimlerden, teknolojik farklılıklardan, faydalanılmıştır. Kuşaklar 5 farklı grupta sınıflandırılmaktadır. Sınıflandırılan kuşaklar; Gelenekselciler, Baby Boomer, X Kuşağı, Y Kuşağı, Z

Kuşağı ve Alfa Kuşağı şeklindedir. Ancak birçok kaynakta Gelenekselci ve Baby Boomer kuşakları yer almamakta veya çok az bilgi verilmekte, Alfa Kuşağı ise yeni araştırılmaya başlanmış bir kuşak türüdür ve Alfa Kuşağı hakkında ulaşılabilecek bilgiler sınırlıdır.

Kuşakların yıllara göre ayrımı ise:

1) Gelenekselciler 1922-1945,
2) Baby Boomer 1946-1964,
3) X Kuşağı 1965-1979,
4) Y Kuşağı 1980-1999,
5) Z Kuşağı 2000-2010,
6) Alfa Kuşağı ise 2010 ve sonrası olarak yapılmaktadır.

   Z Kuşağı ve Alfa Kuşağı arasındaki yıl ayrımı Alfa Kuşağının yeni ortaya çıkması nedeniyle net olarak yapılmamıştır.

Bayramoğlu (2017), Kuşakların Temel Özellikleri adlı tablosunda kuşakları şu şekilde açıklamıştır:

Tablo 1: Kuşakların Temel Özellikler

	Doğum Tarihi	**Sosyal Çevre**	**Teknolojik Çevre**	**Davranış**	**Tarihsel Çerçeve**	
					Dünya	**Türkiye**
Sessiz kuşak	1925-1943	"Korkmamız gereken tek şey korkunun kendisi"	TV'nin doğuşu	Mali anlamda tutucu, Disiplinli, Otoriteye saygılı, Kurallara uyan, Sadık, Babaerkil, Riskten kaçınan, Çok çalışan, Sisteme güvenen	II. Dünya Savaşı, ekonomik buhran	Cumhuriyet dönemi
Bebek Patlaması	1943-1960	"Bir hayalim var"	Radyonun altın çağı	Hırslı, kural tanımaz, rekabetçi, refah düzeyi yüksek, kişisel gelişim, zaman baskısı, çalışmak için yaşayan, daima genç	İnsan haklar	İhtilal- çok partili dönem
X Kuşağı	1960-1980	Evde yaşayan, aile ya da çocuk sahibi olmayı kariyer ilerlemesinin sonrasına bırakan	Ev bilgisayarında araştırma yapan, video oyunlarının arttığı ve interneti sosyal ve ticari amaçlarla kullanma	Bağımsız ve kendine güvenen, şüpheci, teknolojiye adapte, otoriteye güvensiz, informal, liyakata dayalı liderlik, iş/yaşam dengesini gözeten	Berlin duvarının yıkılması, SSCB'nin yıkılması gibi deneyimlerle şekillendirilen	Sağ-sol çatışmaları
Y Kuşağı	1980-2004	Olaylar, liderler ve trendler tarafından şekillendirilme "just do it", "mesajınız var"	Teknoloji, iletişimciler,	İyimser, teknoloji ile yaşayan, iyi eğitimli, kişisel destek isteyen, dışsal geribildirim bekleyen, takım oyuncusu/sosyal network üyesi, aileye düşkün, iş ve yaşam dengesi isteyen	1960'lı yılların karşıt kültürünü sona erdirme ve günlük olaylardan ziyade teknoloji ile daha çok ilgilenme, Körfez Savaşı, 11 Eylül Saldırıları	Terör Refah ve kriz dönemleri
Z Kuşağı	2004-…	Sürekli online, takma adlarla (nick name) yaşayan	Tamamen teknolojik iletişim		Zaman ve mekân sınırı olmaksızın dünya çapında network	

(Bayramoğlu, 2017, s. 16).

Bayramoğlu'nun "Kuşakların Temel Özellikleri" sınıflandırmasına bakıldığında ortaya çıkan tabloda bulunan "sosyal çevre, teknolojik çevre, davranış ve tarihsel çerçeve" konuları kuşak farklılıklarını ortaya koyan konular arasında bulunmaktadır.

3.1. Gelenekselciler:

Geleneksel kuşak 1925 ve 1945 seneleri arasında doğmuş bireyleri kapsamaktadır. Geleneksel kuşak bazı kaynaklarda "sessiz kuşak", bazı kaynaklarda ise "erişkin kuşak" olarak da isimlendirilmektedir. 1925 ve 1945 yılları arasında doğmuş geleneksel kuşak mensubu bireylerin genel özellikleri; riskten uzak duran, yapabileceklerine güvenmedikleri mevzulara karşı önlem alan, günümüz çalışma hayatı başlangıcını inşa eden, farklı bilgi literatürlerine ve kullanışlı bilgi hazinesine sahip olan, sade, özet haline getirilebilecek ve yalın bilgiler elde etmekten hoşlanan bireyler olmalarıdır. Geleneksel kuşakta bulunan bireyler dünya genelinde bireylerin maruz kaldığı iktisadi problemler, yokluk ve açlık, iş bulamama, tutumlu olma gibi hayat şartlarında yaşayan kuşaktır. Gelenekselci kuşağın dönemin en ihtiyar üyeleri olduğu literatürlerde yer almaktadır. Bu kuşak üyeleri içinde yaşadıkları düzene karşı boyun eğici bir yapıları ve itimat hisleri bulunmaktadır. Her konuda düzenlilik, yararcılık ve kararlılık bulmak istemektedirler (Adıgüzel vd., 2014, s. 171).

Türkiye'de bulunan geleneksel kuşak bireyleri 1925-1945 yıllarında yaşanmış olan iktisadi bunalım ve İkinci Dünya Savaşı zamanında doğmuşlardır. Bu kuşak üyeleri günümüzün nenelerini ve dedelerini meydana getirmektedir. Araştırmacılar tarafından "uyum sağlayan" şeklinde ifade edilen bu kuşak Cumhuriyet döneminin ilk yıllarına tanık olmuştur (MT Programları, 2019, s. 1).

Geleneksel kuşak üyeleri için devlet içinde SSK'lı bir işte çalışmak ve maaş elde edilebilecek bir işte çalışmak oldukça önemlidir. Onlar için düzenli, yararlı ve kararlı olmak prensip meselesidir. Günümüzde geleneksel kuşak üyelerinin birçoğu emekli olmuş ya da uzun yıllardır çalışma hayatında yer aldıkları için üst mevkilerde iş hayatlarına devam etmektedirler (Taşkınbilgist, 2019, s. 1).

Geleneksel kuşak savaş zamanında yaşamış ve diğer kuşak türlerine göre giyecek, yiyecek, barınma alanı konularında en çok sıkıntı yaşamış kuşaktır.

Dünya'da ve Türkiye'de meydana gelmiş olan Büyük Buhran yani Ekonomik Kriz, İkinci Dünya Savaşı ve Cumhuriyet Dönemi yaşanan gelişmeler gibi olayların içinde doğup büyüdükleri için kuşaklar arasında ekonomik olarak en çok sıkıntı yaşayan kuşaktır (Mücevher, Erdem, 2018, s. 62).

Geleneksel kuşak üyeleri işlerine ve çalışma ortamlarına çok bağlı oldukları için işlerini ve çalışma ortamlarını herhangi bir sıkıntı olmadıkça değiştirmemektedirler. Geleneksel kuşağın Sessiz kuşak olarak nitelendirilmesinin sebebi de yaptırımlara karşı saygılı davranmalarıdır (Gündüz, Pekçetaş, 2018, s. 92).

Geleneksel kuşak içinde yer alan kadınlara da ev yaşamı dışında yeni roller elde etmişler ve ev yaşamı içerisinde yer alarak eşlerinin arkalarında olmalarından ziyade toplumsal yaşam içerişinde yer edinerek eşlerinin yanında olmaları sağlanmaya çalışılmıştır (Tekin, 2015, s. 43).

Geleneksel kuşak üyeleri savaşın ve ekonomik sıkıntıların içinde doğmuş bireyler oldukları için eğitim seviyeleri ya liseyi bile tamamlayamamış ya da liseyi bitirmiş kişilerden oluşmaktadır. Bu dönemlerde kız çocuklarının eğitim görmelerine imkân verilmediği için liseden mezun olan ya da eğitim görenlerin çoğunluğu erkeklerdir (Akten, 2016, s. 38).

1925-1945 yılları içinde gelişim gösteren toplumsal değişiklikler ise; kitle iletişim aracı olan televizyonun icat edilmesi ve otomobil üretimi ve seri üretimler yaygın hale gelmiştir (Tekin, 2015, s. 44).

Bu kuşağın hayattaki amacı çalışmak ve ev sahibi olabilmektir. Teknolojik gelişmeler yeni yeni ortaya çıktığı için geleneksel kuşağın çocukluk döneminde kitle iletişin araçları bulunmamaktadır. Bireyler arası iletişim ya yüz yüze ya da mektupla sağlanmaktadır (Şahbaz, 2019, s. 8).

3.2. Baby Boomer (Bebek Patlaması):

"Baby bomm", Kuzey Amerikan-İngiliz kavramıdır ve 1946-1964 yılları aralığında doğan bireylere "Baby Boomers" denilmektedir. İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesinden sonra özellikle Amerika'da başlayıp 1960'ların sonlarına kadar devam eden nüfusta meydana gelen yıllık doğum artışına "Baby Bomomers" yani "Bebek Patlaması" adı verilmektedir.

Baby Boomers döneminde doğmuş olan bireylere "Savaş dönemi çocukları" da denilmektedir. Bu kuşak döneminde dünyada ve Türkiye'de meydana gelen olaylar arasında insan hakları hareketleri, radyonun altın çağı, devrim ve çok partili hayata geçiş sürecinin yaşandığı dönemlerde dünyaya gelen bireylerin bulunduğu kuşak olarak açıklanmaktadır (Kon, 2017, s.2).

Çalışma yaşamında Bebek Patlaması (Baby Boomers) üyeleri, ekip olarak çalışmaya ve ekip toplantılarına özen göstermektedir. Çalışma hayatına bağlılığın çalışma saatleri ile ölçüldüğü düşüncesine sahip oldukları için işkolik gibi görünmeyi

tercih ederler. Uzun dönemli çalışma düşüncesiyle; kendilerine verilen işlerin zorluğuna ve çalışma saatlerinin uzun olmasına önem vererek çalışmaktadırlar. Baby Boomers kuşağındaki bireyler için maaş önemlidir. Yaptıkları işlerde başarılı oldukları zaman taktir edilmekten hoşlanmazlar. Çünkü kendi kendilerini motive edebilmektedirler (Adıgüzel vd., 2014, s. 172).

Baby Boomers kuşağındaki bireylerin özellikleri arasında; yetinmeyi bilen ve hassas bir yapıya sahip olmaları, bağlılık duyguları yüksek, otoritelere bağlılıkları yüksek, iş hayatında lazım olduğu zamanlarda teknolojik gelişmeleri kullanabilen, adet ve kültürlerine bağlıdırlar. "Çalışmak için yaşamak" düşüncesiyle hareket eden Baby Boomers bireyleri çalışma hayatlarında fazla iş yapıp az verim alan, diğer çalışanlar ile rekabet içinde olan ve idealist yapıdadırlar. Tek bir çalışma alanında uzun süre çalışmayı ve emekli olduklarında da çalışmaya devam etmeyi sürdürebilmektedirler. Çok çalışmayı prensip haline getiren bu kuşak üyeleri bulundukları zamanda çok çalışıp ilerleyen dönemlerde çalıştığının karşılığını almayı hedeflemektedirler. Baby Boomers bireyleri nüfuslarındaki büyük artış, egolarının fazla olması ve çalışma hayatına bağlılıkları ile bilinmektedirler (Aka, 2018, s. 121).

Dünya genelinde, insan hakları çalışmaları, Türkiye'de ise tek partiliden çok partili sürece geçiş, ihtilal ve radyonun altın çağı gibi olaylara tanıklık etmişlerdir (Mücevher, Erdem, 2018, s. 63).

Tablo 2: Türkiye'nin 1946 ve 1964 Yıllarındaki Göstergeleri

1946 Yılındaki Göstergeler		**1964 Yılındaki Göstergeler**
Nüfus	**19 000 000 civarı**	**31 000 000 civarı**
Kişi Başına Düşen Gelir	**191$**	**258$**

(Erden Ayhün, 2013, s. 99).

Tabloda belirtilen göstergelere göre nüfus sayısındaki artışla birlikte kişi başına düşen gelirde, ilkokul diplomasına, genel lise diplomasına sahip olan kişi sayısında, fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokullarının sayısında ve mezuniyet

göstergelerinde artış meydana gelmiştir. Bir doktor başına düşen hasta sayısında ise azalış meydana gelmiştir.

Baby Boomers kuşağındaki bireyler çalışma hayatlarında yönetim biçimi olarak iş birlikçi ve rızaya dayalı biçimini seçmektedirler. İş ortamlarında işe katılım ve çalışma arkadaşları ile olan çalışma ruhları bireyler için önem arz etmektedir. Toplum içerisinde bireyler ile olan iletişime, sorumlulukları paylaşmaya ve bireysel olarak özerk olmaya dikkat etmektedirler (Latif, Serbest, 2014, s. 139).

Savaş günlerinden önce eğlenceye düşkün olan kuşak savaş döneminden sonra da aynı şekilde eğlenceye düşkünlüklerine devam etmişlerdir. "Kuralcı" diye nitelendirilen Baby Boomers kuşağı bireyleri lükse yönelik masrafların çoğaldığı bir dönemde büyümüşlerdir. 2014 yılında Türkiye demografik yapısının %19'luk bölümünü oluşturan bu kuşak TBMM üyelerinin çoğunluğunu oluşturmaktadır (Adıgüzel vd., 2014, s. 172).

Baby Boomers kuşağında yer alan bireyler rekabetçi ve işkolik bir yapıya sahiptirler. Bu kuşakta bulunan bireylerin rekabetçi ve işkolik olmaları; sadece kendilerini düşünen, başkalarının yaptığı işi yargılayan irade sahibi ve özgüvenli bireyler olmalarına sebep olmuştur. Baby Boomers kuşağı diğer kuşaklara kıyasla çalışma hayatlarına en düşkün kuşak olarak bilinmektedirler. Çalışma hayatlarında bulunan iş arkadaşları ile genellikle pozitif ve yakın ilişkiler kurmaktadırlar. Geleneksel kuşakta iş hayatındaki bireyler taktir edilmekten hoşlanmazken Baby Boomers bireyleri ödüllendirilmelerine ve saygı gösterilmesine önem vermektedir. Teknolojik imkanlardan uzak şekilde büyütülmüş olsalar da rekabetçi olmalarından dolayı teknolojiyi öğrenmeye çabalamaktadırlar (Mücevher, 2015, s.10).

3.3. X Kuşağı:

1965-1977 yılları aralığında dünyaya gelmiş olan X kuşağı üyeleri Türkiye'de "Geçiş Dönemi Çocukları" diye de adlandırılmaktadır. X kuşağının Türkiye'de toplam demografik yapı içerisinde 2000 yılından itibaren %24'lük bir oranı kapsamaktadır (Yolbulan Okan, Yalman, 2016, s. 139).

Haylaz kuşak, "Neden ben?" kuşağı, MTV kuşağı, Bumerang kuşağı gibi isimler de verilmektedir (Çetin, Karalar, 2016, s. 160).

X kuşağında bulunan bireyler Geleneksel ve Baby Boomers kuşağındaki bireylerin aksine çalışma hayatı, aile ve arkadaşlık ilişkilerini dengeleyerek işkolik olmak yerine iş ve hayat dengesini kurarak sosyal hayatlarına da önem vermişlerdir.

Geleneksel kuşağın evlatları olarak doğmuş olan çocuklar X kuşağı bireyleri çalışmayı seven, gerçekçi ve yetinmeyi bile bir yapıdadırlar. Bu kuşağın nitelendirildiği keline "kuşkuculuk"tur. Nedeni ise; dünyanın yapısının değişmesi ve geçmişe kıyasla daha az güvenilir bir yer olmasıdır (Çetin, Karalar, 2016, s. 160).

Çalışma hayatlarında stres yaratabilecek işlere yaklaşmayan, yapacakları işi yalınlaştıran ve çalıştıkları işten zevk alan bir kuşaktır. Dünya şartlarının sürekli değişmesinden dolayı X kuşağı bireyleri değişime ayak uydurabilmek amacıyla büyük bir çaba harcamaktadırlar. Değişen koşullara ayak uydurmak için çaba harcayan ancak yetişemediğini düşünen X kuşağı bireyleri kendilerini yalnız hissetmektedirler (Adıgüzel vd., 2014, s. 172).

X kuşağı bireylerinin dünyaya geldikleri dönemde birçok teknolojik alet icat edilmiştir. Bunlardan bazıları; merdaneli çamaşır makinesi, transistörlü radyo, bantlı teyp, pikap gibi teknolojik aletlerin icat edildiği zaman doğan X kuşağı bireyleri internet, ipadler, akıllı telefonlar gibi teknolojik aletlerin icadına da şahit olmuşlardır. X kuşağı bireyleri hem teknolojik hem de hayat şartları bakımından Geleneksel ve Baby Boomers kuşağına göre daha rahat bir hayata doğmuşlardır. Çalışma hayatlarında sabırlı bir yapıya ve belli bir zaman diliminde çalıştıktan sonra mertebe olarak yükselebilecekleri inancına sahiptirler. X kuşağı bireyleri daha çok keyifli bir hayat yaşayabilmek için çalışmaktadırlar (Kaya, 2018, s. 3).

X kuşağı bireyleri, Baby Boomers kuşağı bireyleri gibi vefakâr değillerdir. Çünkü X kuşağı bireyleri özgür olmaya diğer kuşaklara nazaran daha tutkundurlar. Çalışma hayatına küçük yaşlarda atılan X kuşağı bireyleri ebeveynlerinden ziyade kendi kendilerine çabalayarak büyümüşlerdir. Çalışma ortamında ise yaratıcı zekalarını gösterebilecekleri alanlarda çalışarak kendilerini göstermek istemektedirler. X kuşağı üyeleri, geleneksel iş odaklı çalışma biçimlerinden çok sınırların daha az belirgin olduğu çalışma ortamlarında çalışmak isterler. Bu kuşak üyelerinin çalışma stilleri, kendi özgürlüklerini kullanarak açık bir şekilde belirlenmiş beklentilere ulaşma çabası olarak tanımlanmaktadır (Çetin Aydın, Başol, 2014, s. 3).

Eğitim, sağlık ve nüfus alanında görülen çarpıcı değişimler 1965'li yıllardan 1979'lu yıllara kadar geçen 14 yıllık zaman diliminde bile Türkiye'nin çarpıcı değişim ve dönüşümlere uğradığını, hayat standartlarının önemli düzeyde iyileştiğini ifade etmektedir (Erden Ayhün, 2013, s. 100).

Bu kuşaktaki insanlar, dünya genelinde, Challenger Faciası, Berlin Duvarı'nın yıkılışı, petrol krizi; Türkiye'de ise 68 Kuşağı, sinema, TV'nin evlere girmesi, sağ-sol çatışmaları gibi tarihsel olaylara tanıklık etmişlerdir (Mücevher, Erdem, 2018, s. 63).

3.4. Y Kuşağı

1981–2000 yılları arasında dünyaya gelen kuşak, sosyal bilimciler tarafından Y Kuşağı olarak tanımlanmakta ve ülkemiz nüfusunun da %25'ini oluşturmaktadırlar. Y Kuşağı kavramının aslı İngilizce Gen Y'den gelmekte, açılımı ise "Generation Youth", yani "Genç Nesil" olarak tanımlanmaktadır (Paker Tükel, 2018, s. 28).

Her şeyi sorguluyor olmalarından dolayı Y Kuşağına "WHY"kuşağı denmektedir ve kısaca "Y" diye yazılmıştır. Y Kuşağı insanlarını, diğer kuşak bireylerinden farklı kılan en önemli özellik, teknoloji meraklısı bir kuşak olmalarıdır. Bu kuşak, teknolojik bir dünyanın içinde dünyaya gelmiş ve teknoloji ile bilgisayar hayatlarının bir parçası olmuştur. Şüphesiz önceki kuşaklara göre en çok teknolojiye bağlı/bağlantılı kuşak Y'dir. İnternet sayesinde tüm zamanların en çok gezen kuşağı olduğu için, farklı ülkelerde yaşasalar bile Y bireylerinin birbirine uyan yaşam tecrübeleri, önceki kuşaklara göre daha çok birbirlerine benzeyen değerleri ve bakış açıları vardı (Mücevher, Erdem, 2018, s. 63).

Diğer kuşaklara göre en yaşlı ebeveynlere sahip olan bu bireyler çekirdek aile içerisinde yetişmişlerdir. Dörtte birinin ebeveynleri en az üniversite eğitimi almışken, üçte biri boşanmış anne ve babaya sahiptir. Yüksek adaptasyon gücüne sahip ve çoklu görev yapabilmektedirler. Bunun yanında yaptıkları işlerden çok kolay sıkılabilen bir yapıları bulunmaktadır. Bu kuşaktakiler ileri düzey düşünebilme ve hızlı bir bilgi edinme sürecine sahiptirler. Değişimi kucaklamak için isteğe ve sürekli yeni yaklaşımlar içinde geleceğe meydan okuyabilme kapasitesine sahiptirler. Ayrıca bu kuşaktakiler yüksek hayat standartlarına sahip olmakla birlikte takım çalışmalarında da ön plana çıkmaktadırlar (Adıgüzel vd., 2014, s. 173-174).

Hiyerarşik liderlik yerine başarıya dayalı liderliği benimseyen Y kuşağı üyeleri ile iletişim kurulurken pozitif olunmalı ve verilmek istenen mesaj kişisel amaçlar ile ilişkilendirilmelidir. İşbirliğine önem veren bu kuşak için anahtar sözcük ise *"gerçekçilik"*tir. Bu nedenle, Y kuşağı üyelerinin gerçekçi hedefler dahilinde takım üyesi olarak çalıştırılmalarının doğru olacağı söylenebilir (Çetin, Karalar, 2016, s. 161).

İş yaşamında teknolojik becerileri daha kolaylıkla elde edebilen bu kuşak, otoriteyi reddeden, eski kuşaklar gibi uzun saatler çalışmaya istekli olmayan ve sürekli "neden" sorusunu soran kuşak olarak bilinmektedir (Gürbüz, 2015, s. 42).

Bu neslin temel özellikleri olarak "ana/şimdiye odaklanan, çok kültürlü hoşgörüye sahip, yazılı olarak iletişen, keşfedilmeyi bekleyen, internet odaklı, yaratıcı, hızlı, girişimci, uyum yeteneği yüksek, iyi eğitimli, sosyal farkındalık sahibi/ sosyal, iyimser, fark yaratmaktan ve fark edilmekten hoşlanan, yetenekli, işbirlikçi, açık görüşlü/sözlü, başarı odaklı, etkili, ilerleme ve en iyi olma amaçlı, cesaretli, kuşkucu, imajı önemseyen, kolay öğrenen, haklarını bilen, bireyci, teknoloji dostu-meraklısı/ile büyüyen, hemen izleyen, görüntülü telefonlu, esnek mesai ile çalışan, muz sever, mesaj/cep telefonu ile iletişen ve etkileşen, Atari- Gameboy-Ipad/laptop kullanan, dijital ve sanal dünyada rahat eden/kendini ifade eden, aşkı önemseyen, yenilikçi, Playstation oynayan vb." sayılmaktadır (Özdemir, 2019, s. 135).

Y kuşağı teknolojiyi yakından takip eden, çok görevli ve çevik çalışanlardır. Aynı anda farklı işler yapabilme becerisine sahiptirler, ancak bu her zaman işlerinde daha verimli olmalarını sağlamaz; iyi bir yönetime de gereksinim duyarlar. Y kuşağı genellikle ekip odaklıdır, işinde anlam arar ve öğrenmek için fırsat arar. Yeni teknolojiler daha uygun fiyatlarla piyasaları hızla istila ederken Y kuşağı yeni kavramları ve fikirleri hızla benimsemektedir. Y kuşağı güçlü bir ahlak bilincine sahip olma, vatansever olma, özgürlük için savaşmaya hazır olma, sosyal olma ve aileye ve yuvaya değer verme eğilimindedir ve ebeveynleriyle kaldıkları lise yılları boyunca bir yandan da çalışan, 7/24 bağlantı sağlanabilen ve globalleşen bir dünyada yaşayan bu kuşak, tarihteki en eğitimli, teknolojik bilgili ve etnik olarak en çeşitli kuşaktır, aynı zamanda keyfi kullanılabilecek daha fazla gelire sahiptir. Kibar, meraklı, enerjik ve ebeveynlerine ve büyük ebeveynlerine karşı saygılı olmaya yatkındır (Yüksekbilgili, 2013, s. 334).

Y kuşağı üyeleri, seçtikleri uğraşlarda başarılı olmalarına yardım etmek için onları yakından izleyen ve destekleyen ebeveynler ve öğretmenler ile büyümüş olduklarından kariyer kararları verirken de ebeveynlerine danışmaya veya güvendikleri daha deneyimli, bilgili rol modellerin tavsiyelerine ihtiyaç duymaktadırlar. Y kuşağı için günlük işlerinin dünyada olumlu bir değişime katkı sağladığını görmeleri oldukça önemlidir. Yenilikçi fikirler üretmeleri için teşvik edilmeleri, işleyişe sağladıkları katkıların takdir edilmesi, çalışma yaşamında Y

kuşağı için bir gereksinim olarak ortaya çıkmaktadır (Çetin Aydın, Başol, 2014, s. 3-4).

Uluslararası düzeyde çalışma stratejileri geliştiren BSG Concours şirketinin araştırma verilerine göre dünya çapında örgün eğitim faaliyetleri dikkate alınarak yapılan değerlendirmelerde en yüksek eğitimli birey sayısına sahip nesildir. Diğer nesillerle karşılaştırıldığında en yüksek kadın oranına sahip ve eğitimli kadın oranının ilk defa erkek nüfusu geçtiği nesildir (Topgül, 2015, s. 21).

Dijital medyanın cazibesiyle büyüyen ilk kuşak olma özelliğine sahip Y kuşağı üyelerinin üçte ikisi, beş yaşından önce bilgisayarla tanışmıştır. Arkadaşlarına, ailelerine, bilgilere ve eğlenceye günün her anı ulaşabilen bu kişiler, küresel ekonomik krizden diğer kuşaklara oranla daha kötü etkilenmelerine rağmen iyimserliklerini korumuşlardır. İlgi odağı olmaya alışık olmalarının yanında beklentilerini yüksek tutan kuşak üyeleri hedeflerini de net olarak tanımlamaktadırlar. Diğer kuşaklara göre en yaşlı ebeveynlere sahip olan bu bireyler çekirdek aile içerisinde yetişmişlerdir. Dörtte birinin ebeveynleri en az üniversite eğitimi almışken, üçte biri boşanmış anne ve babaya sahiptir (Adıgüzel vd., 2014, s. 173).

Yüksek adaptasyon gücüne sahip olan bu kuşağın temsilcileri çoklu görev yapabilmektedirler. Bunun yanında yaptıkları işlerden çok kolay sıkılabilen bir yapıları bulunmaktadır. Bu kuşaktakiler ileri düzey düşünebilme ve hızlı bilgi edinme sürecine sahiptirler. Değişimi kucaklamak için hevese ve sürekli yeni yaklaşımlar içinde geleceğe meydan okuyabilme kapasitesine sahiptirler. Ayrıca bu kuşaktakiler yüksek hayat standartlarına sahip olmakla birlikte takım çalışmalarında da ön plana çıkmaktadırlar (Paker Tükel, 2018, s. 28).

Uluslararası iletişime olanak sağlayan internet sayesinde Y Kuşağı ilk küresel müşteri grubu olma özelliğine de sahiptir. Y Kuşağı sosyal bağlarla ürün deneyimlerini, fikirlerini paylaşıp etkileşimde bulunması ile birlikte bireysel ihtiyaç ve seçimlerine de önem vermektedir. Y Kuşağı tüketim odaklı ama aynı zamanda karmaşık zevklere ve alışveriş davranışlarına sahip bir kuşaktır. Bu kuşağın alışverişi sevmesi ve gelir düzeyinin yüksek olması özelliğiyle perakende sektörü üzerinde de önemli bir etkisinin olduğu ve olacağı da inceleme konusudur (Yolbulan Okan, Yalman, 2016, s. 140).

“Y neslinin uyumsuz olduğu, kendisinden farklı düşünenleri acımasızca eleştiri yağmuruna tuttuğu da gözlenmektedir. Bu durum aşırı bireyci olmasından ve

otorite tanımamasından kaynaklanmaktadır. Bu nesil için kural tanımaz da denmektedir" (Kaya, 2018, s. 5).

Y kuşağı insanı hakkında ortaya atılan mitler ve klişeler şunlardır:

1) Yetki alma konusunda Y kuşağı insanı başarı çubuğunu üst seviyede belirtmektedir.
2) Y kuşağı insanı tembeldir.
3) Y kuşağı insanı yaşamak için çalışırlar- çalışmak için yaşamazlar.
4) Y kuşağı insanı sürekli iş değiştirir.
5) Y kuşağı insanı deneyimlerini eski kuşak iş arkadaşlarına öğretmeyi önemserler (Seymen, 2017, s. 470-471).

Y Nesli, nesil henüz ortaya çıkmadan önce yapılmış birçok araştırmada modern dünyanın beklediği yeni bir enerji olarak görülüyordu. Strauss ve Howe'un teorisinde kendisini ülkesine adamış vatandaşlardan oluşan, topluma ve birlikteliğe önem veren, görev bilinci yüksek bireyler olarak söz edilen bir Y Nesli'nden söz edilmiştir. Strauss ve Howe araştırmalarını derledikleri eserlerinde bu nesil için "gelecek mükemmel nesil" olarak söz eder. "Daha fazlalar, daha varlıklı, iyi eğitimliler ve etnik farklılıkları daha fazla (Topgül, 2015, s. 22).

Y Kuşağının Diğer Kuşaklardan Farklılık Gösterdiği Alanlar: İnternetten alışveriş yapma, sabırsız biri olma, geleceği düşünmektense şimdiye odaklanma, zor insanlarla başa çıkma becerilerine sahip olma, para kazanmaktan çok topluma katkıda bulunmayı düşünme, zaman ve emek yatırımı gerektiren uzun vadeli şeylerdense kısa sürede tatmin elde edilebilecek şeyler, dinlenme, iletişim kurma, takım oyuncusu olma, zaman yönetimi gibi sosyal becerileri teknik ve teknolojik becerileri kadar yüksek değildir, iş yerlerinde uzun saatler çalışma (Yüksekbilgili, 2013, 351).

Tablo 3: Y Kuşağının X Kuşağından Farkları

İnternet ve çok kanallı televizyon ile birlikte büyüdüler
Mobil ya da yüz yüze görüşme haricinde sanal görüşmeyi de tercih edebiliyorlar
Yokluk bilgileri yoktur, daha sabırsızdırlar
Sadakat duyguları daha zayıftır
Kendine güven duyguları daha yüksektir
Hangi şirkette çalıştıkları değil, şirketin sağladığı imkânlar onlar için daha önemlidir
Rahatlarına daha fazla düşkündürler
Daha hırslılar

(Kuyucu, 2014, s. 61).

3.5. Z Kuşağı:

2000-2020 yılları arasında dünyaya geldiğine veya geleceğine inanılan Z kuşağı ise, aynı zamanda "Kristal nesil" olarak da adlandırılmaktadır (Çetin, Karalar, 2016, s. 161). Uzmanların 'derin duygusal' sıfatıyla nitelendirdiği bu kuşak, Türkiye'nin %17'sini oluşturmaktadır. Bu yüzden kuşağın dönem aralığı henüz tamamlanmadığı için nüfus artış oranına göre bu kuşaktakilerin sayısı değişiklik göstermesi beklenmektedir (Adıgüzel vd., 2014, s. 174).

Hiyerarşiye soğuk durdukları ve iletişime açık oldukları için çalıştıkları yerlerin organizasyon yapılarını değiştirecekleri düşünülmektedir. İş yaşamına atıldıklarında karar vermelerini gerektiren her şey sistemler tarafından yapılacağı ve yapay zekâ tarafından karar veriliyor olacağı için çok daha az sorun ile karşı karşıya kalacakları ileri sürülmektedir. Bu kuşağın üyeleri tatminsiz, kararsız ve doğuştan tüketici oldukları için yaşamlarında otorite kavramının öneminin kalmayacağı düşünülmektedir (Latif, Serbest, 2014, s. 151).

Gerçek anlamda dijital medya ve program kullanıcıları

- 25% uyandıktan 5 dakika sonra bir dijital cihaz ve programa bağlanma
- 73% uyandıktan 1 saat içerisinde bağlanma
- 70% YouTube, Facebook, Instagram ve Snapchat kullanımı
- 68% yüz-yüze görüşme ve paylaşımın önemli olduğu

- 68% internet üzerinden satın almanın önemli olduğu konusunu vurguluyor (Seymen, 2017, s. 472).

Z kuşağının özellikleri ise;

- Z kuşağı kendini eğitebiliyor ve bilgiye nasıl ulaşmayı iyi biliyor.
- Bu kuşak olgun, işini bilen ve özgüven sahibi bireylerden oluşuyor.
- %33'ü dersleri online izliyor.
- %20'si ders kitaplarını tabletlerden okuyor.
- %32'si sınıf arkadaşlarıyla beraber online olarak ders çalışıyor.
- %52'si sosyal medyayı ve Youtube'u ödev ve araştırmaları için kullanıyor.
- %76'sı hobilerinin tam zamanlı işleri olmasını arzuluyor.
- %70'i bir gün kendi işini kuracağına inanıyor.
- %60'ı mesleğinin dünyayı etkilemesini arzuluyor.
- %76'sı insanlığın dünyaya etkileri konusuyla ilgileniyor.
- %41'i okul dışında bilgisayar başında 3 saatten uzun zaman geçiriyor.
- Dünyada bir fark yaratmak istiyor.
- Z kuşağı üyesi gencin ortalama dikkat süresi 8 saniye.
- 16-19 yaş arası gençlerin %26'sı gönüllülük yapıyor.
- 13-17 yaş arası gençlerin %25'i Facebook'an 2014'te ayrıldı.
- Gizliliğe önem veren Z kuşağı Snapchat, Whisper, Secret gibi sosyal platformları tercih ediyor (Seymen, 2017, s. 473).

Oldukça hırslı olan ve materyalist düşüncelerle hareket eden Z kuşağı, önceki kuşaklara kıyasla bilgiyi daha çabuk yorumlayabilmektedir. Çünkü diğer kuşaklara göre hızı daha çok seven ve daha hızlı yaşayan Z kuşağı, İnternetsiz bir dünya düşünememektedir. Çoklu görevin kelime anlamını kavrayabilmek için yaşları oldukça küçük olan bu bireyler günlük işlerinde ise çoklu görevleri kolayca yerine getirebilmektedirler. Birden fazla konu ile ilgilenebilmeleri nedeniyle Z kuşağı üyelerinin el, göz ve kulak motor becerilerinin oldukça gelişmiş olduğu söylenebilir. Bu durumun iş yaşamına yansımaları yakın zamanda gözlemlenebilecektir (Çetin, Karalar, 2016, s. 161).

Yukarıda tanımı yapılan 5 kuşak türünün dışında son yıllarda ortaya çıkan farklı bir kuşak türü daha bulunmaktadır.

Tablo 4: X-Y ve Z Neslinin Özellikleri ve Değerleri

	X Kuşağı	Y Kuşağı	Z Kuşağı
Özellikleri ve Değerleri	-Sadakat duyguları değişken -Otoriteye saygılı -Topluma duyarlı -İş motivasyonları yüksek - Kanaatkâr - Kaygılı -Teknolojiyle ilişkisi düşük	-Sadakat duyguları az -Otoriteyi zor kabullenen -Bağımsızlığına düşkün -Çok sık iş değiştiren - Bireyci -Teknolojiyle büyüyen	- İşbirlikçi -Yaratıcı -Teknoloji içine doğan

(Taş vd., 2017, s. 1038).

3.6. Alpha Kuşağı:

Alfalar ise tamamı 21'inci yüzyılda doğmuş bireyleri kapsayacak ilk kuşaktır. Dolayısıyla zihinsel ve pratik şemalarımızda da yepyeni bir başlangıcı simgelemeleri adına Yunan Alfabesinin ilk harfi olarak adlandırılmışlardır. Sosyolojik olarak değerlendirildiklerinde Alfa kuşağının içinde yer alanlar; günümüzde emekleme çağındakiler, bebekler ve elbette henüz doğmamış olanları kapsamaktadır. Pazarlama sınıflandırmalarında ise 2010 ve sonrası dönemlerde doğmuş olan bireyleri içine almaktadır (Yalçın Kayıkçı, Kutluk Bozkurt, 2018, s. 56).

Alfa Kuşağı'nın En Belirgin Özellikleri:

1) Alfa Kuşağı için dünyanın fiziksel sınırları bulunmamaktadır, çünkü teknoloji sınırsızdır.
2) İstedikleri tüm bilgi ve verilere ulaşma imkânına sahip olacaktır.
3) Tüm teknolojik gelişmeleri hayatlarında kullanabilecek, gelişmeleri özümseyebilecektir.
4) Teknolojik ürünler, telefon ve sanal gerçeklik hayatlarının doğal bir parçası konumunda yer alacaktır.
5) Alfa Kuşağı her şeye ulaşabilme imkanına sahip olacaklarından en girişimci kuşak olacaktır.

6) Online alışverişi daha çok tercih edecekleri beklenmektedir.
7) Robot teknolojisi hayatlarının önemli bir öğesi halinde olacaktır.
8) X, Y, Z kuşaklarına oranla daha az konuşacaklar, çevrelerinde bulunan diğer insanlarla ilişkileri, iletişimleri sohbetleri oldukça az olacaktır (Özsoy, 2018, s. 1).

IV. BÖLÜM

ŞİDDETİN TARİHİ

Şiddet olgusu hayatın her alanında bulunan, fakat birçok konuda dikkat etmeyerek farkına varmadığımız bir olgudur. Aile içinden iş yerine, haberlerden futbola kadar bireylerin büyüğünden küçüğüne herkes şiddet uygulamakta ancak farkında olmamaktadırlar. Toplumun yapısında birçok değişikliğe sebep olan, toplumun yapısını bozan ve toplum içerisinde varlığını fark ettirmeden var olmaya devam eden şiddet nedir ve şiddetin kaynağı nelerdir?

Şiddet; güç ve baskı uygulayarak insanların bedensel veya ruhsal açıdan zarar görmesine neden olan bireysel veya toplu hareketlerin tümü olarak tanımlanmaktadır (Dişsiz, Hotun Şahin, 2008, s. 50). Başkasını öldürme, sakat bırakma, ya da yaralama yoluyla zarar verilmesini içerdiği için şiddet genel anlamda gücü aşmaktadır. Bu tür eylemleri, başkasına karşı tehdit oluşturmayı ve kısaca insana fiziksel ve ruhsal zarar veren her davranışı şiddet olarak değerlendirebiliriz (Kocacık, 2001, s. 2). Şiddet olaylarının büyük çoğunluğu aile içerisinde meydana gelmektedir. Aile üyelerinden erkeğin veya kadının hane içindeki erkeğe, kadına veya çocuklara karşı uyguladığı kaba kuvvettir.

Dünya üzerinde tarih kaynaklarında Kabil'in kardeşi Habil'i öldürmesi ilk insan öldürme, ilk cinayet, kutsal kitaplarda ilk öldürme, ilk olarak insanda bulunan kötülüğün açığa çıkması olarak geçmektedir. Kabil'in kardeşini öldürmesi insanlar için toplum kurallarına uymayan bir tutum olarak kabul edilmiş ve insan öldürmek yasaklanmıştır (Güleç vd., 2012, s. 113).

Dolayısıyla şiddet; enerji ya da gücün negatif kullanımı iken, onun pozitif kullanımı şiddet değildir. Sözgelimi doğayı insanın hizmetine sunma amacıyla dönüştürürken kuvvet kullanılır. Yapım ve inşa faaliyetleri için kullanılan bu kuvvet; şiddetle ilgisi olmayan kuvvet iken, insanlara zarar vermek amacıyla bir dinamiti patlatmak, sonucu itibariyle yıkım olduğu için şiddettir (Türer, 2014, s. 16).

Şiddet denilince toplumda ilk akla gelen şiddet türü fiziksel şiddettir. Toplum içerisinde fiziksel şiddetin ilk akla gelmesinin temel nedeni ise televizyon ve sosyal

medya araçlarıdır. Televizyonda veya sosyal medya araçlarında şiddetin gösterilmesiyle birlikte toplumda şiddet olgusu normalleştirilmeye başlanmıştır ve bu şekilde de şiddetin uygulanmasında artış meydana gelmiştir. Ancak şiddetin sadece fiziksel yönü bulunmamaktadır. Şiddetin fiziksel, psikolojik, ekonomik, cinsel, siber vb. gibi birçok çeşidi bulunmaktadır. Bu şiddet türleri genellikle birbiriyle bağlantı oluşturmaktadır.

Fiziksel şiddet gören bir insanın psikolojisinde zedelenmelerin olması ihtimali çok yüksektir ya da cinsel şiddet gören bir birey aynı zamanda hem psikolojik hem de fiziksel şiddet görüyor demektir. Kısacası herhangi bir şiddet gören bir insanın gerçekte birden çok şiddete maruz kaldığı görülmektedir. Günümüzde şiddete en çok maruz kalan kişiler kadınlardır. Erkekler kadınlardan güçlü bireyler oldukları için kadınlar üzerinde daha çok fiziksel şiddet uygularlar. Ancak kadınlardan ziyade çocuklar ve az sayıda da olsa erkekler de şiddet görmektedir. Şiddet mağdurları kadınlar için çoğu ilde birçok kadın sığınma evleri açılmıştır.

Toplumda şiddet gören kesim sadece kadınlar değildir. Erkekler de çoğunlukla akranlarından ve bazen de eşlerinden şiddet görmektedirler. Şiddet gören erkekler için de erkek sığınma evleri açılmıştır. Ülkemizde Şefkat-DER tarafından 2001 tarihinde Erkek Sığınma Evleri açılmış ve bu evlerde 5 bin erkek yer almıştır. İstanbul ve Konya'da bulunan erkek sığınma evlerinde yer alan bireylerin 2001 yılında yaşadıkları bazı olayları anlattıklarına göre; eşi ve eşinin sevgilisi tarafından şiddete uğramış, öldürülmek istenmiş ve üzerine kaynar su dökülmüştür. Fiziksel şiddet dışında eşleri tarafından "Ne biçim erkeksin, başkalarının kocalarına bak!" sözleri ile psikolojik olarak şiddete maruz kalan erkekler de sığınma evlerinde bulunmaktadır (Kızılkoyun, 2013, s. 3). Kadınlar erkekler tarafından daha çok fiziksel şiddete maruz kalırken, erkekler kadınlar tarafından daha çok psikolojik şiddete maruz kalmaktadırlar.

Dünya Sağlık Örgütü tarafından şiddet üç kategoriye ayrılmıştır.

1) Bireyin kendine uyguladığı
    - İntihar
    - Kendine zarar verme
2) Kişilerarası
    - Aile/ partner
    - Topluluk

- ✓ Çocuk
- ✓ Partner
- ✓ Yaşlılar
- ✓ Tanıdıklar
- ✓ Yabancılar

3) Kolektif
   - Sosyal
   - Politik
   - Ekonomik (Ulu, 2017, s. 63).

Herhangi bir istekleri ya da gereksinmeleri engellendiği zaman hayvanlarda, çocuklarda ve erginlerde saldırgan davranışlar görürüz. Bu türden saldırgan davranışlar engellenen amaca şiddet kullanarak ulaşma yolunda çoğu zaman boşa çıkan girişimlerdir. Bunun yok etmek amacıyla değil yaşamak amacıyla girişilen bir saldırganlık olduğu açıktır. Gereksinmelerin ve isteklerin engellenmesi birçok toplumda bugüne dek süregeldiğine göre şiddetin ve saldırganlığın sürekli olarak yaratılmasında ve sergilenmesinde şaşılacak bir şey yoktur.

Sosyal öğrenme kuramının şiddet konusunda ileri sürdüğü tez; şiddetin önceden bilinen içgüdüsel olarak var olan bir davranış değil sonradan ailenin ve çevrenin etkisiyle görerek ve yaşanarak öğrenilmiş bir davranış olduğudur. Sosyal öğrenme kuramına göre bireyin içinde bulunan saldırganlık dürtüsü çevresindeki bireyleri model alarak açığa çıkmaktadır. Bir bireyin çevresi tarafından uygulanan şiddet içerikli bir davranışı gözlemlemesi sonucu şiddeti uygulayabilmesi için davranışa dikkat etmesi, yapılanı hatırlaması, gerçekleştirmesi ve yaptıkları sonucunda ödül alacağını düşünmesi gerekmektedir. Bireyin yapılan davranışı gözlemlemesi ve uygulayabilmesi için değer verdiği birinin davranışı gerçekleştirmesi gerekmektedir (Gençoğlu vd., 2014, s. 641).

Ergenlik döneminde saldırgan davranışı yapısal ve sonradan kazanılmış olarak ikiye ayıran Daco' ya göre (1989), yapısal saldırganlık; tepkisel ve sinirli bir mizaç yapısı ve paranoya gibi rahatsızlıklardan kaynaklanan saldırganlık olarak tanımlanmaktadır. Sonradan kazanılmış saldırganlık ise, rastlantısal bir durum sonucunda verilen ortaya çıkan tepkiler olarak belirtilmektedir. Fiziksel travmalar ve sonradan ortaya çıkan psikotik rahatsızlıklar saldırganlığa neden olan karakter bozukluklarına neden olabilmektedir (Gençoğlu vd., 2014, s. 643).

Engellemeden doğan saldırganlığa bağlı olan başka bir tür de gıpta ve kıskançlıktan doğan düşmanlıktır. Hem gıpta hem de kıskançlık bir tür gerginlik yaratır. Bunun nedeni, A'nın istediği bir nesneye B'nin sahip olması ya da A'nın sevgisini özlediği bir kişinin B'yi sevmesidir. Kendisinin istediği ama sahip olamadığı şeylere sahip olan B'ye karşı A'da nefret ve düşmanlık doğar. Haset ve kıskançlık yalnızca A'nın istediklerine sahip olamamasından değil, aynı zamanda başka birisinin o şeylere sahip olmasından doğan gerginliklerdir (Fromm, 1979, s. 22-23).

Tarih boyunca toplumların medenileşmesiyle birlikte şiddetin toplum içerisindeki yerinin azalacağı düşünülse de günümüzde kullanılan sosyal medya ve iletişim araçlarının şiddeti açığa çıkarması ile bireyler şiddetle yüz yüze gelmiş ve gün yüzüne çıkan şiddet bireyler arasında normalleşmeye başlamıştır. Normalleşen şiddet algısıyla birlikte şiddet olaylarında da artış meydana gelmeye başlamıştır.

Geçmişten günümüze gelen atalarımız tarafından söylenmiş atasözleri ve deyimlerde de şiddet içerikli cümleler bulunmakta, atasözleri ve deyimlerimiz de şiddeti normal olarak gösterebilmektedir. Örneğin; "Kızını dövmeyen dizini döver.", "Kocanın vurduğu yerde gül biter.", "Kadının sırtından sopayı, karnından sıpayı eksik etmeyeceksin.", "Dayak cennetten çıkmadır.", Alçak eşek binmeye, öksüz çocuk dövmeye kolay.", "Oğlan doğurdum oydu beni, kız doğurdum soydu beni.", Üç öğün kötek, bir öğün yemek" vb. atasözleri ve deyimlerde bulunan şiddet içerikli cümlelerin arkasına sığınarak kızına, eşine ve diğer bireylere karşı şiddet uygulayan bireyler mevcuttur.

4.1.Fiziksel Şiddet:

Fiziksel şiddet, bir bireyin başka bir birey tarafından dayak, tokat, vurma, sert bir cisimle vurma, dövme, saç çekme gibi fiziksel kaba kuvvet gerektiren her türlü davranışa maruz kalmasına denir. Toplumdaki kadınların en çok gördüğü şiddet türüdür.

Fiziksel şiddet uygulama şekline göre ise iki başlık altında incelenmektedir:

4.1.1. Aletsiz Saldırılar:

Bunlar şiddetin bir alet kullanılmaksızın uygulandığı durumlardır. Tokat, yumruk, itip-kakma, tekme, sarsma ve çimdikleme gibi olaylar bu kapsamdadır.

4.1.2. Aletli Saldırılar:

Bu tür saldırılar ise şiddetin bir alet kullanılarak uygulandığı ve vücutta çeşitli lezyonların oluşturulduğu durumlardır. Kullanılan araçlar genellikle kemer, kayış, herhangi bir ev eşyası (telefon, tava, vb.), hortum, sigara, ütü, sıcak su ve sıcak yiyeceklerdir. Fiziksel şiddetin vücut üzerindeki temel bulguları sıyrıklar, ekimozlar, yanıklar ve kırıklardır. Buna bağlı yaralanmalar en fazla yüzde, kollarda, göğüste, sırtta, baldırlarda, genital bölgelerde görülmektedir (Polat, 2016, s. 25).

Fiziksel şiddet gören bir bireyde sadece fiziksel şiddet izlerine rastlamak olanaksızdır. Çünkü fiziksel şiddet uygulayan bir kişi fiziksel şiddet uygulanan kişinin hem bedenine hem de maneviyatına zarar vermiş demektir. Fiziksel şiddet gören bir kişi aynı zamanda şiddetin diğer türlerinden en çok psikolojik şiddete, bazen de ekonomik, cinsel şiddete maruz kalabilmektedir.

30 Ağustos 1998 tarihli *Yeniyüzyıl* gazetesinin, TBMM Raporu'na dayanarak verdiği bilgiye göre evliliğin ilk üç yılında üniversiteli kadınların yüzde 73,6'sı, gecekondulu kadınların da yüzde 90'ı eşlerinden fiziksel şiddet görüyor. Bu saptama şiddet uygulayan erkeklerin ve kendisine şiddet uygulanan kadınların mutlaka gelir düzeylerinin ve öğrenim durumlarının düşük olmasının gerekmediğini ortaya koymaktadır (Arın, 1998, s. 201).

Şiddet türlerinden herhangi birine maruz kalan bireylerde sadece tek bir şiddet türlerinin izlerine rastlamak mümkün değildir. Fiziksel şiddet bireyi vücudundaki morluklar dışında psikolojik olarak da etkileyebilmekte ya da cinsel şiddet gören bir birey aynı zamanda fiziksel olarak da etkilendiği için fiziksel şiddetin etkilerini de yaşamaktadır. Mahkeme kararları fiziksel şiddeti kadının erkeğe hakaret etme gibi davranışları olsa da yasaklamıştır. Ancak şiddet en ağır davranış kusurlarından biri olarak nitelendirilmemektedir.

Bazı Yargıtay kararları sürekli bir biçimde uygulanan ve nedenleri görülmeyen kadına yönelik şiddette dövme ve hakarettin süresi konusuna ilginç düşüncelerle ceza vermemişlerdir. Örneğin; "…davalı müşterek konutu terkte haklı ise de haklı bir nedenle müşterek haneye dönmediğini kanıtlayamamış, terkten itibaren de bir buçuk yıl süre geçmiş, dövme ve hakaret etkisini kaybetmiştir…"

(…) Çankırı Asliye Hukuk Mahkemesi, boşanma istemiyle başvuran, şiddet gören ve dördüncü çocuğuna hamile olan bir kadının davasını "… Küze susuz ev sözsüz olmaz derler…" ayrıca bir atasözümüze göre "kadının karnını sıpasız, sırtını sopasız bırakmamak gerek", diyerek "… evlilikte tartışmaların olabileceği,

ayrıca kadının dördüncü çocuğuna da hamile olması…" gerekçeleriyle reddetmiş ve hepimize örnek bir karar sunmuştur (?) (Kerestecioğlu, 2010, s. 253-254).

4.2. Psikolojik Şiddet:

Fiziksel bir eylem uygulamaksızın kişinin ruh sağlığını bozucu davranışlarda bulunma psikolojik şiddet olarak adlandırılmaktadır (Özbey, 2012, s. 38). Bu şiddet türüne giren davranışlar şunlardır; bağırmak, hakaret etmek, küfretmek, tehdit etmek, korkutmak, aşağılamak, alay etmek, karar vermesine izin vermemek, başka kadınlarla erkeklerle kıyaslamak, kendini geliştirmesine izin vermemek, ailesi arkadaşları komşuları ile görüşmesine izin vermemek, evden dışarıya çıkmasına izin vermemek, her an nerede olduğunu kontrol etmek, inançlarını-kökenini-işini-maaşını küçümsemek, başkalarının önünde sürekli sözünü kesmektir (Taşdemir Afşar, 2015, s. 728).

Fiziksel şiddete maruz kalan bireylerin tedavisi olsa da psikolojik şiddet gören bireylerin tedavisi fiziksel şiddete göre daha zordur.

4.3. Ekonomik Şiddet:

Bireyin bağımlı ve fakir hale getiren, ekonomik kaynakların ve paranın kadın üzerinde bir yaptırım, tehdit ve kontrol aracı olarak kullanıldığı şiddet türüdür. Bireyin çalışmasına izin vermeme, istemediği işte zorla çalıştırma, çalışıyorsa iş hayatını olumsuz etkileyecek kısıtlamalar getirme, çalışma yaşamında ilerlemesine engel olma, kişinin maaşına, gelirine, mal varlıklarına el koyma, az para verme, para harcama özgürlüğünü elinden alma, çok az para verip yapılması mümkün olmayan şeyleri talep etme, yiyecek/giyecek gibi ihtiyaçlarını almasına izin vermeme gibi davranışlar ekonomik şiddet davranışlarıdır (Can Gürkan, Coşar, 2009, s. 124). Ekonomik şiddete en çok maruz kalan kesim kadınlardır. Bunun nedeni ise; erkeklerin doğası gereği çalışarak evin geçimini sağlaması gerekmektedir. Kadınlar ise doğaları gereği ev içi işlerle ilgilenmektedirler. Ev içinde kalan kadınlar ekonomik yönden kocalarına bağımlıdırlar.

Erkeğin kadını kontrol edebilmesinin en büyük nedeni ekonomik baskıyken kadının şiddet gördüğü eşini terk gidememesinin en büyük nedeni ise ekonomik olarak erkeğe bağlı olmasıdır. Çalışan kadınlara karşı yapılan ekonomik şiddet ise kadının eşi tarafından emek ederek kazandığı paraya el konulması ya da eşinin kadına ihtiyaçlarını karşılayacak para vermeyerek kazandığı paranın hepsini harcamasını ve birikim yapmamasını sağlamaktır. Kadınlara karşı ataerkil toplum yapısının dayattığı çocuğa kadının bakması ve ihtiyaçlarını gidermesi durumu da kadının ekonomik

özgürlüğünün kısıtlanmasıdır. Eşleri tarafından söylenen "Seni seviyorum, ben çalışıyorum kazandığım para bize yeter, işte çalışıp yorgun olmanı istemiyorum" gibi sözler de kadının kamusal alanda bulunmasını engeller niteliktedir. Ev dışında çalışmasına izin verilmeyen ve bulunduğu ortamda şiddet gören kadın kendine güvenini yitirir, elinde parası ve gidecek yeri olmadığı için çocuklarına bakamayacağını düşünerek şiddet gördüğü ortamda kalmaya devam edecektir (Arın, 1998, s. 207).

1970'li ve 1980'li yıllarda kadının özel alanından çıkarak kamusal alanda kendine yer edinerek alışması konusu tartışılmış ancak çalışma hayatı içerisinde bulunabilmesi 20. yüzyılın ortalarında olmuştur. 1970'li ve 1980'li yıllarda kadının maddi olarak ihtiyacı varsa çalışabileceği düşüncesi bulunmaktaydı. Ancak kadınların çalışma ortamlarının erkeklerden ayrı olması gerektiği düşüncesi de bulunmaktaydı (Turgut, 2010, s. 96).

1990 yılından önce kadınlar Medeni Kanun'un 159. Maddesi gereğince eşlerinin izniyle çalışma hayatında yer edinebilirken bu kanun Anayasa Mahkemesi'nce 1990 yılında kaldırılmıştır. Kadınların ilk olarak iş hayatında bulunmaları 1897 yılında ücretli işçi vasfıyla çalışmaları ile olmuştur. Devlet kadrolarında yer almaları ise 1913 yılında devlet memuru olarak çalışmaya başlamalarıyla olmuştur. Kadınlar okul yaşamlarında en son liseye gönderilirken 1922 yılında Tıp Fakültesine giriş yaparak yükseköğretime geçiş yapmışlardır. Kadınlar 1930 yılına kadar seçme ve seçilme hakkına sahip değilken belediye seçimlerinde seçme ve seçilme hakkını ilk kez 1930 yılında çıkarılan Belediye Yasası ile sahip olmuşlardır. Daha sonra 1933'te Köy Kanunu'nda yapılan değişikliklerle köy içerisinde muhtar olabilme, belediyelerde ise meclise seçilme hakları kazanmışlardır. Milletvekili olabilme hakkını da 1934 yılında yapılan Anayasa değişikliği ile elde etmişlerdir. 1935 yılından önce TBMM'ye seçilme hakkına sahip değilken 1935 yılından sonra 17 kadın milletvekili 5. Dönem TBMM seçimlerinde meclise girmeye hak kazanmışlardır. İlerleyen yıllarda 1950 yılında ilk kadın belediye başkanı, 1971 yılında ilk kadın bakan, 1991 yılında ilk kadın vali ve 1993 yılında da ilk kadın başbakan seçilmiş ve görevine atanmıştır (Ereş, 2006, s. 41-42).

Ataerkil toplum yapısında kalıplaşmış bir yargı olan erkeğin ev dışında kadının da ev içinde çalışması durumu kadının özel alandan çıkarak kamusal alanda kendini göstermesiyle birlikte kırılmaya başlanmıştır. Ancak kadın çalışma hayatına ilk

atıldığı dönemlerde kadına kötü gözle bakılırken daha sonraları yapılan bir araştırmada elde edilen bulgulara göre çalışan kadınlarla ilgili soruya "İyi gözle görülmüyor." yanıtını veren bireylerde ve en çokta erkeklerin sayısında düşüş görülmüştür (Bayer, 2013, s. 119).

Kadınların kamusal alandan dışlanarak özel alanda kalmaları avcı toplayıcı toplumlara kadar dayanmaktadır. Erkekler üretimde gelire yardımcı olabilecek üretim aletleri yaparken kadınlar üretim alanında kullanım alanı olmayan ev içinde kullanılabilecek eşyalar yapmak zorunda kalmışlardır. Kadınların üretim alanında değil de ev eşyası yapımında çalışmaları ve yaşlıların da herhangi bir iş yapabilecek durumda olmamaları toplumun güçsüz kesimi olarak kabul edilmelerine neden olmuştur. Erkekler yapmış oldukları üretim aletlerine özel mülkiyet kavramının ortaya çıkmasıyla birlikte sahip olmuşlardır. Kadınların üretim alanından dışlanması ve erkeklerin aletlerin sahibi olmalarıyla birlikte kadın toplumsal yapı içerisindeki rolünü ve saygınlığını kaybetmeye başlamıştır (Köse, 2016, s. 23).

İlkkaracan'ın yazmış olduğu makalesinde yapılan bir araştırmaya göre; 1955 yılında kadınların çalışma hayatına katılım oranları %70'in üstündeyken bu oran 1990'lı yıllarda %30'lara kadar düşmüştür. Kadınların çalışma hayatına katılımına orantılı olarak özel alanına geri dönerek kendisini ev hanımı olarak nitelendiren kadınların oranı da %78'den %82'ye yükselmiştir. Kadınların çalışma hayatına katılımlarının düşmesinden yola çıkılarak Türkiye'de işgücünün erkeksileştiği sonucu ortaya çıkmaktadır. 1950'li yıllardan itibaren kadınların çalışma hayatına katılımlarının düşmesi iç göçün de temel nedenlerinden biri olmuştur. Köy hayatından tarlalarda ücretsiz işçi olarak çalıştırılan kadınlar köyden kente göç ettiklerinde kamusal alan yerine özel alanda kalarak ev hanımı olmaları ataerkil toplum yapısı tarafından dayatılan bir zorunluluk olmuştur (1998, s. 285).

Toplum yapısının ataerkil bir yapı olmasından dolayı cinsiyete dayalı iş bölümünde de çalışan kadınların karşılarına çıkan iki güç durum bulunmaktadır. Bunlardan ilki; kadının ev dışında kamusal alanda çalışmaya başlamasıyla birlikte hem ev içi iş yükünün hem de kamusal alandaki iş yükünün kadının üzerinde olmasıdır. Çalışan bir kadına ev içinde eşi yardım etmediği sürece kadın iş yerinden eve geldiğinde de çalışmaya devam etmektedir. Bu yüzden de maddi olarak zor durumda olmayan kadınlar çalışmayı tercih etmemektedirler. İkinci durum ise; aile bireylerinin kadının çalışmasına iyi gözle bakmamaları ve toplumsal çevrenin

özellikle de akrabaların yarattığı toplumsal baskı ile kadının kamusal alanda bulunmasını uygun bulmamalarıdır (İlkkaraacan, 1998, s. 286).

Kadınlar, dünya üzerinde çalışma hayatlarında erkeklere göre daha düşük konumlarda yer almaktadırlar. Erkekler açısından kadının erkekten daha yüksek konuma getirilmesi ya da yüksek statülü bir görevin kadınsılaştırılmasına erkekler tarafından tepki gösterilmektedir. Birçok iş yerinde yöneticilik gibi üst statüdeki görevlere kadınların getirilmemesi için erkekler bu görevlerden kadınları arındırmaya çalışmaktadırlar. Yöneticilik ya da daha farklı üst statüdeki görevlere gelmeyi başarabilen kadınlardan beklenen ise fazla kadınsı özelliklere sahip olmamalarıdır. 1991 seçimlerinden milletvekilliği görevini üstlenen iki kadın milletvekili mecliste bulunan erkek milletvekilleri tarafından fazla kadınsı özelliklerinden dolayı tepki almışlardır. C. Kuşçuoğlu TBMM'de bir yasama yılında gündemde bulunan ülkenin birçok sorununa rağmen iki kadın milletvekilinin kılık ve kıyafetinin en çok konuşulan konulardan biri olduğunu belirtmiştir. Kadın milletvekilleri fikirleri ve başarılarıyla gündemde olmaları ve milletvekili olmalarından dolayı tebrik edilmeleri gerekirken giyim tarzlarından dolayı uyarı almışlardır. Erkek milletvekilleri ve meclis üyeleri ülke gündeminin sorunlarını tartışmak yerine kadın milletvekillerinin giyim tarzlarını ve görüntülerini tartışmayı tercih etmişlerdir (Kabasakal, 1998, s. 306).

Erkeklerle eşit fırsat politikalarından vasıfsız ve düşük ücretli işlerde çalışan kadınlar yararlanamamış sadece yönetim alanında ve erkek mesleği olarak tabir edilen mesleklerde çalışan az sayıda kadın yararlanabilmiştir. İşgücü piyasasında bulunan kadınların ortak özellikleri ise şunlardır; işgücü piyasası dışında yer alan kadınlar ucuz emek kaynağı değeri düşük emek olarak görülmekte, işe alınırken ayrımcı işe alma uygulamaları ile karşılaşmakta, aynı işte çalışıyor olsalar da erkeklerin aldıkları maaşın yarısı kadar maaş almakta, kadın emeği kolay vazgeçilebilecek ve uzun güvencesi olmayan bir işgücü olarak görülmekte, kadınlar kolektif olarak güçlü bir şekilde örgütlenememekte ve yönetime katılımları zayıftır (Ecevit, 1998, s. 268).

Erkek yöneticilerin egemenliğinde bulunan kurumlarda statü olarak üst mertebede bulunan kadınların kılık kıyafetinin de bulundukları mertebeye uygun olmasına sembolik anlamda özen gösterilmektedir. Kadınlar gündelik hayatlarında kullandıkları büyük aksesuarları, mini etekleri ve abartılı makyajlarını çalışma hayatlarında kullanmamakta onun yerine erkekliği ve gücü temsil ederek erkek giysisine benzeyen tayyörü kullanmayı tercih etmektedirler. Kadınların kurumlarında

giymek için tayyörü seçmeleri çalıştıkları kurumların erkek egemenliği ile yönetildiğinin bir kanıtı durumundadır (Kabasakal, 1998, s. 306).

4.4. Cinsel Şiddet:

Cinsel şiddet, birine istemediği riskli ve utanç verici bir cinsel ilişkiye zorlamak cinsel şiddet olarak tanımlanmaktadır (Taşdemir Afşar, 2015, 728). Cinsel şiddetin birçok türü vardır. Kocasının kadına zorla cinsellik uygulaması, iş yerlerinde kadınlara karşı yöneltilen cinsel tacizler, çocuklara yapılan cinsel istismarlar, herhangi bir iletişim aracı tarafından gönderilen cinsel içerikli mesajlar vb. gibi birçok cinsellik içeren davranışlar cinsel şiddet kapsamına girmektedir.

Toplum içerisinde halk dilinde cinsel ihtiyaç için açlığın ifadesine karşılık olarak kullanılabilecek herhangi bir ifade bulunmamaktadır. Ancak biyolojide, açlığı ifade etmenin karşılığı olarak beslenme dürtüsünün var olduğu gibi insanın ve hayvanın cinsel ihtiyaçları için açlığın karşılığı olarak "cinsel dürtü" ifadesi kabul edilmektedir. Bilim dili ise "cinsel dürtü" yerine "libido" terimiyle ifade etmektedir.

Cinsellik, kadın hayatını en çok etkileyen, bireyin çevresel yaşantılarından, içinde bulunduğu hayat şartlarından ve yaşanılan kültürden etkilenen bir olgudur. Kısacası cinsellik, hem toplumsal alanda yaşanılan olaylardan etkilenmekte hem de yaşanılan olayları etkilemektedir (Kaya, Aslan, 2013, s. 214).

Bireylerin birini öpmekten, dokunmaktan, bakmaktan, sevmekten aldıkları haz cinsel hazdır ve normal bir davranış şeklidir. Cinsellik, bireyin bedensel özelliklerinden psikolojik özelliklerine kadar bütün yönlerini etkilemekte ve bireyleri günlük yaşantılarında motive eden bir özelliğe sahiptir. Ancak cinsel hazlar heteroseksüellikten çıkılarak homoseksüelliğe yöneldiğinde normallikten çıkmaktadır. Bireylerin cinsel hazları, üretken ve sorumluluk alabilen bireyler olmaları ile psikolojilerini ve cinselliklerini şekillendirmektedir (Kart, 2016, s. 118-119).

Toplumsal yapı içerisinde bireyler tarafından oluşturulan kesin yargılar bulunmaktadır. Bunlardan biri de cinsel dürtünün niteliği ve karakteristik yapısı hakkındaki yargılardır. Bireylerin kesin yargılarından yola çıkılarak; cinsel güdü çocukta doğuştan yoktur ve çocukların ergenlik çağına girmesiyle birlikte karşı cinsin çekimine kapılarak ortaya çıkmaktadır. Cinsel dürtünün amacı; karşı cinslerin cinsel birleşmesi ya da cinsel birleşmeye giden davranışlar topluluğundan meydana geldiği söylenebilmektedir (Ergül, 2018, s. 9).

Anne, erkek ve kız çocukları için sevgi kaynağı olarak görülmektedir. Kadınların daha çok özel alanda, erkeklerin ise daha çok kamusal alanda yer almalarından dolayı

kız çocuklarının gelişimleri için özel alanda anneyle kalmaları, erkek çocukların ise erkek olarak gelişimleri için anneden ayrılarak babayla vakit geçirmeleri gerekmektedir. Kız ve erkek çocuklarının farklı alanlarda yetişmeleri onların psiko-seksüel kişiliklerinin şekillenmesini sağlamaktadır. Anneler ve kızlarının birbirleriyle olan yakın yoğunluğu ve annelerin kızlarına karşı şefkat ve yoğun şekilde yakınlık göstermesi kızların ruhsal olarak ilişki odaklı gelişmelerini sağlamaktadır. Anne ve kızlarının bu şekilde yakın olmalarından dolayı kızlar cinselliği erotik haz için araç olarak kullanmak dışında yakınlık, samimiyet ve mahremiyetle ilişkilendirmektedirler. Erkek çocuklar ise psiko-seksüel gelişimini babalarının yanında tamamlayarak başarı odaklı babalarını kendilerine model olarak almaktadırlar. Başarı ve hedef odaklı olarak yetişen erkek çocuklar cinselliklerinde de performans ve beden odaklı bir yapıya eğilim göstermektedirler. Cinsel aşkı ifade biçimi erkeklerde daha çok cinsel haz alma ve karşı cinse cinsel haz verme yoluyla ortaya çıkmaktadır (Kart, 2016, s. 122-123).

Ataerkil toplum yapısının etkisiyle erkek, kamusal ve özel alanda kadınların cinselliklerini ve yaşam alanlarını kontrol altında tutmaktadırlar. Ancak geleneksel aileden modern aileye geçilmesiyle birlikte kadınların toplum içerisinde söz hakkının artması, eğitim düzeylerinde artışların olması gibi nedenlerle erkeklerin kadınlar üzerindeki etkileri giderek azalmaya başlamaktadır. Erkeklerin kadınlardan beklentisi cinsel bir istekte bulunmayıp sadece cinsellik konusunda eşlerinin isteklerine karşılık vermeleridir. Kadınlar küçüklüklerinden itibaren cinselliğin utanılacak bir olgu olduğu empoze edilerek büyütüldükleri için cinsel uyarıcılarının ne olduğu söylemekten çekinirler ve yeterince haz almasalar da erkeklerini reddetmezler. Cinsellikte duygusal bir yakınlık önemli olduğu için eşlerin aralarında kırgınlık olduğunda cinsellikleri de olumsuz şekilde etkilenmektedir (Kaya, Aslan, 2013, s. 215).

Cinsel taciz ve cinsel istismar, kadın üzerinde utanç verici olabilmekte, psikolojik travmalar yaratabilmekte, sosyal yaşamında birçok zarar verebilmekte ve fiziksel etkiler de bırakabilmektedir. Türkiye'de yapılan bir araştırmada kadınların %14'ü hayatlarında en az bir defa karşı cins tarafından cinsel ilişkiye zorlandıklarını belirtmişlerdir (Tatlılıoğlu, Küçükköse, 2015, s. 198).

Erkek üstünlüğü olan ataerkil toplum yapısı erkeğin cinselliğini yüceltirken kadının cinselliğini bastırmaktadır. Kadınlar küçüklükten itibaren; "Ayıp kızım eteğini açma, ayıp kızım o şekilde oturulmaz!" gibi cümlelerle davranışları

kısıtlanarak ve bekareti aileler, okulda bulunan öğretmenler, müdürler veya kanunlarla sıkı bir şekilde koruma altına alınırken erkekler, küçük yaşta dillere destan bir şekilde herkese duyurularak sünnet edilir ve sünnet edildikten sonra da kahvehane, sokak ortası gibi yerlerde "Göster amcana!" cümleleriyle erkeklere cinsel organı sergiletilmektedir. Kızlar için cinsel organı utanç kaynağı olarak öğretilirken erkekler için cinsel organı gurur duyulacak bir olgu olarak öğretilmektedir (Altınay, 2002, s. 324).

Evlilik, kadın ve erkek için cinselliğin gayrimeşru olmaktan çıkıp meşru olarak kabul edilmesinin tek yoludur. Bu görüş, günümüze kadar dünyada hâkim olan, Türkiye'de ise hala devamlılığını sürdüren bir görüştür. Erkeklerin cinselliği her zaman kutsal olan, erkek istediği sürece kadının her daim hazır olması gereken bir konudur. Kadınlar, ekonomik güçlerini kazanmadan önce erkeğe bağımlı olarak yaşadıkları için cinsellik konusunda da herhangi bir söz hakkına sahip değillerdi. Erkek cinsel gereksinimini gidermek istediği zaman kadının karşı çıkma gibi bir durumu bulunmamaktaydı. Eşler arasında tartışma olduktan sonra bile erkekler, kadınların cinsel isteklerini gidermelerini beklemektedir. Ancak kadınlar özel alanlarının çizgisinden çıkarak kamusal alana adım attıklarında ev içerisinde söz sahibi olmaya başlamışlardır. Cinsel istekleri erkekler tarafından dikkate alınmaya başlanmış ve cinsellik konusunda söz sahibi olmaya başlamışlardır. Kadının geçimi için eve para getirip cinsellik için hazır olmasını bekleyen erkeklerin söz hakkında azalmalar meydana gelmiştir (Arın, 1998, s. 204).

Tarım toplumunda, miras babadan oğula geçtiği için babanın erkek çocuklarının kendi çocuğu olduğunu bilmesi gerektiği için kadının evli olduğu erkeğin dışında başka bir erkekle cinsel ilişki kurması yasaklanmıştır. Ancak kadın için yasaklanan bu durum erkek için hoş karşılandığı durumlar bulunmaktadır. Erkek, tek eşle evliyken evin içinde ev işlerinde kullanılan cariyeler ile birlikte çok eşli olarak hayatına devam etmiştir (Köse, 2016, s. 25).

Cinsel tacizler, tecavüz düşüncesini akla getirerek kadınların korkmasını ve her ortamda tacize maruz kalmasını sağlamaktadır. Radford tarafından yapılan bir araştırmada cinsel tacize uğramış bir kadın yaşadıklarıyla ilgili deneyimlerini şu biçimde aktarmaktadır: "Bir ortamda bulunan erkekler ne kadar zararsız olsalar da biz kadınlar bunu bilemeyiz. Yaşadıklarımı polise anlatmadım. Çünkü anlatsam da böyle şeylerle ilgili olmadıkları için hiçbir şeyin olmadığını söyleyeceklerdi." (Özdemir, 2010, s. 81).

MacKinnon, tecavüzün penisin vajinaya girişi etrafında tanımlanmasının, neyin cinsel olarak zarar verdiğine ilişkin eril bakışı yansıttığını belirtmektedir. Penisin girişi öte yandan sosyal bir kurum olarak hereroseksüelliğin etrafında inşa edildiği durumu oluşturmaktadır. Böylece eril bakış çerçevesinde, tecavüzün kadınlara zarar verdiği kabul edilen unsuru cinselliğin olmazsa olmazını oluşturan unsuru ile örtüşmektedir. Bu bakımdan MacKinnon'a göre tecavüz, kadınların cinsel oluşlarına ilişkin deneyimleri yerine, cinselliğin eril tanımı üzerine oturmaktadır (Özdemir, 2010, s. 82).

Türk Ceza Kanunu ve Yargıtay kararlarına göre bir fiilin tecavüz sayılabilmesi için erkek penisinin kadın vajinasına girmiş olması gerekmektedir. Erkek penisi dışında kadın vajinasına sokulan şişe, patlıcan gibi eşyalar, şişeyi vajinanın içinde kırmak tecavüzden sayılmamaktadır. Küçük kız çocuğuna tecavüz etmek isteyip çocuğun vücut yapısı erkeğin penisine göre çok küçük olduğu için tecavüz gerçekleşmemişse; Yargıtay kararlarına göre bu durum da tecavüz olarak görülmemektedir. Erkek penisi dışında kadın veya kız çocuklarının vajinasına sokulan başka maddeler tecavüz olarak adlandırılmamaktadır (Arın, 1998, s. 204).

Türk Ceza Kanunu'nun 438. maddesine göre; tecavüze uğrayan birey hayat kadını ise tecavüz eden kişiden cezanın indirilmesi kararlaştırılmıştır. Türk Ceza Kanunu'nun bu maddesi TBMM'nin kararıyla 1990 yılında yürürlükten kaldırılmıştır. Karar yürürlükten kaldırıldıktan sonra 1990 yılında şiddete maruz kalan kadın ve çocuklara destek vermek amacıyla ilk kadın konukevleri açılmıştır (Ereş, 2006, s. 42).

Tecavüz, erkeği etkilemese de kadını hem fiziksel hem de psikolojik olarak etkileyen bir durumdur. MacKinnon, tecavüzün kadının cinsel yaşamını olumsuz şekilde etkilediğini söylemektedir. Ona göre tecavüze uğrayan bir kadının tecavüz ile ilişkilendirmeden cinsel ilişki yaşaması olanaksızlaşmaktadır. Tecavüzün inşası penetrasyon etrafında sağlanmakta ve tanımlanmaktadır. Penetrasyon, tecavüze üstünlük kurmaya yönelik simgesel bir mana kazandırmaktadır.

Kadınlara tecavüz ederek hapse girmiş tecavüz hükümlüleri diğer erkeklerin yaptığı gibi yaparak seks dışında bir şey yapmadıklarını, tek hatalarının yakalanmak olduğunu iddia etmişlerdir. Tüm bunların sonucunda, tecavüze uğramış ya da tecavüz tehdidine maruz kalan kadınlar, tecavüz ile yaşadıkları heteroseksüel ilişki arasında bağlantı kurmaları ile ikisi arasında kurdukları öngörüler arasında benzerlikler bulunmaktadır (Özdemir, 2010, s. 81).

Eril iktidarı güçlendirmek amacıyla erkeklik yüceltilmektedir. Ancak erkekliği yücelten eril iktidar bir yandan da kadını değersizleştirip nesne konumuna getirerek aşağılamaktadır. Kadını betimlerken de fiziksel istismardan ve aşağılanmaktan zevk alan, cinsel olarak mazoşist yönelimli ifadelerle betimlemektedir (Özdemir, 2010, s. 83).

Tecavüz sorumluluğu kendisine kadının arzusu ile erkeğin doğasına teslim olarak tecavüz etmesi ile kendisine masumiyet zemini hazırlamaktadır. En yaygın tecavüz biçimi sokakta yaşanan tecavüzler olmasa da kadınlar sokakta yaşanan taciz ve tecavüz olaylarını görerek; "Kadının yeri evidir." düşüncesini benimsemeye başlamaktadır. Böylece kadınlar özel alanlarına sığınarak tecavüzden kaçabileceklerini düşünmektedirler. Ancak evlerinde de erkeklik anlayışı sonucunda meydana gelen tecavüzden kaçınamamaktadırlar (Özdemir, 2010, s. 85).

20. yüzyılın ikinci yarısından sonra kadın oranında meydana gelen işgücüne katılımı çekirdek ailenin geleceğini tehlikeye atmaya başlamıştır. Bu durumun sebebi ise kadınların işgücüne katılmasıyla birlikte eşler ev dışında cinsel serbestlik kazanmışlar ya da cinsel tacize uğrama riskleri artmıştır (Can, 2014, s. 82).

4.5. Siber Şiddet:

Bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanarak bir birey ya da gruba, özel ya da tüzel bir kişiliğe karşı yapılan teknik ya da ilişkisel tarzda zarar verme davranışlarıdır. Siber zorbalığın iki çeşidi bulunmaktadır: Birincisi olayın teknik yönünü içeren elektronik zorbalık; ikincisi olayın psikolojik yönünü içeren elektronik zorbalıktır (Korkmaz, 2016, 623-624).

Günümüz modern zaman bireyleri gündelik yaşamda kısıtlamak zorunda kaldıkları benliklerini aşarak ortaya çıkarmak amacıyla sosyal medyayı kullanmaktadırlar. Gündelik hayat içerisinde kendi öz benlikleri gibi davranamazken sosyal medya hesaplarında benliklerini sergileme imkânı bulabilmektedirler.

Siber şiddet, bilişim teknolojisinde bulunan iki teknolojik araç ile yapılmaktadır. Bunlar; bilgisayar ve cep telefonudur. Saldırganın kurban olarak seçtiği başka bir kişiye kullandığı kişisel bilgisayar aracılığıyla taciz içerikli ya da iftira içeren mesajlar göndermesi ya da internet üzerinden site açarak bu mesajları yayınlamasıdır. Saldırgan, diğer bilişim teknolojisi olan cep telefonundan da seçmiş olduğu kurbanı rahatsız edebilecek mesaj ya da fotoğraf gönderebilmektedir. Bireylerin teknolojinin gelişmesi sonucu bilişim teknolojileri aracılığıyla video ve görsel içerikli başka materyalleri de paylaşabilmeleri, sohbet edebilmeleri ve oyun oynarken sanal

ortamlarda konuşabilmeleri siber şiddetin artma nedenlerindendir. Kişisel bloglar, kolayca açılabilen web siteleri ve sosyal paylaşım siteleri de günümüzde popüler olan bilişim teknoloji uygulamalarıdır (Polat, 2016, s. 34).

Siber zorbalık olarak da adlandırılan siber şiddet Serin (2012)'in yazmış olduğu doktora tezinde görülme biçimleri olarak yediye ayrılmıştır. Bunlar:

1) Online kavga
2) Siber taciz
3) İftira
4) Taklit
5) Başkasının bilgilerini sanal ortamda izinsiz kullanma
6) Dışlama
7) Siber tehdit (s. 23-24).

Şiddet türleri dışında asıl önemli olan şiddetin kim tarafından kimlere karşı uygulanmakta olduğudur. Şiddet uygulanan kişiler sıralaması ise şu şekildedir:

1. Kadına yönelik şiddet
2. Çocuğa yönelik şiddet
3. Erkeğe yönelik şiddet
4. Yaşlıya yönelik şiddet
5. Akranlar arası şiddet
6. Kardeşler arası şiddet
7. Flört şiddeti
8. Engelliye yönelik şiddet
9. LGBT şiddeti
10. Mülteci şiddeti
11. Kişinin kendine yönelik şiddeti (Polat, 2016, s. 17-18).

Maddelenen şiddet uygulanan kişiler dışında günümüzde erkeklere karşı uygulanan şiddetler de artmaya başlamıştır. Araştırma verilerinin elde edilmesi için yapılan ankete katılan katılımcılar ilk üç maddedeki kadına, çocuğa, yaşlıya yönelik şiddet haricindeki maddelerde bulunan şiddet uygulanan kişilerden hiçbirini anket sorusuna cevap olarak vermemişlerdir.

4.6. Toplumda Kimlere Karşı Şiddet Uygulanmaktadır?

4.6.1. Kadına Yönelik Şiddet

"Söz dinletenler ve söz dinleyenler…

Kadınlar ikinci kategorinin değişmez müşterisi. Başlangıcından bugüne kadar kıymetli hanımlar "Çok sevimli söz dinleyenler" olarak dünyamızda yerlerini aldılar.

Erkek söyledi, kadın ona uydu.

Erkek istedi, kadın "Olur" dedi.

Erkek çağırdı, kadın itirazsız geldi.

Uysallığa bakın. Ünlü ünsüz feministler sussalar iyi eder. Çünkü kadın; söz dinleme ve kabullenme alışkını. Kadın denilen saati erkek kuruyor. Kadını yönlendiren, ama hep güzelliğe doğru iteleyen, erkekler." (Azak, 2005, s. 16).

"Üzüntü verici bir gerçeği artık saklanmadan mertçe söyleyelim: Kadın bugün ile yarın arasına hapsolmuş bir cezalı gibidir." (Azak, 2005, s. 62).

"Kadın bizim mülkümüzdür, ama tersi geçerli değildir. Çünkü kadın bize çocuk verir ama erkek ona çocuk vermez. Dolayısıyla nasıl meyve ağacı bahçıvana aitse kadın da erkeğin mülküdür." (Azak, 2005, s. 79).

Azak'ın "Patavatsızlar, beyefendiler ve düşünürler gözüyle, Kadın" adlı kitabından alıntı yapılmış olan bu paragrafta kadının toplumdaki erkekler açısından değersizliği gösterilmektedir.

Hadis-i şeriflerde kadına nazik ve anlayışlı davranılması, yaratılış gereği erkekten farklı olduğu ve bu özellikleriyle kabul edilmesi, kadını değiştirmek amacıyla zor kullanılmaması gerektiği gibi tavsiyelerde bulunulmaktadır. Kadın yaratılış itibariyle erkeğe göre daha heyecanlı ve şefkat hissi yoğun olarak yaratılmıştır. Bu durumun sonucunda da kadın ve erkek arasında farklılıklar bulunmaktadır. Kadının erkekten farklılaştığı özellikleri değiştirilmek istendiğinde bu çaba neticesiz kalmaktadır (Paksu, 1989, s. 14).

Yahudilik ve Hristiyanlık'in ise kadına bakış açıları benzer şekildedir. Yahudilik'te sabah ibadeti yapan erkekler; ""Rabbim, beni kadın yaratmadığın için sana şükürler olsun." şeklinde dua etmektedirler. Hristiyanlık'ta ise Hz. Havva yasak meyveyi Hz. Adem'in de yemesini sağlayarak insanın cennetten kovulmasına neden olmuştur. Bu yüzden kadın, erkeği mahveden, günahı ve şehveti dünyaya getirerek ilk günahı işleyen ve işleten olarak kabul edilmektedir. Kadının doğurganlığı nedeniyle kültür ve uygarlık sürecinden geri kalmış olmasının onu erkeğin ötekisi yaptığı düşünülmektedir (Kırkpınar, 2010, s. 27).

Bireylerden birinin güçlü diğerinin güçsüz olması şiddetin asıl kaynağını oluşturmaktadır. Toplum içinde erkeğin kadına, güçlünün güçsüze, büyük bireylerin küçük bireylere, müdürün çalışanlarına, rütbece yüksek olanların rütbece düşük olanlara, savaş sırasında savaşı kazananların savaşı kaybedenlere karşı uygulamakta olduğu şiddetlerin hepsi aynı şekildedir. Bunların sonucunda ulaşılabilecek en genel yargı ise; güçlünün güçsüze karşı düşüncelerini güç kullanarak empoze etme şeklidir (Arın, 1998, s. 201).

Kadına yönelik şiddet ise; "*cinsiyete dayanan, kadını inciten, ona zarar veren, fiziksel, cinsel, ruhsal hasarla sonuçlanma olasılığı bulunan, toplum içerisinde ya da özel yaşamında ona baskı uygulanması ve özgürlüklerinin keyfi olarak kısıtlanmasına neden olan her türlü davranış*" olarak tanımlanmaktadır (Tatlılıoğlu, Küçükköse, 2015, s. 196).

Kadına yönelik uygulanan şiddet, dünya genelinde ve ülkemizde geçmişten günümüze uygulanmış ve uygulanmaya da devam eden şiddet türüdür. Kadının eşi veya birlikte olduğu kişi tarafından istismar edilmesi kadına uygulanan en yaygın şiddet türüdür. Kadına yönelik şiddeti araştıran ilk çalışma 1988 yılında PİAR adında bir şirket tarafından yapılmıştır. Yapılan bu araştırma sonucunda kadına uygulanan şiddetin sıklığı %75 oranında tespit edilmiştir. Bu araştırma dışında Türkiye'de kadına yönelik uygulanan şiddet hakkında yapılmış çalışmaların sayısı oldukça azdır (Yetim ve Şahin, 2008, s. 48).

Kadına yönelik şiddetin en fazla uygulandığı alan aile içi şiddettir. Dünya Sağlık Örgütü'nün kadına yönelik şiddet konusunda yayınlamış olduğu 2002 raporunda da kadına yönelik en çok görülen şiddet türünün aile içi şiddet olduğu sonucuna ulaşılmıştır. **"domestic violence"** aile içi şiddeti, **"spouse abuse"** veya **"wife abuse"**

eş istismarını, **"wife battering"** kadına dayağı temsil etmektedir. Çocukların anne babaları tarafından gördüğü şiddeti, eşlerinin kadınlara karşı uyguladığı şiddeti, yaşlı bireylerin aile içinde maruz kaldığı istismarı ise **"family violence"** kavramına karşılık gelmektedir (Uluocak vd., 2014, s.369).

Erkek egemenliğine dayalı olan ataerkil toplum yapısının meydana getirdiği hegemonik erkeklik ideali evlenen çiftler arasında erkeğin kadın üzerinde iktidarlık kurabilmesini öngörmektedir. Erkeğin kadın üzerinde egemenlik kurabilmesi rızayla ya da zor kullanılarak olabilmektedir. Erkek kadına rızasıyla kabul ettiremediği iktidarını şiddet kullanıp erkekliğini kanıtlayarak sağlamaya çalışmaktadır (Öztürk, 2014, s. 64).

Hayatı boyunca kadın, gündelik yaşamı içerisinde, isteği dışında zorla hamile bırakılma, hamilelik dönemi boyunca şiddet görme, hamilelik sırasında kız çocuğun olacağını öğrenince yaptırılan kürtaj gibi şiddetlere maruz kalmaktadırlar. Kadınlar bebeklik, çocukluk, ergenlik, yetişkinlik ve yaşlılık dönemlerinin hepsinde farklı şiddet türlerine maruz kalmaktadırlar. Bebeklik döneminde kız çocukları öldürülme ve cinsel tacize uğrama ile karşı karşıya kalmaktadır. Çocukluk dönemine geldiklerinde çocuk gelin olarak isteklerinin dışında evlendirilmekte, ensest ilişkiye zorlanmakta ve bebeklik döneminde olduğu gibi cinsel tacize maruz kalmakta, çocuk yaşlarında sünnet ettirilmekte, erkek çocukları okula gönderilirken kız çocukları ev işlerinde çalıştırılarak eğitim hakları ellerinden alınmaktadır. Kadınlar ergenlik dönemine geldiklerinde çalışma hayatına atılabilmektedirler. Çalışan ergenlik çağındaki kadınlar çalışma ortamlarında cinsel tacize maruz kalmakta, tecavüze uğrayarak fuhuş yapmaya zorlanmaktadır. Ergenlikten çıkıp yetişkinlik dönemine giren kadınlar ise; bekarken başkaları tarafından tecavüz riski varken evlenen kadınların hem eşleri hem de çevreleri tarafından tecavüze uğrama ihtimalleri vardır. Evlenecek olan kadınlar için başlık parasının alınması, çalışma ortamlarında psikolojik ve cinsel tacize maruz kalınması, cinayete kurban gidilmesi, yakın partnerleri olan erkek arkadaşlarından şiddet görmeleri gibi maruz kaldıkları daha birçok şiddet türü bulunmaktadır. Yaşlanan kadınlar ise; birçok suiistimale maruz kalarak bakım parası almak için bakıyormuş gibi göstermek ancak yardıma muhtaç olduğu konularda herhangi bir yardımda bulunulmaması, fiziksel şiddete maruz kalma gibi konularda şiddet görmektedirler (Uluocak vd., 2014, s. 372).

Kadın bedenini cinsel nesne konumuna indirgeyen yaklaşımlar, kadının fikirlerini, hislerini ve kişilik yapısını hiçe sayan fikirleri içinde bulundurmaktadır. Bu yaklaşımlardan yola çıkılarak kadın bedenine bakıldığında geçmişten günümüze değişen toplum yapısında geleneksel ve modern toplumların ikisinde de kadın bedeni cinsel olarak metalaştırıldığında bir araç olarak görülmeye başlanmıştır. Kadının kişilik özellikleri bir anlam ifade etmeksizin kadın bedeni cinsel olarak zevk alma aracı durumuna düşürülmüştür. Kadın bedeni zevk alma aracı olarak görülmeye başlandığında başkalarının kullanımı için var olduğu düşünülmektedir (Bilgin, 2016, s. 222).

Eşinden ya da çevresinden şiddet gören kadın şiddet gördükten sonra da etkisi devam etmekte ve birçok sağlık sorunuyla karşı karşıya kalmaktadır. Bu sağlık sorunlarından bazıları; kaygı ve yeme bozuklukları, depresyon, cinsel bozukluklar, isteğinin dışında hamile kalması, hamileyken bebeği düşürmesi, sağlığa zararlı madde kullanımı, jinekolojik rahatsızlıklardır (Karaçam vd., 2006, s. 76).

Şiddetin nerede olduğu ya da nasıl meydana geldiği önemli olmaksızın toplum ve aile içerisinde maruz kalınan fiziksel, cinsel veya psikolojik şiddet olarak kabul edilen cinsel tacizler, tecavüz, bireye zarar veren her türlü uygulama, kadın ticareti, iş yerlerinde bireylere uygulanan şiddet içerikli davranışlar gibi şiddet uygulamaları devletin uyguladığı şiddet olarak kabul edilmektedir (Arın, 1998, s. 202-203).

Kadın hamile kalmadığı ya da kalamadığı durumlarda kısırlık sorunu erkekte değil her zaman kadında aranmakta ve kadın hamile kalmadığı ya da kalamadığı zamanlarda doğum yapamayan kadının sağlığı ile ilgili bir sıkıntı olduğu düşünülmesi yerine bu durum kadın için ayıp ve eksiklik olarak görülmektedir. Kadının hamile kalamaması durumunda erkeğin kendisinde herhangi bir problem olduğunu düşünmeyip sorunu kadına yüklemesi sonucunda erkek eşini boşayarak veya eşi haricinde başka bir kadınla daha evlenmektedir. Eski bir atasözünde; “Oğlanı kızı olmaz avrattan eski hasır yeğdir.” denilmektedir. Atasözünden de anlaşıldığı gibi çocuk doğuramamak bir kadın için aşağılayıcı bir durum olarak görülmektedir. Geleneksel toplum yapısı ve ataerkil toplumun egemen olduğu geçmiş dönemlerde evlenen kadınların ilk yıllarında hamile kalmamaları durumunda kadın türbelere, hocalara, yatırlara götürülerek hamile kalması sağlanmaya çalışılırdı. Eğer bu durumlar kadın üzerinde etkili olmaz ve hamile kalmazsa sonraki yöntem olarak yeni doğum yapmış bir kadının döleşi üstüne oturtulup eşiyle cinsel ilişkiye girmesi söylenmekteydi. Geçmiş zamanlarda hamile kalması için kadına uygulanan yöntemler

bunlarla da sınırlı kalmamakta, tüm bu durumların haricinde daha birçok yönteme başvurulmaktadır.

Kadının hamile kalmasından sonra da erkek çocuk doğurması için yöntemler aranmaya başlanmaktadır. "Oğlan doğuran övünsün, kız doğuran dövünsün. Oğlanı her karı doğurmaz, er karı doğurur!" sözünden de anlaşılacağı üzere hamile kalmak kadının yalnızca onurunu korumakta, erkek çocuk doğurabilmek ise ev içerisindeki yerini korumaktadır (Yörükoğlu, 1997, s. 29-30).

Teknolojinin gelişmesi ile ortaya çıkan kitle iletişim araçları kadın bedenini kitlelerin dikkatini çekebilmek adına araç olarak kullanmaktadırlar. Kadın bedeninin cazibe merkezi olarak kullanıldığı uygulama güzellik yarışmalarıdır. Modern toplum yapısının da etkisiyle kadınlar bedenlerinin güzelliğini sergilemek amacıyla yarışmalara katılmakta ve çağdaş toplum yapısına ayak uydurabildiğini kanıtlamaya çalışmaktadır. Günümüzde reklamlarda genellikle kadın bedeninin meta haline getirilmesi ve sergilenmesi kadın bedeninin değersizleşmesini sağlamakta, erkeklerin kadın bedeni ve güzellik anlayışı da reklamlardaki kadınlara göre şekillenmektedir (Köse, 2016, s. 48-49).

Kadının yerinin ev içi olduğunu savunan ataerkil toplum yapısı kadının namusunu korumak ve sınırlarını yıkmasına engel olmak amacıyla ev dışına çıktığında kadını açık giyinmemeye ya da örtünmeye mecbur bırakmaktaydı. Kadının kamusal alana çıkmasına izin vermeyen ataerkil toplum yapısında meydana gelen kırılmalar ile kadın kamusal alanda yer edinmeye başlamıştır. Ancak yine de kadınlar ataerkil sistemin baskısından kurtulamamıştır. Çünkü kamusal alanda da kadına aile içindeki annelik rolü unutturulmamış ve kadın iş hayatında cinsiyetsizleştirilmiştir (Berktay, 1998, s. 3-4).

İsmail Hakkı Baltacıoğlu kadından beklenen nitelikler adı altında saydıklarına bakılacak olunursa; paraya düşkün olmamak, çocuğun bakımını bilmek, modanın üstünde bir zevke sahip olmak, eşini gereksiz yere kıskanmamak, yemek yapmasını bilmek, tasarruf yapabilmek, erkeğin ruh halini anlayabilmek gibi niteliklerdir. Sayılan niteliklerden de anlaşıldığı gibi aile içerisinde kadından beklenenler bitmemektedir. Aile işleri dışında kadından iş hayatında da aktif ve üretken olması beklenmektedir (Berktay, 1998, s. 3).

Değer yargıları, kadınların evin mahremiyeti için şiddet karşısında pasif kalmalarına ve şiddeti içselleştirmelerine neden olmakta, şiddetin varlığına inanmama ya da inkar etme şeklindeki görüşler, hakim değerler ve erkeğin egemenliğine ilişkin

kabullerle, öğrenilmiş çaresizliğe dönüşmektedir. Şiddet gören kadın sosyal açıdan yalnızdır, kendisinin yaşadığı şiddetin istisna bir durum değil, bütün evliliklerde görülen bir durum olduğuna inanmakta ya da inandırılmaktadır (Taşdemir Afşar vd., 2017, s. 138).

Türkiye'de şiddete maruz kalan kadınlar üzerinde Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması yapılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen verilere göre kadın bireylerin %69'u fiziksel veya cinsel şiddete maruz kalmaları nedeniyle sivil toplum kuruluşlarından ya da resmi olarak hizmet veren kurumlardan yardım isteyerek maruz kaldıkları şiddetten kurtulmak istemişlerdir. Kadınlar maruz kaldıkları şiddete daha fazla maruz kalmak istemedikleri için yardım talebinde bulunduklarını belirtmişlerdir (Taşdemir Afşar vd., 2017, s. 138).

Yapılan araştırma bulgularında şiddete maruz kalan kadınların %89'unun kurumların ya da kuruluşların herhangi birine başvurmadıkları tespit edilmiştir. Maruz kaldıkları şiddetten kurtulmak amacıyla başvuru yapan kadınların başvurdukları kurumlar ise; "Polis veya ALO 155", "Jandarma veya ALO 156", "ALO 183 Kadın, Çocuk ve Sosyal Hizmet Danışma Hattı", "Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri (ŞÖNİM)", "Aile Mahkemesi", "Kadın Sığınmaevi/Konukevi", "Savcılık". "Valilik-Kaymakamlık", "Baro", "Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü", "Hastane ya da Sağlık Kuruluşu", "Kadın Kuruluşları" ve "Belediye Kadın Danışma Merkezleri"dir. Şiddete maruz kalan kadınların büyük bir kısmının şiddet karşısında hangi kurum ve kuruluşlara başvuru yapabilecekleri hakkında bilgileri bulunmamaktadır.

Kadın aile içinde eşinden şiddet gördüğünde şiddete karşı durabilmek ve şiddetten kurtulmak amacıyla karakola giderek polislere sığınmaktadır. Ancak karakolda kadını başka bir zorluk beklemektedir. Çünkü şiddete karşı durmak için başvurulan polisler şiddetin hayatın normal akışına uygun bir durum olduğunu düşünerek ya kadının ifadesini almak yerine kadını ikna etmeye çalışarak "ailen, yuvan yıkılmasın, bir daha yapmaz" gibi sözlerle kadınla uğraşmak istemeyip geri gönderme çabasında olmaktadırlar. Eğer kadın eşini şikayet etmekte direnirse şiddet uygulayan eş karakola çağırılarak ifadesi alınmaktadır. Polisler eşinden şiddet görmüş kadına değil de şiddeti uygulayan eşine inanmakta hatta kadını suçlu olarak görmeye başlamaktadırlar. Kadını eşine teslim ederler ve zaten eşinden şiddet görmüş olan kadın eşini şikayet ettiği için ev içinde daha da kötü bir şekilde tekrar şiddete maruz bırakılmaktadır. Türk Ceza Kanunu'nda da kadına yönelik uygulanan şiddetin sokak ortasında birbirlerini yaralayan kişilere uygulanan kanunlardan farkı

bulunmamaktadır. Kadın maruz kaldığı şiddetten dolayı hastaneden rapor almaktadır. Eğer maruz kaldığı şiddetten dolayı kadına verilen hastane raporu on günden daha azsa şiddet uygulayan eşin ceza alabilmesi kadının açacağı özel davaya bağlı bırakılmıştır. Ancak kadına verilen şiddet raporu on günden daha da fazla ise ve kadın eşini şiddet uyguladığı gerekçesiyle şikâyet etmede kararlıysa, şiddet uygulayan eşe devlet tarafından kamu davası açılmaktadır. Toplum içerisinde kadın, gördüğü şiddet karşısında şiddeti şikâyet edebilecek kurumlar bulmuş olsa da önüne birçok engel çıkmaya devam etmektedir (Arın, 1998, s. 205-206).

Kamu davası açılan eş şiddetinde kadın haklı bulunarak eşine de evden uzaklaştırılma verilirse erkek bu durumu içselleştirerek sorun haline getirebilir ve uzaklaştırma kararı bitmeden ya da bittikten sonra kadını yaralayabilmekte ya da öldürebilmektedir (Köse, 2016, s. 215).

Kadın, birçok konuda olduğu gibi kanunlar ve soy bağı konusunda da erkekten geride tutulmaktadır. Çocukların ihtiyaçları ve bakımı ile ilgilenen her an anne olmasına rağmen soy bağları babalara üzerine kurulmaktadır. Kadın, eşinin ölümü ya da eşinden boşanması durumunda on hafta beklemek zorunda ve bu süre zarfında kimseyle evlenememektedir. Boşanma davası sırasında eşler çocuğun velayetini kimin alacağı konusunda anlaşamadıkları zaman erkeğin oyu kadının oyuna göre daha geçerli olarak kabul edilmektedir (Kerestecioğlu, 2010, s. 252).

Kadının toplum içerisinde daha güçlü bir konuma gelebilmesi amacıyla Başbakanlık, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün hazırlamış olduğu 2018-2023 yıllarını kapsayan Ulusal Eylem Planı çerçevesinde toplumsal cinsiyet eşitsizliğini ve kadına yönelik uygulanan şiddeti ortadan kaldırmak için iyileştirme çalışması yapılması kararlaştırılmıştır. İyileştirme yapılacak 6 alana bakılacak olunursa: "yasal düzenlemeler", "toplumsal farkındalık ve zihniyet dönüşümü", kadının sosyo-ekonomik konumunun güçlendirilmesi", "koruyucu hizmetler", "tedavi ve rehabilitasyon hizmetleri", "kurum/kuruluş arası işbirliği" alanlarıdır (Limnili, Özçakar, 2017, s. 57).

Anayasa Mahkemesi'nde kadına yönelik şiddete karşı direkt olarak herhangi bir önlem alınmış olmasa da aile içi şiddetin uygulanmaması için devletin ailenin mülkiyet hakkının korunması için tedbirler alma yükümlülüğü benimsenerek kadına yönelik şiddete de dolaylı olarak vurgu yapılmaktadır. Anayasa'da devletin bireye karşı yapılan tehditlerden, tehlikeli ve şiddet içerikli davranışlardan bireyi korumak amacıyla maddeler oluşturulmuştur. Devletin bireyi korumasına yönelik maddeler;

- 5. madde; devletin temel amaç ve ödevleri,
- 12. madde; dokunulmaz ve vazgeçilmez hak anlayışı,
- 17. madde; kişinin maddi ve manevi varlığının korunması gibidir.

Kadına yönelik şiddete ilişkin direkt belirtilen bir hüküm olmadığı için Ceza Kanunu'nda yer alan 86/3. maddeye ait hüküm olan; kasti olarak birini yaralama suçu üstsoy, altsoy, eş ya da kardeşten birine karşı uygulanması durumunda, herhangi bir şikâyet aranmaksızın şiddeti gerçekleştirecek bireye verilecek hükmün cezanın yarısı kadar fazlalaştırılması hükmü Anayasa'da yerini almıştır (Oder, 2010, s. 230).

Ceza Kanun'da ya da Medeni Kanun'da kadın hiçbir zaman cinsel bir kimliğe sahip olamamış ve varlığı kabul edilen bir fert olamamıştır. Kadınların tecavüze uğradıklarında tecavüzcüleri ile evlendirilerek namuslarının kurtarılmaya çalışılması, kurtarılamayacak namusa sahip olan kadınların namus cinayetlerine kurban gitmeleri, bekâretlerinin bozulup bozulmadığına ilişkin sorgulanmaları gibi konular kadınların cinsel bir kimliğinin olmamasından kaynaklanmaktadır (Kerestecioğlu, 2010, s. 254).

Kadına yönelik şiddetin ve ayrımcılığın önlenmesi amacıyla 1984 yılında feminist kadınlar tarafından kadınlar için dernekler, vakıflar ve şirket tarzına örgütlenmeler kurulmuştur. 1986 yılında ise Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'nin uygulanabilmesi amacıyla 7 bin imza oluşturulmuştur. 1987 yılına gelindiğinde dayağa karşı İstanbul'da düzenlenen yürüyüş ev içinde maruz kalınan şiddete karşı kampanyaya önayak olarak "Bağır! Herkes Duysun" isimli kitabın yayınlanması sağlanmıştır. 1989'da fiziksel şiddetin yanında cinsel şiddete karşı da mücadele başlatılarak "mor iğne" kampanyası, Anayasa'nın bekâret kontrolü ve tecavüzle ilgili maddesi olan 438. maddeye karşı kampanyalar oluşturulmuştur. Medeni Kanun'da kadınlar ve şiddet ile ilgili maddelerde değişiklik yapılması için 1993 yılında da 100 bin imza toplanmıştır (Kılıç, 1998, s. 355).

İlerici Kadın Derneği'nin amacı tüzüğünde şöyle ifade edilmiştir: "Ülkemiz kadınlarına tanınmış sosyal ve ekonomik hak ve özgürlüklerin kâğıt üzerinde kalmaması, günlük yaşamda somut olarak uygulanması ve geliştirilmesi için yasaların tanıdığı tüm olanakları kullanarak uğraşmaktadır.

Dernek özellikle:

a) Tüm kadınların, en başta emekçi kadınların, toplum ve aile içinde kanunların kendisine tanıdığı yeri alması;

b) Mevcut yasalardaki kadın hak ve özgürlüklerini zedeleyici hükümlerin Anayasa'nın eşitlik ilkesine uygun şekilde düzeltilmesi;
c) Eşit işe eşit ücret ilkesine uygun olarak, fabrikada, tarlada, büroda kadın emeğinin savunulması;
d) Kadının kendi haklarını savunabilmesi, yurt ve dünya sorunları ile ilgilenmesi ve giderek bunların çözümüne katkıda bulunabilmesi için eğitilmesi, yurt ve dünya barışının ve ulusal çıkarlarımızın etkin savunucuları arasına katılması;
e) Analığın topluma sosyal bir katkı olarak tanınması için çalışır." (Kılıç, 1998, s. 351-352).

4.6.1.1.Namus ve Töre Cinayetleri:

Kadına yönelik şiddet içerisinde ayrı bir başlık şeklinde "Namus ve Töre Cinayetleri" konusuna değinilmesi gerekmektedir. Çünkü tüm dünyada namus genel itibariyle sadece kadına yüklenmiş ve yüklenmekte olan bir kavramdır.

Kadına uygulanan şiddetin başka bir yönü de namustur. Namus, erkek egemen toplumundaki aile yapıları ve toplumsal yapı içerisinde kaybolmuş bir inşa olarak tanımlanmaktadır. Namus toplum tarafından kural, geçmişten beri süre gelen bir gelenek ve değer düzeni olarak bireyler tarafından korunmaktadır. Geleneklerin etkisiyle toplum içerisinde cinsiyetlendirilmiş bir şiddet olan "namusa dayalı şiddet" daha çok kültürel kod şeklinde gerekçelendirilmektedir (Hamzaoğlu, Konuralp, 2019, s. 228).

Namus cinayetleri 2 türlü işlenebilmektedir. Birincisi aile üyelerinin verdiği karar ile ikincisi ise kişinin kişisel olarak işlemeye karar verdiği şekilde olmaktadır. Aile üyelerinin namus cinayetine karar vermesi kadının namusunun kirlendiğini veya toplum tarafından namusuna laf edildiği zaman olabilmektedir. Namus cinayetine karar verildikten sonra bu görev mahkemede daha az ceza alabileceği için aile içerisinde bulunan ve yaşı küçük olan erkek çocuğuna verilmektedir. Kişisel olarak karar verilen namus cinayetini işleme kararı ise ya kişinin kendi isteğiyle ya da toplumun baskısı ile gerçekleştirilmektedir (Ünübol vd., 2007, s. 70).

Türkiye'de kadına uygulanan şiddetten biri bekâret testidir. Daha önce belirtildiği üzere, Türkiye'de kadınların evlenene kadar cinsel ilişkiye girmemeleri beklenmektedir. Kadının bakire olması namus ile ilintilendirilen en önemli değişkendir. Kadının bakireliği konusunda bir şüphe oluştuğunda bekâret kontrolü

yaptırılması cinsiyet temelli şiddetlerin en önemlisidir (Sakallı Uğurlu, Akbaş, 2013, s. 84).

Kadınların namus cinayetine kurban gitmelerinin başlıca nedenleri:

-Kızın, ailesinin isteği dışında birisiyle duygusal ilişkiye girmesi, flört etmesi,

-Evlilik dışı gebelik ve bebek doğurma,

-Genç kadının kocasını terk edip başkasıyla kaçması,

-Kızın ailesinin onaylamadığı bir gence sevdalanması,

-Kızın sevdiği gençle evlenmek için evden kaçması,

-Kadının paralı seks yapması, nikâhsız bir erkekle beraberlik yaşaması olarak sıralanabilir (Bilgili, Vural, 2011, s. 69).

Eğer bir kadın toplumun koymuş olduğu namus standartlarına uymayarak namusunu koruyamaz ise kadın ve aile toplumda zor duruma düşer, namusun lekelendiği düşünülür ve aile utanç taşır. Aile üyeleri, diğerlerine karşı tüm saygınlıklarını, onurlarını ve övünçlerini kaybeder. Böyle bir durumda erkekliğin gereği olarak algılanan, zarar gördüğü veya lekelendiği düşünülen namusun yeniden yapılandırılması ve namusu zedeleyen kişinin cezalandırılmasıdır. Yani erkeğin görevi toplum karşında ailesinin onurunu tekrar kazandırmak için bir şeyler yapmaktır (Sakallı Uğurlu, Akbaş, 2013, s. 79).

Erkek açısından namus genel olarak dürüstlük, işinde güvenilir olma ve ailesinin şerefini-iffetini koruma anlamında algılanırken, kadın için daha çok kadının "cinsel saflığı" üzerinden kurgulanmaktadır. Kadının cinsel saflığı onun "namuslu kadın" olduğunun bir kanıtı olarak görülmektedir. Bu nedenle "namuslu kadın" deyince genellikle akla ilk gelen; kadının evlenmeden önce cinsellik yaşamaması olsa da aynı zamanda, kadının flört etmemesi, giyim kuşam tarzı, adaplı olması, yabancı erkeklerle bir arada bulunmaması, gezip tozmaması, şen şakrak olmaması, ulu orta yerde kahkahalar atmaması, erkeğin sözünden çıkmaması, dilinin uzun olmaması, gibi çeşitli cinsel içerikli davranışlar sayılan davranışları içermektedir (Gürsoy, Arslan Özkan, 2014, s. 149-150).

4.6.2. Çocuğa Yönelik Şiddet

Çocuk, toplum içerisinde yaşça küçük, bir işe gücü yetmeyen, anlamayan, bilgisi ve herhangi bir işte tecrübesi olmayan ve saf duyguları olan bireyler olarak

anlamlandırılmaktadır. Toplum içerisinde bunlar ve bunlar gibi nitelikleri kendisinde bulunduran bireylere de "Çocuksun! Çocukluk etme!" gibi sözler kullanılmaktadır. Çocuk denilince gündelik hayatta akla gelen terimler ise; kaygısız olan, mutluluk sahibi, günahsız ve saf olan, yaramazlık yapan ve bilinçsiz şekilde hareket eden gibi terimler gelmektedir. Çocuklar genellikle ilginç analizleri, değişik şekilde yaptıkları yorumları ve samimi olan davranış şekilleri ile dikkat çekmekte ve sevilmektedirler (Yörükoğlu, 1997, s. 14).

Aile içerisinde meydana gelen her turlu olay ve durum çocukları küçüklüklerinde ve küçüklüklerinden sonraki dönemlerin hepsinde etkilemekte ve hayatlarını şekillendirmektedir. Küçük yaşlarında şiddete maruz kalan ya da çevresinde şiddet içeren davranışları gözlemleyen çocuk ya çocukken ya da büyüyünce şiddet içeren davranışlarda bulunmaktadır. Annenin çocukken yaşadıkları ve ailesinden görmüş olduğu davranışlar ve psikolojik durumu çocuğun eğitiminde şiddet içeren davranışların otorite aracı olarak görülmesine neden olmaktadır. Ebeveynlerin ekonomik ve psikolojik durumları çocuğa uygulanan şiddet üzerinde etkili olmaktadır. Aile içinde eşine yönelik şiddet içeren davranışlarda bulunan erkeğin çocuğu üzerinde de bu davranışları uygulama ihtimali olabilmektedir (Altıparmak, 2018, s. 249-251).

Dini kitaplarda çocuk ve çocuğa yönelik şiddetlere nasıl bakıldığı konusuna değinilecek olunursa;

Geçmiş çağlarda çocuk öldürmek özellikle de kız çocuklarını, engelli olarak doğmuş çocukları öldürmek her dönemde yaşanan yaygın bir olay olarak var olmaktaydı. Tevrat'ta yazılı on emirden biri ana babaya boyun eğmektir. İbranilerde baba sözünden çıkan ya da başkaldıran çocuğun cezası taşlanarak öldürülmekti. İbranilerde babasını dinlemeyen ya da sözlerine itimat etmeyen çocuklara verilen ceza taşlanarak öldürülmektir.

Hristiyanlığın dünyaya yayılmaya başlamasıyla birini öldürmek, hırsızlık ve zina yapmak gibi davranışlar işlenmemesi gereken günahlar arasında bulunmaya başlamıştır. Bireyler Tanrı'dan korktuklarından dolayı kadını ve çocuğa eziyet etmeyi bırakarak onları koruyup kollamaya başlamışlardır. Kilise annesi- babası olmayan çocukları korumak adı altında dinin ve Tanrı'nın egemenliğine girmelerini sağlayarak Tanrı yolunda terbiye etmeye başlamışlardır. Ancak çocuklar yine de ezilmekte kurtulamamıştır. Çünkü kilisenin gözetiminde olan çocuklar bu sefer de din ve kilise tarafından ezilmeye başlamışlardır. İncil'de belirtilen duruma göre çocuklar bir

günahın ürünü olduğundan doğuştan günahkâr varlıklardır ve günahlarından arındırılmaları gerekmektedir. Onları bu günahtan arındırmak ise ebeveynlerin görevi olarak görülmekteydi. Çünkü çocuğun doğuştan olan günahından arındırılması için dövülmesi gerekmekteydi ve ebeveynler ellerinden sopayı eksik etmemeliydiler. Yediği dayak sonucu vefat eden çocuklar vefat etmiş değil kurtulmuş olarak sayılmaktaydı.

İslam dini ise diğer dinlere nazaran çocuğa karşı daha toleranslı davranmaktadır. Kur'an'da geçen çocukla ilgili surelere bakıldığında; Tahrim suresi "Aileyi ve çocukları cehennem ateşinden kurtarmak için iyi eğitin", Furkan suresi "Yarab lütfet, karılarımız ve çocuklarımız gözbebeklerimiz olsun ve bizi iyi insanlar safına öncü kıl" şeklinde kadınları ve çocukları ezici ifadelerin aksine koruyup kollanması için sureler bulunmaktadır. Çocukların ise anne babalarının sözlerinden çıkmamaları, onlara karşı saygısız olmamaları ve yaşlandıkları zaman anne babalarına karşı kötü davranışlarda bulunmamalarını öğütlemektedirler. İslam dini de diğer dinler gibi anne babanın sözünü dinlemeyerek onlara baş kaldırmayı en büyük günahlardan saymaktadır (Yörükoğlu, 1997, s. 22-24).

Erkek ve kız çocukları küçüklüklerinden itibaren farklı şekillerde büyütülmektedirler. Erkek çocuğuna daha çok saldırganlık içerikli silah ve diğer saldırganlık içeren oyuncaklarla oynaması teşvik edilirken kız çocuklarına özel alanla uyumluluk gösteren annelerin yaptıkları işlerle ilgisi bulunan bebek ve yemek yapma oyunları gibi oyuncaklar alınmaktadır. Tahiroğlu ve ark. (2009)'nın yapmış olduğu bir araştırmaya göre erkek çocuklarının ebeveynleri tarafından daha çok dayak ile cezalandırıldığı, okulda veya evde çocuklara yönelik ceza yöntemi olarak en çok kızılması ya da yüksek sesle uyarılması gibi veriler elde edilmiştir (Gençoğlu vd., 2014, s. 647).

Fiziksel şiddet, çocuğun şiddete uğraması ya da uygulanan şiddete tanık olması olarak açıklanmaktadır. Çocuğun fiziksel olarak ihmal edilmesi ise; ebeveynlerin çocuğun temel gereksinimlerini ve sağlığı için gerekli olan tıbbi yardımı karşılamamasıdır. Fiziksel şiddet çocuğu diğer şiddet türlerine göre tespit edilmesi en kolay şiddettir. Ancak çocuğa sadece fiziksel olarak değil psikolojik olarak da zarar verebilmektedir. Çocuğa yönelik şiddet ile ilgili yapılmış olan bazı araştırmalarda şiddet gördüğü için sakat kalan ya da ölen çocukların sayısının azımsanamayacak kadar çok olduğu tespit edilmiştir. Bebek, çocuk ya da ergen fark etmeksizin çocuk olan bireyi odaya kilitleme, ip ya da benzeri malzemelerle bağlama, ceza olarak yalnız

bırakma, korkutarak ya da tehdit ederek yaramazlık yapmasını engellemeye çalışma, çocuğu görmezden gelme ve aşırı derecede koruma iç güdüsüyle hareket etmeleri çocuğa yönelik uygulanan psikolojik şiddet içerisinde girmektedir (Güler vd., 2005, s. 129).

Model alınan ebeveynin davranışlarının olumsuz olması çocukta büyük sıkıntılar meydana getirmektedir. Mesela annesinin, düşüncesiz tavırlarla sürekli olarak olumsuz mesajlar verdiği, terslediği çocuk, karsısına çıkan ilk kişiye veya eline düsen ilk nesneye, kendisine uygulananın aynısını yöneltme ihtiyacını duyacak ve kendisine uygulanan travmayı bu şekilde gidermeye çalışacaktır. Çocuğun şiddete tepkisi, çocukluk çağında anne babasının şiddete göstermiş olduğu tepkinin ve kabullenmenin benzeri olacaktır. (Şenol, Mazman, 2014, s. 12).

Ataerkil toplum yapısının etkisiyle erkekliğin en ağır hissi korkudur. Freudyen modele göre erkek çocuğun babasından duyduğu korku; erkek çocuğun dehşete kapılarak annesine duyduğu bağlılığı bırakıp babasına yönelmesini ve babasıyla bilinçdışı bir şekilde bağlantı kurmasını sağlamaktadır. Erkek çocuğun babasından duyduğu korku sonucu babasıyla bağdaşım kurması erkek çocuğun heteroseksüel olmasında etkilidir. Erkek çocuğun babasından korku duyması onu annesinden yardım almaya itmek yerine korku duymasının kökenine inerek bağdaşım kurmasını sağlamakta ve böylelikle erkek olma yolunda adım atmasını sağlamaktadır (Bozok, 2013, s. 98).

Sürekli sorun çıkaran çocukların babasızlıktan ya da tek ebeveynli olarak büyütülmesinden kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Ancak çocukların sorun çıkarmasının asıl nedeni anne baba rolünün düşük kaliteli olmasıdır. Aile içi çatışma, alkol tüketimi, şiddet içerikli davranışlar ya da sosyal olmayan sorunlar aile içinde babanın olduğu ailelerde de görülmekte hatta bazen babası olan çocuğun olmayana göre daha sorunlu olduğu görülebilmektedir (Sancar, 2009, s. 138-139).

Okula giden çocuk okulda bilişsel ve zihinsel gelişimini tamamlamakta ve akranlarıyla iletişim kurarak onları rol model almaktadır. Ancak çocuğun okul içinde şiddete maruz kalması fiziksel ve psikolojik olarak etkilenmesini ve gelişiminin engellenmesine neden olabilmektedir. Okul içerisinde şiddete uğrayan çocuklarda fiziksel semptomlar olarak; bağ ağrısı, mide ağrısı şikayetleri, konsantrasyon güçlükleri, uyku ve yeme bozuklukları gibi sorunlar yaşadıkları belirlenmiştir. Psikolojik semptomlar olarak ise; depresyon, sosyal kaygı, saldırganlık davranışlarında artış, öz saygı düşüklüğü, intihar riskinde artış, travma sonrası stres

bozukluğu etkileri görülebilmektedir. Şiddeti uygulayan ya da şiddete maruz kalan bireylerin okula daha az bağlandıkları ve akademik olarak düşük başarıları oldukları tespit edilmiştir (Totan, Yöndem, 2007, s. 55).

Çocukluktan sonra bireylerde fiziksel şiddet türü çok fazla görülmese de sözlü ve sosyal olarak şiddet türü daha fazla görülmektedir. Bunun nedeni ise ebeveynler çocukların fiziksel şiddet uygulamalarına tepki bir şekilde yaklaşırken sözlü ya da sosyal şiddetlere çok fazla önem vermemeleridir. Sözlü ya da sosyal olarak uygulanan şiddet kimin ve neden başlattığının belirlenmesinin zor olması, hızlı bir şekilde yayılım göstermesi, yavaş yavaş artış göstermesi gibi nedenler sözlü ve sosyal şiddeti bireylerin daha çok tercih etmesine neden olmaktadır. Ergenlik çağındaki bireylerin sözlü ve sosyal şiddeti diğer şiddet türlerine nazaran daha az zararlı ve daha suçsuz olarak görmeleri bu şiddet türünü daha çok uygulamalarındaki bir başka etken olabilmektedir (Toten, Yöndem, 2007, s. 63).

"Çocuğa yönelik şiddet genel olarak 3 kategoride incelenebilir: Fiziksel şiddet, emosyonel şiddet ve cinsel şiddet" (Tezel, 2002, s. 94).

4.6.2.1. Çocuğa Yönelik Fiziksel Şiddet:

On sekiz yaşından küçük çocuk ya da gencin anne, baba ya da bakımından sorumlu başka kişi tarafından fiziksel olarak sağlığına zarar verecek biçimde "kaza dışı" yaralanması, zarar görmesi ve zarar görme potansiyeline sahip olması **"fiziksel şiddet"** olarak tanımlanmaktadır (Acehan vd., 2013, s. 595).

Fiziksel şiddet, itaati sağlama, cezalandırma ya da öfke boşaltma amacıyla elle ve/veya aletle vurularak, itilerek, sarsılarak yakılarak ya da ısırılarak çocuğun vücudunun herhangi bir yerinde iz bırakacak şekilde ya da iz bırakmasa da şiddet uygulayarak çocuğa zarar vermedir (Ovacık, 2008, s. 11).

Pelencioğlu ve Bulut'un yapmış olduğu araştırmaya göre, çocuğa yönelik uygulanan fiziksel şiddet türünde aile içerisinde çocukların en çok annelerinden şiddet görmekte olduğu, fiziksel şiddetin çocuklarda en fazla 4-8 yaş aralığında görülmekte olduğu ve yaşları arttıkça fiziksel şiddete uğrayanların sayısında da azalma meydana gelmekte olduğu gibi veriler elde edilmiştir (2009, s. 52).

Fiziksel şiddete maruz kalmaları sonucunda çocuklarda meydana gelen problemler; yemek yeme bozuklukları, bireylerle iletişim kurmada zorluk çekmeleri, kendilerine saygılarının düşük olması, depresyona girmesi, korku içinde olması, öfke ve çatışma halinde bulunması, çevresine uyum sağlamada problem yaşaması, kendine zarar verecek davranışlarda bulunması, ağrı ya da rahatsız hareketlerden şikayette

bulunması, bir şeyleri algılamada, kavramada ve dikkatini toplamada sıkıntı yaşaması, okul motivasyonunda ve başarısında düşmeler olması gibi problemler yaşanmaktadır (Kaytez vd., 2018, s. 20).

4.6.2.2.Çocuğa Yönelik Emosyonel Şiddet:

"Çocuğun kabul edilmemesi, önemsenmemesi, korkutulması veya açık bir şekilde reddedilmesi" olarak tanımlanan, emosyonel şiddet sonucu çocuğun psikolojik benliği yara alır" (Tezel, 2002, s. 95). Emosyonel şiddet, duygusal şiddet olarak da adlandırılmaktadır.

Duygusal şiddet çocukların psikolojik olarak ilerlemesinde sıkıntılar yaşanmasına, çocuğun benliğini zedeleyerek davranış bozukluklarına neden olabilmektedir. Fiziksel ve cinsel şiddet gören çocuklarda fiziksel ve cinsel şiddetin etkileri yanında duygusal şiddette bulunmaktadır. Ancak duygusal şiddet tek başına da uygulanabilmektedir (Acehan vd., 2008, s. 13).

Medyadaki şiddetin de kısa ve uzun dönem maruz kalındığında değişik etkiler ortaya çıkmaktadır. Kısa dönem maruz kalan kişilerde, fiziksel ve sözel saldırgan davranışlarda artış, saldırgan düşünce ve duygularda artış ve anksiyete gözlenmektedir. Medyadaki şiddete uzun dönem maruz kalan çocuklarda, şiddet ve saldırganlık içeren eylem ve davranışlarında artış olduğu gösterilmiştir. Çocukluk çağında medya şiddetine sıklıkla maruz kalındığında hayatın ileri dönemlerinde fiziksel saldırı ve eş kötüye kullanımının arttığı gösterilmiş-tir.[46] Kısa dönem etkiler, yetişkinlerde daha sık ortaya çıkarken; uzun dönem etkilerin ise daha çok çocuklarda ortaya çıktığı gösterilmiştir (Güleç, Topaloğlu vd., 2012, s. 120).

Söz konusu şiddetin en masum görünen türüne örnek olarak, Sylvester ve Tweety, Tom ve Jerry, Bugs Bunny ile Avcı, Road Runner ve Cayote çizgi filmlerinde bu ikililerden ilki, karşısındakinin kafasına balyozla vurmakta, üzerinden silindirle geçmekte, bomba ile havaya uçurulmakta, elektrikli testere ile kesilmekte, uçurumdan atlamakta, üzerine kaya fırlatılmakta ve her seferinde çizgi kahraman birkaç saniye içinde normale dönmektedir (Uluç, 2002, s. 7).

4.6.2.3. Çocuğa Yönelik Cinsel Şiddet:

Çocukları cinsel nesne olarak gören kişiler çocukları tek cinsel nesne olarak görmemektedirler. Çocukları cinsel nesne olarak gören kişilerin özellikleri; cesaretsiz ve güçsüz duruma gelmiş olan kişiler zorunlu hale geldiği zaman, kontrol edilemeyen cinsel hazların doyuma ulaştırılması için uygun cinsel nesne bulunamadığı zaman

çocuklara cinsel nesne gözüyle bakmaktadırlar. Bu kişilerde görülen özelliklerin aynısı akıl hastalarının cinsel haz bozukluklarında da meydana gelmektedir. Cinsel düzensizlikler bütün ırklarda ve toplumsal sınıfların içinde de görülebilmektedir. Çocuklara cinsel istismarda bulunanların çoğunluğu korkutucu bir şekilde öğretmenlerden oluşmaktadır. Öğretmenlerin çocuk istismarına yönelmelerine en büyük neden ortada olan kolaylıklardan kaynaklanmaktadır. Delilerde de öğretmenlerde görüldüğü gibi cinsel sapmalara öğretmenlerden daha şiddetli şekilde görülmektedir (Ergül, 2018, s. 19).

Çocukların maruz kaldığı cinsel istismar çeşitleri; temas içermeyen istismar (cinsel öneri, seksi konuşma ve yorumlarda bulunma, teşhircilik), röntgencilik, cinsel organlara dokunma, oral seks, çocuğun bacakları arasına penisin yerleştirilmesi, cinsel penetrasyon (anal, genital, parmak, cisim), cinsel sömürü (çocuk pornografisi ve çocuk fuhuşu) olarak ayrılmaktadır (Acehan vd., 2008, s. 15).

4.6.3. Erkeğe Yönelik Şiddet

*Misalli Büyük Türkçe Sözlük*te "erkek" kelimesi için şu tanımlar verilmektedir: "1. Canlı varlıkların üreme bakımından ayrıldığı iki cinsten dişisini dölleyecek şekilde yaratılmış olanı, dişinin karşıt cinsi, er". Buna karşın, *International Encyclopedia of Men and Masculinities*, genellikle biyolojik anlamda kadın kelimesinin karşıtı görüşünün yaygın olmasına rağmen, kelimenin "erkeklik", "erkeksilik" ve "adamlık" terimlerinin kültürel kavramlarını yoğun olarak çağrıştırdığını belirtmektedir. Bu bağlamda, Türkçe sözlüğün tanımlarına bakıldığında, kelimenin altıncı sıradaki anlamının "Mert, korkusuz, cesur, yiğit" şeklinde verildiği görülmektedir. Burada da açık bir şekilde görülebildiği üzere "erkek" kelimesi biyolojik bir anlam ifade etse de "erkeklik" kavramından tamamıyla uzaklaşmamakta, bir diğer deyişle içerisinde biyolojik anlamının dışında sosyal, kültürel ve ideolojik anlamları da barındırmakta; bu yüzden de anlamını hem biyolojiden hem de kültürden almış bir terim olarak karşımıza çıkmaktadır (Kepekçi, 2012, s. 61).

Türk toplumunda yaygın olan cinsiyet rollerine bağlı özellikler ve bunların ne derecede olumlu kabul edildikleri E. Gürbüz tarafından incelenmiştir. Gürbüz'ün verilerine göre erkeklik altı olumlu ve üç olumsuz özellikle bağdaştırılmıştır. Erkeklikle bağdaştırılan olumlu özellikler, "girişken", "hakkını arayan", "olayları tahlil eden", "hırslı", "atak", "güçlü", olumsuz özellikler ise "kıskanç", "başına buyruk", "hükmeden" olarak belirlenmiştir. Oysa kadınlık deyince dört olumlu ve beş

olumsuz özellik akla gelmektedir. Kadınlıkla bağdaştırılan olumlu vasıflar, "çocuk seven", "tutumlu", "zarif", "bağımlı", olumsuz vasıflar da "kendine güvensiz", "korkak", "boyun eğen", "zayıf" ve "pasif" özelliklerle daha fazla bağdaştırıldığını ortaya koymaktadır (Kabasakal, 1998, s. 308).

Gilmore, dünya genelinde erkeklerin kimlik yapısına bakıldığında başlıca üç kriter olduğunu söylemektedir. Bunlar; bir kadından çocuk sahibi olabilmek, kendisinin yükümlülüğü altında bulunan bireyleri koruyabilmek ve hışmı ve akrabası olan kişileri geçindirebilmektir. Erkeklik, erkeklerin genel anlamda bu üç kriteri yerine getirebildiği sürece devam edebilmektedir. Ancak bu kriterler toplumdan topluma farklılık gösterebilmektedir. Erkekliğin gündelik hayat içerisinde anlamlı olabilmesi için çevresinden psikolojik ve fiziksel olarak uygulanan acılara karşı dayanıklı olması ve "şeref" kavramıyla erkekliğin pekiştirilmesi gerekmektedir. Erkeğin acılara karşı dayanıklı olması erkekliğin yeniden inşasını sağlarken, "şeref" kavramı gündelik hayatta kendisini ve toplumu diğer bireylere karşı koruyabileceği ahlaki normlardır (Demren, 2001, s. 7).

Erkeklik; tarihsel olan, toplum içerisinde inşa edilebilen, kültürel olarak var olan bir olgudur. Erkeklik farklı bireyler için değişik anlamlar ifade edebilmektedir. Kültür içerisinde erkekliğin tanımı erkeğe göre güçsüz olan ve cinsel olarak azınlık konumunda bulunan kadınla kıyaslanarak öğrenilmektedir.

Toplumsal ve siyasal olarak kadının ve erkeğin arasındaki bağlantılara göre erkeklik tanımları da değişiklik göstermektedir. Aslında, erkekliğin aşkın ve zaman dışı tanımına dönük arayışın kendisi sosyolojik bir fenomendir çünkü zaman dışı ve ebedi olanı, eski tanımların artık işe yaramamaya başladığı ve yeni tanımların henüz sağlam bir biçimde ortaya konmamış olduğu kriz anlarında aranmaktadır. Erkekliğin toplumsal olarak inşa edildiği ve tarihsel bakımdan değişken olduğu fikri ne bir kayıp ne de erkeklerin elinden alınan bir şey olarak değerlendirilmelidir. Aslında bize olağanüstü değerli bir şeyi yani eylemde bulunma yetisini vermektedir. Davranışlar insanın doğasından, erkeğin erkek olmasından kaynaklanmamaktadır. Bireyler, kendi kimlik ve dünyalarını kültürün içinde bulunan insanlarla, düşüncelerle oluşturmaktadırlar. Erkekler hem kişisel hem de ortaklaşa şekilde değişebilmektedirler (Bozok, 2013, s. 92-93).

Erkeğin sadece cinsel güce değil, bununla bağlantılı olarak fiziksel güce de sahip olması beklenmektedir. Vurdu mu deviremeyen, kız kardeşine/annesine sahip çıkıp namuslarına bekçilik edemeyen, babasının izinden gitmeyen bir erkek, toplumda

‘tam erkek’ olarak görülmemekte ve ‘yumuşak’, ‘light erkek’, soğan erkeği’ gibi yakıştırmalara maruz kalarak erkeklik inşalarında çıkmaza girmektedir (Barutçu, 2013, s. 8).

Erkeğin kadınlar ve diğer erkekler üzerinde zorla egemenlik kurmasını anlata kavram “hegemonik erkeklik”tir. Toplumsal yapı içinde meydana gelen aşamaların devlet, kitle iletişim araçları, kilise aracılığıyla nasıl toplumun tamamına yayılım gösterdiğini ideailleştiren erkeklik kavramı olarak hegemonik erkeklik ortaya çıkmaktadır. Erkeklerin kadınlar üzerinde kurmuş olduğu hegemonik erkekliğe “dışsal hegemonya” adı verilirken erkeklerin erkekler üzerinde kurmuş olduğu hegemonyaya ise “içsel hegemonya” adı verilmektedir. Erkeklerin hegemonik erkekliklerinde uyguladığı tahakküm ilişkilerini sadece zor kullanarak ve şiddet uygulayarak iktidarlık kurmakla değil, kadın ya da erkeği kültür ve kurumlar aracılığıyla ikna etme ya da rızasını alma yoluyla da yapabilmektedir. Erkek olabilmenin anlamı ve nasıl erkek olunduğu gibi soruların cevaplarıyla ortaya çıkan çekişmelerin sonucunda erkeklerin kazanmış olduğu konumu belirtmektedir (Türk, 2008, s. 3-4).

Erkeğin ‘erkeklik’ görevleri çocuk yaşta başlamaktadır. Erkek çocuklarının, bilhassa kız çocuklarına nazaran, daha aktif ve girişken olmaları beklenmektedir. Sokağa çıkıp oynamasında, diğer erkek çocuklarıyla kavga etmesinde, küfürlü konuşmasında veya ‘erkek’ işlerinde babasına yardım etmesinde pek bir sakınca görülmemektedir. Erkek çocuğunun kimlik inşası bu yaşta şekillenmeye başlamaktadır. Ancak Türkiye’de erkek çocuktan beklenen ilk büyük girişim, cinsel organına uygulanacak müdahaleyi anlı şanlı kabullenmesidir. Sünnet, Türkiye’de erkek çocuklarının aşması gereken ilk ciddi bedensel aşama olarak algılanmaktadır (Barutçu, 2013, s. 7).

David Leverenze erkeklikle ilgili; “‘[i]bne’ sözcüğünün, eşcinsel deneyimler veya eşcinsellere dair korkular hakkında hiçbir ilişkisi yoktur. Erkekliğin derinliklerinden çıkar: hanım evladı, zayıf, modası geçmiş ve sıkıcı gözüken birini en ağır biçimde aşağılamak için kullanılan bir etikettir.” demiştir. Homofobi, erkeklerin diğer erkeklerin erkekliklerini ellerinden almalarından, diğer erkeklere göre daha iyi olamamaktan ve yeterince iyi olmadıklarını açığa çıkarmalarından duydukları korkuya verilen isimdir. Erkekler için korku, utanç verici bir durumdur. Erkekliklerinin yeterince iyi olmadığının açığa çıkmaması için iyi olmadıkları kadar erkeklik numarası yapmaktadırlar (Bozok, 2013, s. 98-99).

Psikolog Robert Brannon (1976), erkeklik tanımını dört özlü söz ile özetlemektedir:

1) "Hanım Evlatlığına Yer Yok!": Erkeklik için bu sözle anlatılmak istenen kadınlığa benzeyen hiçbir şey erkeklik için kabul edilemez.

2) "Önemli Biri Ol.": Erkeklik, eril tahakküm ve kazanç ile ölçülmektedir.

3) "Kaya Gibi Sağlam Ol.": Erkeklik, duygusallığını belli etmeden, yaşanılan olaylar karşısında sağlam şekilde durabilmeyi ifade etmektedir.

4) "Onlara Gününü Göster": Erkeksi olarak öfkelerini göstermeleri ve risk alarak üstlerine gitmeleri belirtilmektedir (Bozok, 2013, s. 95-96).

Erkek çocuğun cinselliği, babanın eril tahakkümü, tehditkâr duruşu, sahiplenici cinselliğini örnek almaya başlamaktadır. Erkek çocuk kendini ezen bireyle özdeşleşmeye başlamakta ve böylelikle erkek çocukta ezen biri haline gelmektedir. Ancak erkek çocuk her zaman erkekliğinin diğer erkekler tarafından düşürülebileceği konusunda korku içerisinde olmaktadır. Başarısızlıkta erkeklerin diğer bir korkusu olmaktadır. Çünkü başarısız olan bir erkek pısırık, ana kuzusu ve hanım evladı gibi nitelendirilmelere maruz kalarak tam erkeklik sıfatından ayrıştırılmaktadır (Bozok, 2013, s. 96).

"Erkekler ağlamaz!" gibi söylemlerle oluşturulan ve pekiştirilen bu süreçte erkekler, daha güçlü, daha başarılı, daha cesur olma telkinleriyle hem şiddete maruz kalmakta hem de şiddet uygulamaktadır. Şiddet döngüsüne "bunu yaparsam bana gülerler", "böyle davranırsam beni gruba dâhil etmezler" örnekleriyle çoğaltılabilecek korku ve kaygılarını bastırma yolu olarak girebilmektedirler (Çelik, 2016, s. 2).

Bu durum, erkeğin sürekli kendini kanıtlamasını gündeme getirir. Sürecin başlangıcı çok küçük yaşlara dayanmakta ve oğlan çocuğunun duygularını belli etmemesi, bu anlamda ağlamaması, acı çekmemesi ve her zaman güçlü, mantıklı, başarılı olması telkinleriyle devam etmektedir. Çünkü oğlan çocuk, geleceğin "erkeği" olarak kamusal alanın ve birçok koşulda kendisine oranla "güçsüz" olarak atfettiği çocukların, kadınların, lgbtlerin, diğer erkeklerin vb. birçok nüfus grubunun hâkimi olabilmektedir. İnsan doğasına uygun üzülmek, korkmak, ağlamak, sevmek gibi duyguların yerini "imkânsız erkek" inşasına uygun duygular ikame etmektedir. Bu duygular, korkusuzluk, acıyı içine akıtma, bir zaaf ve düşkünlük sayılan sevgiyi

ancak belli koşullarda ve belli sınırlarda gösterme şeklinde ortaya çıkabilmektedir (Çelik, 2016, s. 6).

Erkekler hakkında araştırılan başka bir konu ise; grup içinde bulunan erkekler kendilerini daha erkek gösterme çabası içindeyken, yalnız kaldıklarında daha narin ve daha hassas olabilmektedirler. Katrine Frank, erkeklerin yalnız kaldıklarında hissettikleri duygular ile ilgili en şaşırtıcı araştırmaları yapmıştır. Frank'ın gözlemlediği bilgilere göre; erkekler grup içerisinde erkekliklerini kanıtlamak adına kadınlardan, evlilikten, aşktan küçümser şekilde bahsederken, yalnız başlarına kaldıklarında kadınları ve evliliği önemseyen, yaşadıkları ilişkilere daha saygılı bir kişilikle açığa çıkmaktadırlar (Cengiz vd., 2004, s. 60).

Erkeklerin eşlerinden gördükleri şiddet tarih boyunca saklanmıştır. Toplumsal erkeklik ideolojisinin korunması baskısı içinde yaşayan erkekler başlarına gelenleri ne dostları ne de idari makamlarla paylaşırlar. Dünyada her altı erkekten birinin yaşamlarının bir dönemlerinde fiziksel ya da duygusal şiddete uğradığını söyleyen ManKind (İngiltere'de ev içi şiddete maruz kalan erkekler için hizmet veren yardım merkezi) yöneticileri, kadınların erkeklere finansal baskı, seks konusunda aşağılama, çocuklarına babalarının eksik yönlerini anlatarak onlarında erkeği aşağılamalarına sebep olma gibi değişik türlerde şiddet uyguladıklarını, erkeklerin %19'unun bu duruma sessiz kalarak depresyona girdiğini söylemektedir. Erkeklerin kadınlara oranla eşlerinin sözlü şiddetine daha çok maruz kaldıkları saptanmıştır. Karısının uzun yıllardır kafasında tabak ve vazo kırdığı erkekler birçok filme, öyküye konu olmuş, "kılıbık" gibi sözcüklerle karısından korkan erkeklerin sıradanlığı belirlenmiş, sanki bu bir şakaymış gibi olay geçiştirilmiş ve erkeklerin özellikle sevdikleri kadınlardan yedikleri dayaklara ve duydukları hakaretlere gülünüp geçilmiştir (Baygal, 2016, s. 189-190).

Kadının erkeğe şiddeti toplum içerisinde yaygınlık göstermeyen şiddet türüdür. Bunun nedeni ise; kadınların yapıları erkeklere göre daha narin ve de kemik yapısı olarak daha güçsüz olmasından kaynaklanmaktadır. Kadınların güçsüz olmasının bir nedeni toplum içerisindeki kız ve erkek çocuklarının yetiştirilme tarzındaki farklılıktan kaynaklanmaktadır. Erkek çocuklar küçüklükten başlayarak güç, kuvvet gerektirecek işlerde çalıştırılırken, kız çocuklar daha çok ev içi ya da güç gerektirmeyecek işlerde çalıştırılmaktadır. Bunların sonucunda da erkekler güçlü, kuvvetli bir yapıya sahip olurken, kızlar erkeklere nazaran daha güçsüz kalmaktadırlar (Kabasakal, 1998, s. 307).

Erkeklerin erkekliklerini diğer erkeklerin gözünde kanıtlaması, cinsiyetçiliğin hem sonucu hem de onun temel dayanaklarından biri olmaktadır. Oyun yazarı David Mamet, “Erkeklerin gözünde kadınlar, bu ülkenin toplumsal merdiveninin o denli alçak bir basamağındadırlar ki, kendinizi bir kadına göre tanımlamanız yararsızdır” diye belirtmiş ve şöyle eklemiştir “erkeklerin ihtiyacı olan, erkeklerin onayıdır.” Kadınlar, erkeklerin, erkeklerin eril toplumsal ölçekteki sıralamalarını yükseltmek için kullandıkları bir para birimine dönüşürler. Erkeklik, *eş toplumsal* bir mizansendir (Bozok, 2013, s. 97).

Babadan baskı gören oğullar, aynı konumda olan anneler ve ailenin diğer kadınlarıyla benzeşen bir "dişilleşme" süreci yaşamaktadırlar. Babadan şiddet gören erkekler ya kendi hayatında daha da fazla şiddet ile bunu "normalleştirme"ye çalışıyor, ya da babanın şiddetine karşı çıkmaya çalışmakta ve bu gibi durumlarda erkeklerin deneyimleri kadınların kendilerine yönelik şiddete karşı çıkma deneyimleri ile kesişebilmektedir (Sancar, 2009, s. 138).

Şiddet konusunda yapılan çalışmalar incelendiğinde, ağırlıklı olarak kadına yönelik şiddetin ilgi odağı haline geldiğine tanık olunmaktadır. Bu durum da beraberinde aile içi şiddetin kadınsılaşması ve şiddetin erkek kurbanlarının görünmezliği kavramlarını getirmektedir. Ataerkil çözümleme içerisinde güç ve iktidar sahibi, kadını kontrol edip ona baskı ve şiddet uygulayan erkekler ve erkeklik değerleri bir taraftan aile içi şiddetin kadınsılaşmasına katkı sağlarken diğer taraftan kadının erkeğe uyguladığı şiddeti de kabul etmeyerek görünmez kılmaktadır. Erkekler sadece yakın ilişki içinde oldukları partnerlerinden değil cinsiyeti ne olursa olsun yakın arkadaş ve akrabaları ya da tanımadıkları kişiler tarafından da şiddet görebilmektedir. Özellikle homoseksüel erkeklere partnerleri de şiddet uygulayabilmektedir (Adak, 2013, s. 4).

Şiddetle ilgili yapılan başka bir çalışmada ise erkeklerin yaralama, ölüm, cinayet gibi şiddet eylemlerine maruz kalma riskinin daha yüksek olduğu ortaya konulmuştur. Bununla birlikte erkek ve kadınların şiddetin mağduriyeti olma durumları açısından farklılaştıkları temel noktalar özellikle; kadınların daha çok eş sevgili akraba gibi yakın tanıdıklarından şiddet görme risklerinin yüksekliğine karşın erkeklerin yabancılar tarafından şiddet mağduru olma riskinin daha yüksek olmasıdır (Uluocak, Gökulu, Bilir, 2014, s.369).

Pınar Selek cinselliğin erkek hayatındaki sürekli varlığını şöyle açıklar: “Cinsellik, erkekliğin ana damarıdır. Bu damar kesilirse, geriye hiçbir şey kalmaz.

Masallarda, gücünü çizmelerinden alan, çizmeleri çıkarılınca küçülen ve güçsüzleşen kahramanlar gibi, erkek de penisiyle 'erkekliğini' ortaya koyar ya da buradan 'bitirilir'. Cinsellik, sahiplenmesi, koruması ama aynı zamanda fethetmesi gereken erkek açısından, sürekli bir sınanma alanıdır" (Barutçu, 2013, s. 49).

Erkeklerin sorgusuz itaat etme zorunlulukları ve bu amaçla üzerlerinde uygulanan şiddetin 'adam olmak' için gerekli görülmesinin altında yatan algılardan biri de kendilerinin de askerlik sonrası bu şiddetin uygulayıcısı olma pozisyonuna sahip olacakları düşüncesidir. Selek erkeklerin "maruz kaldıkları tahakkümü eninde sonunda kendilerinin de uygulayabilme olanağı, tahakküm kalıplarına uyumu kolaylaştırıyor" der. Şiddete maruz kalan erkek bu algıyla kendini motive etmekte ve üzerinde uygulanan şiddetin üstesinden gelebilmektedir (Barutçu, 2013, s. 81).

Toplum tarafından içselleştirilmiş olan erkeğin 'ekmek kazanma' sorumluluğu, aynı şekilde erkekler tarafından da içselleştirildiği için bu süreç genellikle zorlu ve şiddeti doğuran bir süreç olarak ilerlemektedir. İş sahibi olamayan erkek bu süreç içerisinde psikolojik şiddete maruz kalabilmekte, bu da erkeğin bu şiddeti fiziksel veya başka şiddet türleri olarak yansıtmasına sebebiyet verebilmektedir (Barutçu, 2013, s. 99).

Sonuç olarak; erkekler kadınlara daha çok fiziksel ve cinsel şiddet uygularken, kadınlar erkeklere psikolojik ve sözel şiddet uygulamaktadırlar. Erkekler fiziksel şiddeti ise diğer erkeklerden görmektedirler. Erkekliklerini tam olarak oluşturamayan erkekler toplum tarafından ezilmeye ve hemcinsleri tarafından da psikolojik şiddet görmeye mahkûm bırakılmaktadırlar. İş sahibi olamamış ve toplum tarafından "evine ekmek götüremeyen" şeklinde ifade edilen erkekler de toplum tarafından ve aile içinde dışlanmaktadırlar.

V. BÖLÜM

YÖNTEM

5.1. Araştırma Modeli

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden "derinlemesine görüşme modeli" kullanılmıştır.

5.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Şırnak ilinde ikamet eden bireyler oluşturmaktadır. Gönüllülük esas alınarak yürütülen anket çalışmasında toplamda 60 kişiye anket uygulanmıştır. Anket uygulanan bireylerin 30'unu kadın 30'unu erkek bireyler oluşturmaktadır. Ankete katılanlar kuşaklara göre sınıflandırıldığında ise X kuşağından 10 kadın-10 erkek, Y kuşağından 10 kadın-10 erkek, Z kuşağından ise 10 kadın-10 erkek ile anket çalışması yapılmıştır. Anket, ankete katılan bireylere bire bir görüşme şeklinde yapılmıştır.

5.3. Veri Toplama Teknikleri

Araştırmada araştırmacı tarafından hazırlanan "Kişisel Bilgi Formu" ve araştırmacı tarafından hazırlanan "Anket Soruları" kullanılmıştır.

Araştırma anket soruları 24 maddeden oluşmaktadır. Anket soruları açık uçlu sorular olup ankete katılanların vermiş oldukları cevaplara göre kategorileştirilmiştir. Ankette açık uçlu soruların seçilme nedeni ise ankete katılan bireylerden konuyla ilgili daha fazla bilgi almaktır.

"Kişisel Bilgi Formu"nda ankete katılan bireylerin sosyo-demografik özelliklerini ve hangi kuşakta bulunup nasıl bir yaşam standardına sahip olduklarını belirlemek amacıyla; yaş, cinsiyet, eğitim durumu, meslek, gelir ve medeni durum soruları sorulmuştur.

5.4. Verilerin Analizi

Şırnak ilindeki bireylere yapılan anket çalışmasından elde edilen verilerin istatistiki çözümlemesi SPSS 16 programı kullanılarak çözümlenmiştir. Veriler Pearson Ki-Kare testi kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmada kuşakların şiddeti nasıl algıladığı ve şiddetin niteliğinin aynı kalıp kalmadığı araştırıldığı için ankette bulunan 24 soruya verilen cevaplar kuşaklara göre karşılaştırma yapılmıştır.

Ankette bulunan "Eşinizin sizi zorla ilişkiye zorladığı oluyor mu? (Kadın) Eşinizle cinsel ilişki yönünden sıkıntı yaşadığınız oluyor mu? (Erkek)" sorusu ankete

katılan kadın ve erkek katılımcılara ayrı ayrı sorulduğu için araştırma içerisinde sadece kuşaklara göre değil kadın ve erkek katılımcılara göre de anlamlı bir farklılık olup olamadığı tablo şeklinde verilmiştir. “Eşinize ya da çevrenizdekilere karşı hiç şiddet uyguladınız mı?” sorusuna verilen cevaplarda ise kuşaklara göre ne anlamlı bir farklılık vardır ne de anlamlı bir farklılık yoktur. Çünkü her kuşakta soruya verilen cevaplar aynıdır. Soruya verilen cevaplar aynı olduğu için “Eşinize ya da çevrenizdekilere karşı hiç şiddet uyguladınız mı?” sorusuna kadın ve erkek katılımcılara göre anlamlı bir farklılık olup olmadığına da bakılmıştır.

VI. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırma Şırnak ilinde bulunan bireyler ile gerçekleştirilmiştir. Şırnak ilinin demografik yapısına bakıldığında ise; 2019 yılına göre toplam nüfusu 529.615'tir. Şırnak ilinde yaşayan bireylerin kadın-erkek oranları ise aşağıdaki tabloda yüzdelik olarak gösterilmektedir:

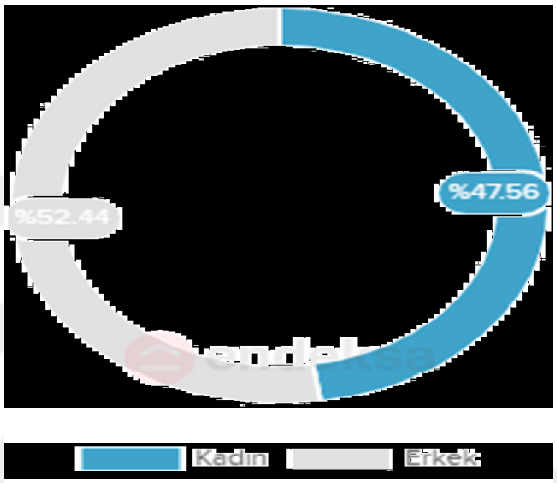

Araştırma, bulguları açık uçlu anket soruları Şırnak ilinde yaşamakta olan X, Y ve Z kuşağından 10 kadın- 10 erkek katılımcıya uygulanarak gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler SPSS16 programında ki-kare testi yapılarak ki-kare değeri hesaplanmış ve kuşaklara göre şiddetin niteliğinde ve algısında değişiklik olup olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 5: Şiddetin Asıl Kaynağı Nedir?

	İletişimsizlik	Güvensizlik	Sevgisizlik	Bilinçsizlik	Diğer	Toplam
X Kuşağı	35,0%	15,0%	10,0%	5,0%	35,0%	100,0%
Y Kuşağı	20,0%	5,0%	10,0%	15,0%	50,0%	100,0%
Z Kuşağı	30,0%	,0%	25,0%	5,0%	40,0%	100,0%

(H0: “Şiddetin asıl kaynağı nedir?” sorusuna verilen cevaplarda kuşaklara göre anlamlı bir farklılık yoktur.)

(H1: “Şiddetin asıl kaynağı nedir?” sorusuna verilen cevaplarda kuşaklara göre anlamlı bir farklılık vardır.)

Şiddetin kaynağı uygulanan şiddet türüne ve şiddet uygulayıcısına göre değişiklik gösterebilmektedir. Şiddetin kaynağının kuşaklara göre değişip değişmediği ile ilgili Şırnak ilinde X, Y ve Z kuşaklarında bulunan ve ankete katılan bireylere “Şiddetin asıl kaynağı nedir?” sorusu sorulmuştur. Ankette elde edilen veri analiz sonuçlarının ki- kare değeri 0,05’ten büyük olduğu için H1 reddedilip H0 kabul edilmiştir. Tablo5’de de görüldüğü gibi kuşaklara göre şiddetin asıl kaynağında kuşaklara göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Tablo5 incelendiğinde; “Şiddetin asıl kaynağı nedir?” sorusuna X, Y ve Z kuşaklarının verdiği cevapların ki- kare değerlerine tek tek bakıldığında ise yine her kuşağın ki- kare değerlerinin 0,05’ten büyük olduğu ve şiddetin asıl kaynağında kuşaklara göre anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır. X, Y ve Z kuşağından ankete katılan bireyler soruya en çok “iletişimsizlik” cevabını vermiştir. Bireyler arası iletişimin az olması, konuşurken birbirlerini dinlememeleri ya da bireylerin birbirleriyle empati kuramaması şiddetin kaynağını oluşturan etmenlerden birinin “iletişimsizlik” olmasına neden olmuştur.

Tablo 6: İnsanlarda Şiddet İçeren Davranışlar Neden Oluşmaktadır?

	Fiziksel nedenler	**Psikolojik nedenler**	**Sözel nedenler**	**Toplam**
X Kuşağı	20,0%	30,0%	50,0%	100,0%
Y Kuşağı	15,0%	55,0%	30,0%	100,0%
Z Kuşağı	45,0%	45,0%	10,0%	100,0%

Şiddet denilince ilk akla gelen şiddet türü fiziksel şiddettir. Ancak şiddet sadece vurma, kırma, dövme, kavga etme gibi davranışlardan meydana gelen bir olgu değildir. Toplum içerisinde fark edilmese de dünyada bireyler arasında en çok uygulanan ve empoze edilen şiddet türlerinden biri psikolojik şiddettir. Psikolojik

şiddet bireylerin birbirlerine hakaret etmesi, kırıcı söz söylemesi, bireylerin gururunu ve gücünü kırıcı şekilde konuşulması gibi psikolojik etkilerden oluşmaktadır.

Ankete katılan bireylere göre ise şiddet içeren davranışlarda fiziksel nedenler; ""kavga, vurma, kaba kuvvet, eşya fırlatma, fiziksel şiddet uygulama, fiziksel müdahaleler, öldürme, tecavüz, istismar, fiziksel olarak zarar verme, can alma, zina" gibi davranışlardan oluşurken, psikolojik nedenler; "maddi sıkıntılar, toplum baskısı, karşı tarafa kendini sürekli haklı göstermek, geçmiş yaşantı, sinirlenme, stres, kırıcı olma, ihanet, zorlama, baskı, psikolojik etkiler, mobbing, tartışmanın dozunu arttıracak etkilerde bulunma, ego tatmini ve kibir, aileden ve toplumdan yeterli sevgiyi alamama, eğitimsizlik, çocukken yaşanılan travmalar, kişinin içinde biriken bastırılmış öfke, güvensizlik, kişilik bozukluğu, maddi ve manevi sağlığın zedelenmiş olması, tahammülsüzlük, empati yoksunluğu, sevgisizlik, şiddetin her şeye çözüm olacağını düşünmekten, psikolojik sorunlar, kararsızlık ve öfkeden, arkadaş çevresi iyi olmadığı için, psikolojikmen karşıdakini etkileme, anlayışsız olma" gibi davranışlardan oluşmakta, sözel nedenler ise; "insanın kendini ifade edememesi, küfür, kötü söz, bağırma, sözlü hakaret, iletişimsizlik, sövme, yüksek ses, sözlü şiddet, yanlış anlama, dinlememe, kötü kelimeler, ters cevap vermek, kaba konuşma" gibi etkilerden oluşmaktadır.

Tablo6 incelendiğinde; insanlarda şiddet içeren davranışların kuşaklara göre değişip değişmediği ile ilgili ankete katılan bireylere sorulan "İnsanlarda şiddet içeren davranışlar neden oluşmaktadır?" sorusuna verilen cevaplardan elde edilen ki-kare analiz değerinin 0,05'ten büyük olması nedeniyle H1 reddedilip, H0 kabul edilmiştir. Tablo6'de de görüldüğü gibi insanlarda şiddet içeren davranışlarda kuşaklara göre anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

"İnsanlarda şiddet içeren davranışlar neden oluşmaktadır?" sorusuna X, Y ve Z kuşaklarının verdiği cevapların ki-kare analiz değerlerine tek tek bakıldığında da üç kuşağında ki-kare değerlerinin 0,05'ten büyük olduğu ve insanlarda şiddet içeren davranışlarda kuşaklara göre de anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Ancak kuşaklarda ankete katılan bireylerin en çok verdikleri cevaplara bakıldığında; X kuşağındaki bireyler "sözel nedenler", Y kuşağındaki bireyler "psikolojik nedenler", Z kuşağındaki bireyler ise hem "fiziksel nedenler" hem de "psikolojik nedenler" cevabını vermişlerdir. Verilen cevaplardan yola çıkılarak

toplum içerisinde şiddetin fiziksel, psikolojik ve sözel olarak ifade edilebilecek birçok davranış şeklinin bulunduğu çıkarımı yapılabilmektedir.

Tablo 7: Size Göre Hangi Davranışlar Şiddettir?

	Fiziksel zorbalıklar	Sözlü tepkiler	Psikolojik etkiler	İnsanı incitebilecek her davranış	Toplam
X Kuşağı	10,0%	25,0%	10,0%	55,0%	100,0%
Y Kuşağı	25,0%	5,0%	5,0%	65,0%	100,0%
Z Kuşağı	50,0%	25,0%	,0%	25,0%	100,0%

Şiddetin her türlüsü topumlar tarafından yasaklanmış ve kötü bir davranış olarak kabul edilmiş olsa da şiddetin şiddet olarak kabul edilmesi bireyler arasında farklılık göstermektedir. Argo kelimelerin kullanımı sözel şiddet olarak kabul edilse de bazı bireyler ailesi ya da yakın çevresindeki kişiler kendisine yönelik argo kelimeler kullandığında şiddet olarak nitelendirmemektedir.

Ankete katılan bireyler "fiziksel zorbalık" kategorisi içerisinde kendilerine göre; "fiziksel şiddet, zorla beraber olma, istemediği hale çocuk doğurmaya zorlama, kaba kuvvet, dayak, yumruk, tecavüz, istismar, tokat atma, can yakıcı öldürmek, kavga etmek, insanın canına kast etme" gibi etmenleri şiddet içeren davranış olarak görürken, "sözlü tepkiler" kategorisi içerisinde; : "sözel şiddet, hakaret, kötü söz, yüksek sesle konuşmak, bağırmak, çağırmak, küfür, ses tonu, doğru olmayan sert bir üslup kullanmak, salak denmesi" gibi etmenleri, "psikolojik etkiler" kategorisi içerisinde ise; "psikolojik şiddet, birine asık suratlı davranma, kırıcı olma, aşağılamak, zorbalık, mobbing, değer vermeme, küçümseme, istediğini zorla yaptırmak, sevgisizlik, düşünmeden davranmak, incitici hareketler, saygısızlık, nefret, kin, öfke, birbirini anlamama, sevgiden yoksunluk" gibi etmenleri şiddet içeren davranış olarak görmektedirler.

Bireylere göre değişiklik gösteren şiddet davranışları konusunda kuşaklara "Size göre hangi davranışlar şiddettir?" sorusu sorulmuştur. Tablo7 incelendiğinde; X, Y ve Z kuşaklarının soruya verdikleri cevapların ki-kare analiz değerine bakıldığında değerin 0,05'ten büyük olduğu görülmektedir. Bu duruma göre H1

hipotezi reddedilmekte H0 hipotezi kabul edilmektedir. Bireylere göre hangi davranışların şiddet olduğu ile kuşaklar arasında herhangi bir anlamlı farklılık bulunamamıştır.

"Size göre hangi davranışlar şiddettir?" sorusuna X, Y ve Z kuşaklarında bulunan bireylerin verdikleri cevaplardan elde edilen ki-kare analizlerine üç kuşak için tek tek bakıldığında Z kuşağı bireyleri X ve Y kuşağında bulunan bireylere göre daha farklı cevaplar vermiş olsalar da üç kuşağın da ki-kare değeri 0,05'ten büyük olduğu için anlamlı bir farklılık elde edilememiştir.

X ve Y kuşağında bulunan bireyler için en çok "insanı incitebilecek her davranış" şiddetken Z kuşağında bulunan bireyler için en çok "fiziksel zorbalık" kategorisinde bulunan davranışlar şiddettir.

Tablo 8:Şiddet Türleri Hakkında Neler Bilmektesiniz?

	Fiziksel	Fiziksel, cinsel	Fiziksel, cinsel, psikolojik	Fiziksel, cinsel, sözlü	Fiziksel, sözlü	Fiziksel, psikolojik, sözlü	Hepsi	Fikrim yok	Diğer	Toplam
X Kuşağı	15,0%	5,0%	20,0%	20,0%	25,0%	,0%	10,0%	5,0%	,0%	100,0%
Y Kuşağı	10,0%	,0%	15,0%	,0%	5,0%	15,0%	25,0%	10,0%	20,0%	100,0%
Z Kuşağı	15,0%	10,0%	5,0%	25,0%	20,0%	10,0%	,0%	10,0%	5,0%	100,0%

Toplumsal yapı içerisinde şiddetin birçok türü bulunmaktadır. Ancak bireylerin büyük bir çoğunluğu şiddet türleri hakkında çok az bir bilgiye sahiptir. Bireyler şiddet konusunda bilinçlendirilmedikçe fiziksel ya da cinsel şiddete maruz kalmadıklarında şiddet gördüklerinin farkına varamamaktadırlar.

Tablo8 incelendiğinde; ankete katılan bireylerin şiddet türleri hakkında neler bildikleri ile ilgili bilgi edinmek amacıyla sorulan "Şiddet türleri hakkında neler bilmektesiniz?" sorusuna verilen cevapların ki-kare analiz değerine bakıldığında ki-

kare değerinin 0,05'ten büyük olduğu gözlemlenmiştir. Ki- kare değerine göre H1 reddedilirken H0 kabul edilmiştir. Elde edilen analiz sonucunda kuşakların şiddet türleri hakkında bildiklerinde kuşaklara göre herhangi bir farklılık tespit edilememiştir.

Ancak X, Y ve Z kuşaklarından "Şiddet türleri hakkında neler bilmektesiniz?" sorusuna verilen cevapların ki- kare analiz değerlerine ayrı ayrı bakıldığında Y ve Z kuşağının ki-kare değerinin 0,05'ten büyük olduğu fakat X kuşağının ki-kare değerinin 0,05'ten küçük olduğu sonucu elde edilmiştir. Y ve Z kuşakları için şiddetin türleri hakkında bildiklerinde herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilemezken X kuşağının şiddet türleri hakkında bildiklerinde anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir.

"Şiddet türleri hakkında neler bilmektesiniz?" sorusuna X kuşağının %10'u, Y kuşağının %25'i "hepsi" cevabını vermiştir. Ancak Z kuşağında "hepsi" cevabını veren kimsenin yer almadığı tespit edilmiştir.

X ve Y kuşaklarından ankete katılan bireyler arasında şiddet türlerinin tamamı hakkında bilgiye sahip olanların X kuşağının %10'unu, Y kuşağının ise %25'ini kapsadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ancak Z kuşağından ankete katılan bireyler arasında şiddet türlerinin tamamı hakkında bilgiye sahip olan herhangi bir bireyin bulunmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 9: Eşinizden ya da Aile Çevrenizden Size Karşı Herhangi Bir Şiddet İçeren Davranış Oldu Mu? Olduysa Hala Devam Ediyor Mu?

	Evet	**Hayır**	**Toplam**
X Kuşağı	55,0%	45,0%	100,0%
Y Kuşağı	60,0%	40,0%	100,0%
Z Kuşağı	40,0%	60,0%	100,0%

Gündelik hayatta şiddet uygulanan alanların en başında aile ortamı ve yakın çevre gelmektedir. Aile ortamında küçükken maruz kalınan ya da gözlemlenen şiddet çocuk büyüdüğünde travma olarak kalabilmekte ya da çocuğu şiddetin uygulayıcısı konumuna getirebilmektedir.

Tablo9 incelendiğinde; ankete katılan bireylere eşlerinden ya da aile çevrelerinden şiddet içeren herhangi bir davranışa maruz kalıp kalmadıkları sorulduğunda verilen cevapların ki- kare analiz değerine bakıldığında ki-kare değerinin 0,05'ten büyük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu duruma göre H1 reddedilip H0 kabul edilmiştir. Eşlerinden ya da aile çevrelerinden gördükleri şiddet ile kuşaklar arasında herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilmemiştir.

X, Y ve Z kuşaklarının soruya verdikleri cevapların ki-kare analiz sonuçlarına ayrı ayrı bakıldığında ki-kare değerlerinin 0,05'ten büyük olduğu gözlemlenmiştir. Y ve Z kuşağının ki-kare değeri aynı değerde çıkmıştır.

X kuşağındaki katılımcılardan "Olduysa hala devam ediyor mu?" sorusuna üç katılımcı "ara sıra devam ettiğini", diğer katılımcılar ise "şu an devam etmediğini" belirtmişlerdir. "Ara sıra devam ettiğini" belirten katılımcılar daha çok psikolojik şiddet gördüklerini belirtmişlerdir.

Y kuşağındaki katılımcılardan "Eşinizden ya da aile çevrenizden size karşı herhangi bir şiddet içeren davranış oldu mu?" sorusuna "evet" diyenler arasında küçükken yaramazlık yaptıklarında annelerinden terlikle dayak yediklerini ancak büyüyünce bu durumun devam etmediğini belirtmişlerdir. Çalışan katılımcılar ise iş yerinde sürekli olarak mobbing uygulandığını ve kendilerinden mertebe olarak üst mertebede bulunan kişilerden mobbing uygulandığı için herhangi bir müdahalede bulunamadıklarını belirtmişlerdir. Diğer bir katılımcı ise eşiyle bazı konularda çatışma yaşadığını ve bu durumun hala devam ettiğini belirtmiştir.

"Eşinizden ya da aile çevrenizden size karşı herhangi bir şiddet içeren davranış oldu mu?" sorusuna "evet" cevabını veren Z kuşağı katılımcıları ailelerinden değil de daha çok akranlarından şiddet gördüklerini, okul çıkışlarında her gün mutlaka kavga olduğunu belirtmişlerdir. Z kuşağındaki katılımcılar ise "Olduysa hala devam ediyor mu?" sorusuna arkadaşlarıyla aralarında geçen argo konuşmaların şiddet sayılması durumunda her gün birbirlerine karşı şiddet uyguladıklarını ve bu durumun hala devam ettiğini belirtmişlerdir.

Tablo 10: Eşinize ya da Çevrenizdekilere Karşı Hiç Şiddet Uyguladınız Mı?

	Evet	Hayır	Toplam
X Kuşağı	50,0%	50,0%	100,0%
Y Kuşağı	50,0%	50,0%	100,0%
Z Kuşağı	50,0%	50,0%	100,0%

Toplumda erkekler kadınlara göre daha güçlü bir yapıya sahip olmalarından dolayı daha çok fiziksel ve cinsel şiddet uygularken kadınlar erkeklere nazaran daha güçsüz bir yapıda olmalarından dolayı fiziksel şiddet dışındaki psikolojik ve sözel şiddete başvurmaktadırlar.

Tablo10 incelendiğinde; kuşaklara, eşlerine ya da aile çevrelerine karşı şiddet uygulayıp uygulamadıkları sorulduğunda X, Y ve Z kuşaklarında soruya verilen cevaplarda "evet" ve "hayır" diyenlerin sayılarının ve ki-kare değerlerinin eşit olduğu tespit edilmiştir. Ki-kare değerleri ise 0,05'ten büyük olarak belirlendiği için H1 reddedilip H0 kabul edilmiştir. X, Y ve Z kuşaklarında eşlerine ve çevrelerine şiddet uygulayıp uygulamadıkları konusunda kuşaklara göre herhangi bir anlamlı farklılık bulunamamıştır.

Tablo10'te eşinden ya da aile çevresinden şiddet görmüş olan katılımcılar X ve Y kuşağında %50'den fazlayken Z kuşağında şiddet gören katılımcı oranı %50'nin altında olduğu tespit edilmişti. Ancak Tablo10'da görüldüğü gibi eşine ya da çevresine karşı şiddet uygulayan katılımcı sayısı üç kuşakta da eşit oranda çıkmıştır. X ve Y kuşağında bulunan katılımcılar şiddet maruz kaldıklarından daha az şiddet uygularken Z kuşağındaki katılımcılar şiddete maruz kaldıklarından daha çok şiddet uygulamaktadırlar.

Tablo 11: Şiddetin Gerekli Olduğu Durumlar Var Mıdır?

	Evet	Hayır	Toplam
X Kuşağı	40,0%	60,0%	100,0%
Y Kuşağı	30,0%	70,0%	100,0%
Z Kuşağı	35,0%	65,0%	100,0%

Şiddet, insanlık tarihinin başlangıcından günümüze kadar varlığını devam ettirebilmiş bir olgudur. Toplumsal olarak yasaklanmış olsa da hukuki açıdan caydırıcı bir yaptırımı bulunmadığından dolayı şiddete maruz kalan bireylerin sayısı gün geçtikçe artmaya devam etmektedir.

Tablo11 incelendiğinde; kuşaklara şiddetin gerekli olduğu durumlar olup olmadığı sorulduğunda elde edilen cevapların ki-kare analiz değerlerine bakıldığında ki-kare değerinin 0,05'ten büyük olduğu tespit edilmiştir. Ki-kare değerine göre H1 reddedilip H0 kabul edilmiştir. Bu duruma göre şiddetin gerekli olduğu durumlarda kuşaklara göre anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

X, Y ve Z kuşaklarının "Şiddetin gerekli olduğu durumlar var mıdır?" sorusuna verdikleri cevapların ki-kare analiz değerlerine ayrı ayrı bakıldığında da ki-kare değerlerinin 0,05'ten büyük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kuşaklar arasında anlamlı farklılık bulunmasa da X kuşağından ankete katılan bireylerin Y ve Z kuşağından ankete katılan bireylere göre daha çok şiddetin gerektiği durumların olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Tablo 12: Toplumda En Çok Kimlere Karşı Şiddet Uygulanmaktadır?

	Kadınlar	Çocuklar	Güçsüzler	Kadınlar ve Çocuklar	Toplam
X Kuşağı	30,0%	5,0%	,0%	40,0%	100,0%
Y Kuşağı	20,0%	10,0%	20,0%	50,0%	100,0%
Z Kuşağı	30,0%	,0%	45,0%	25,0%	100,0%

Şiddet, güçlü olanın güçsüz olana karşı uyguladığı bir yaptırım türüdür. Toplumda güçsüz olan kesim her zaman ezilmeye mahkûm bırakılmaktadır. Kadınlar, çocuklar ve güçsüz olan bireyler güçlü olanlardan genel olarak da erkeklerden şiddet görmektedirler.

Tablo11 incelendiğinde; X, Y ve Z kuşağında bulunan bireylere toplumda en çok kimlere karşı şiddet uygulandığı sorusu sorulduğunda alınan cevapların ki-kare analiz değerlerine bakıldığında ki-kare değerinin 0,05'ten büyük olduğu tespit edilmiştir. Ki-kare değerine bakılarak H1 reddedilip H0 kabul edilmiştir. Kuşaklara sorulan "Toplumda en çok kimlere karşı şiddet uygulanmaktadır?" sorusuna verilen cevaplarda kuşaklara göre anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

X, Y ve Z kuşaklarının soruya verdikleri cevapların ki-kare analiz değerine ayrı ayrı bakıldığında da ki-kare değerinin 0,05'ten büyük olduğu ve anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Ki-kare değerlerinde anlamlı bir farklılık tespit edilmemiş olsa da X ve Y kuşağındaki bireylere göre toplumda en çok "kadınlara ve çocuklara" şiddet uygulanmaktayken Z kuşağındaki bireylere göre en çok "güçsüzlere" şiddet uygulandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 13:Sizce İnsanların Birbirlerine Bağırması Şiddet Olarak Değerlendirilebilir Mi?

	Evet	Hayır	Toplam
X Kuşağı	80,0%	20,0%	100,0%
Y Kuşağı	95,0%	5,0%	100,0%
Z Kuşağı	80,0%	20,0%	100,0%

Şiddet, bireye sosyal ortamında farkında olmadan empoze edilmektedir. Aile ya da toplum içerisinde fiziksel ve cinsel şiddet hemen kendisini gösteriyor olsa da psikolojik, sözel ve ekonomik şiddet biçimlerinin farkına varmak mümkün olmayabilmektedir. Örneğin; gençler arasında kullanılan argo kelimeler sözel şiddet içerisinde yer almaktadır. Ancak günümüz gençleri gündelik hayatlarında sohbet ederken akranlarına karşı sık sık argo kelimeleri kullanmaktadır. Bireylerin tartışmalı bir ortamda birbirlerine karşı bağırması da sözel şiddet içerisinde yer almaktadır.

Tablo13 incelendiğinde; X, Y ve Z kuşaklarından ankete katılan bireylere insanların birbirlerine bağırmasının şiddet olup olmadığı sorusuna verilen cevapların ki-kare analiz değerine bakıldığında ki-kare değerinin 0,05'ten büyük olduğu tespit edilmiştir. Ki-kare değerinin büyük olmasından dolayı H1 reddedilip H0 kabul edilmiştir. Analiz sonucuna göre insanların birbirlerine bağırmasında kuşaklara göre anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

"İnsanların birbirlerine bağırması şiddet midir?" sorusuna verilen cevapların X, Y ve Z kuşaklarına göre ayrı ayrı ki-kare analiz değerlerine bakıldığında ise üç kuşağında ki-kare değerinin 0,05'ten büyük olduğu tespit edilmiştir.

Ankete katılan üç kuşakta bulunan bireylerin çoğu insanların birbirlerine bağırmasını şiddet olarak değerlendirse ve ne kadar yanlış bir davranış olduğunu bildirmiş olsalar da X, Y ve Z kuşağından ankete katılan bireylerin çoğu karşısındaki bireyler kendilerini anlamadıklarında veya bir olaya sinirlendiklerinde karşısında bulunan bireye karşı ses tonlarını yükselttiklerini veya daha da ileri giderek bağırdıklarını itiraf etmişlerdir.

Tablo 14: Erkeğin Eşine Harçlık Vermemesi Şiddet Olarak Adlandırılabilir Mi?

	Evet	Hayır	Toplam
X Kuşağı	80,0%	20,0%	100,0%
Y Kuşağı	90,0%	10,0%	100,0%
Z Kuşağı	55,0%	45,0%	100,0%

Kadınlar, kamusal alanda yer edinmeden önce ekonomik olarak eşlerine bağımlı yaşamaktaydılar. Ekonomik olarak eşine bağlı olan kadınlar, eşleri tarafından harçlık verilmeyerek ya da çalışmasına izin verilmeyerek ekonomik şiddete maruz kalmaktaydı. Ekonomik gücünü eline alan kadınlar kamusal alanda yer edindikten sonra da çalışmasına izin verilmeyerek, çalıştığı için kötü gözle bakılarak veya maaşlarına eşleri tarafından el konularak ekonomik şiddete maruz bırakılmışlardır.

Tablo14 incelendiğinde; X, Y ve Z kuşaklarından ankete katılan bireylere erkeğin eşine harçlık vermemesinin şiddet olup olmadığı sorusuna verilen cevapların ki-kare analiz değerine bakıldığında 0,05'ten küçük olduğu tespit edilmiştir. Ki-kare değerinin küçük çıkmasından dolayı H1 kabul edilip H0 reddedilmiştir. Bu duruma göre erkeğin eşine harçlık vermemesinde kuşaklara göre anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

"Erkeğin kadına harçlık vermemesi normal midir?" sorusuna X, Y ve Z kuşağındaki bireylerin verdikleri cevapların ki-kare analiz değerlerine ayrı ayrı bakıldığında ise ki-kare değerlerinin 0,05'ten büyük olduğu ve anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Ankete katılan bireyler arasında Z kuşağında yer alan 2 bireye "Erkeğin kadına harçlık vermemesi neden normaldir?" sorusu yöneltildiğinde; "Kadın parayı makyaja ve kıyafete harcar, paranın hepsini bitirir." şeklinde yanıt alınmıştır.

Tablo 15:Eşinizin Ailesi ile İlişkileriniz Nasıldır?

	İyi	Normal	Tanışmıyoruz	İyi değil	Toplam
X Kuşağı	100,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%
Y Kuşağı	40,0%	15,0%	30,0%	15,0%	100,0%
Z Kuşağı	15,0%	5,0%	75,0%	5,0%	100,0%

Aile yapısı teknolojinin gelişmesi ve sanayi devriminin etkisiyle çeşitli değişikliklere uğramıştır. Bu değişikliklerden biri de geleneksel aile modelinden modern aile modeline geçilmesidir. Geleneksel aile modelinde geniş aile yapısı, modern aile modelinde ise çekirdek aile yapısı bulunmaktadır. Aile yapısındaki değişim kuşakların aileye bakış açısını da değiştirmektedir.

Tablo15 incelendiğinde; X, Y ve Z kuşaklarına sorulan eşlerinin ya da partnerlerinin ailesi ile aralarının nasıl olduğu sorusuna verdikleri cevapların ki-kare analiz değerlerine bakıldığında ki-kare değerinin 0,05'ten küçük olduğu tespit edilmiştir. Ki-kare değerinin 0,05'ten küçük olmasından dolayı H1 kabul edilip H0 reddedilmiştir. Bu durumun sonucunda da eşlerinin aileleri ile olan ilişkilerinde kuşaklara göre anlamlı bir farklılık olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

X, Y ve Z kuşaklarının "Eşinizin ailesi ile ilişkileriniz nasıldır?" sorusuna verdikleri cevaplara ayrı ayrı bakıldığında kuşakların ki-kare değerlerinin 0,05'ten büyük olduğu tespit edilmiştir. Kuşakların kendi içerisinde eşlerinin ailesi ile olan ilişkilerinde kuşaklara göre anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Ankete katılan bireyler arasında eşlerinin aileleri ile ilişkilerinin iyi olmadığını belirten bireylere "Neden eşinizin ailesi ile ilişkileriniz iyi değil?" sorusu sorulduğunda; "Eşlerinin ailesi ile kavgalı oldukları, ailenin kızını vermek istememesi, miras tartışmaları" gibi cevaplar belirtilmiştir.

Tablo 16: Eşinizin Sizi Zorla İlişkiye Zorladığı Oluyor Mu? (kadın)
Eşinizle Cinsel İlişki Yönünden Sıkıntı Yaşadığınız Oluyor Mu? (erkek)

	Evet	Hayır	Toplam
X Kuşağı	40,0%	60,0%	100,0%
Y Kuşağı	15,0%	85,0%	100,0%
Z Kuşağı	35,0%	65,0%	100,0%

Kadınlara karşı en çok uygulanan şiddet türlerinden bir de cinsel şiddettir. Günümüzde babası, abisi, amcası, dayısı, akrabaları ve hatta kocası tarafından cinsel şiddete maruz kalan birçok kadın bulunmaktadır. Boşanmak için mahkemeye başvurmuş bireylerin boşanma gerekçeleri cinsel bir sıkıntı olduğunda hâkim eşleri tek celsede boşamaktadır.

Tablo16 incelendiğinde; X, Y ve Z kuşaklarındaki kadın katılımcılara eşlerinin cinsel ilişkiye zorlayıp zorlamadığı, erkek katılımcılara ise eşleri ile cinsel ilişki yönünden sıkıntı yaşayıp yaşamadıkları sorulduğunda alınan cevapların ki-kare analiz değerine bakıldığında ki-kare değerinin 0,05'ten büyük olduğu tespit edilmiştir. Ki-kare değeri 0,05'ten büyük olduğu için H1 reddedilip H0 kabul edilmiştir. Bu durumun sonucunda da kuşakların eşleri ile yaşadıkları cinsel sıkıntılarında kuşaklara göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

X, Y ve Z kuşaklarının eşleri ile cinsel ilişki yönünden sıkıntı yaşayıp yaşamadıkları sorulduğunda verdikleri cevapların ki-kare analiz değerlerine ayrı ayrı bakıldığında ki-kare değerlerinin 0,05'ten büyük olduğu ve kuşakların kendi içerisinde de eşleri ile yaşadıkları cinsel ilişki yönünden anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Z kuşağında ankete katıların bireyler arasından 3-4 birey erkek arkadaşlarının kendilerinden cinsel yönde istekte bulunduğunu ancak kabul etmedikleri için erkek arkadaşları tarafından hem sözlü şiddete maruz kaldıklarını hem de terk edildiklerini belirtmişlerdir. Ankete katılan bir başka birey ise erkek arkadaşının cinsel

yakınlaşmaları sırasında fotoğraflarını çektiğini ve daha sonrasında cinsel yakınlaşma istemediğinde de fotoğrafları sosyal medyada paylaşmak ile tehdit ettiğini belirtmiştir.

Tablo 17: Eşinize Nasıl Hitap Ediyorsunuz?

	İsmiyle	Canım	Hayatım	Diğer	Toplam
X Kuşağı	60,0%	10,0%	15,0%	15,0%	100,0%
Y Kuşağı	45,0%	25,0%	5,0%	25,0%	100,0%
Z Kuşağı	30,0%	10,0%	20,0%	40,0%	100,0%

Kuşaklara göre bireylerin eşlerine hitap etme biçiminde de farklılıklar meydana gelmiştir. Geleneksel aile yapısına sahip olan X kuşağındaki bireyler aile içi mahremiyet duygusunun etkisiyle birbirlerine daha çok ismiyle hitap ederken günümüzde iletişim araçlarının ve sosyal medyanın etkisiyle aile dışına taşınan mahremiyet duygusunun etkisi kaybolmaya başlamış ve en çok Z kuşağındaki bireylerde gözlemlenen farklı hitap biçimleri ortaya çıkmıştır. Y kuşağındaki bireyler ise X ve Z kuşağının arasında geçiş kuşağı görevini gördüğü için eşlerine karşı hitap şekilleri de hem isimleriyle hem de daha farklı hitap şekilleriyle hitap etmektedirler.

Eşlerinin ya da partnerlerinin kuşaklara nasıl hitap ettiği birbirlerine karşı olan duygularının ve saygılarının ortaya konulması açısından önem arz etmektedir. Kuşakların eşleri ya da partnerlerine karşı olan tutumlarının nasıl olduğunu anlayabilmek amacıyla eşlerine ya da partnerlerine nasıl hitap ettikleri sorusu sorulmuştur.

Tablo17 incelendiğinde de X, Y ve Z kuşaklarında bulunan bireylere eşlerine nasıl hitap ettikleri sorusu sorulduğunda verilen cevapların ki-kare analiz değerlerine bakıldığında ki-kare değerinin 0,05'ten büyük olduğu tespit edilmiştir. Ki-kare değeri 0,05'ten büyük olduğu için H1 reddedilip H0 kabul edilmiştir. Yapılan analizlerde eşlere karşı hitap şekillerinde kuşaklara göre anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

X, Y ve Z kuşaklarına sorulan "Eşinize veya partnerinize nasıl hitap ediyorsunuz?" sorusuna verilen cevaplarda ki-kare analiz değerlerine ayrı ayrı bakıldığında X ve Y kuşaklarının ki-kare değerlerinin 0,05'ten büyük olduğu ve anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Ancak Z kuşağının ki-kare değerinin 0,05'ten küçük olduğu ve anlamlı bir farklılık olduğu gözlemlenmiştir.

Tablo 18: Eşiniz ya da Partneriniz İstediğiniz Bir Şeyi Yapmadığında Nasıl Tepki Verirsiniz?

	Sinirlenirim	Konuşurum	Anlamaya çalışırım	Üzülürüm	Trip atarım	Diğer	Toplam
X Kuşağı	70,0%	10,0%	10,0%	,0%	,0%	10,0%	100,0%
Y Kuşağı	45,0%	5,0%	5,0%	15,0%	20,0%	10,0%	100,0%
Z Kuşağı	50,0%	25,0%	,0%	,0%	15,0%	10,0%	100,0%

Tablo18 incelendiğinde; X, Y ve Z kuşaklarına eşlerinin ya da partnerlerinin istediklerini yapmadıklarında nasıl bir tepki verecekleri sorusu sorulduğunda verdikleri cevapların ki-kare analiz değerine bakıldığında ki-kare değerinin 0,05'ten büyük olduğu tespit edilmiştir. Ki-kare değeri 0,05'ten büyük olduğu için H1 reddedilip H0 kabul edilmiştir. Bu tespitin sonucunda da kuşakların eşlerinin ya da partnerlerinin istedikleri bir şeyi yapmadıklarında verdikleri tepkide kuşaklara göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

X, Y ve Z kuşaklarındaki bireylere yöneltilen "Eşiniz ya da partneriniz istediğiniz bir şeyi yapmadığında nasıl tepki verirsiniz?" sorusuna verdikleri cevapların ki-kare analiz değerlerine ayrı ayrı bakıldığında da üç kuşağında ki-kare değerinin 0,05'ten büyük olduğu ve anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Kuşaklarda ankete katılan bireylerin çoğunluğu şiddete karşı olduklarını belirtseler de eşleri ya da partnerleri istedikleri bir şeyi yapmadıklarında fiziksel bir güce başvurmasalar da psikolojik olarak karşı tarafı etkilemektedirler.

Tablo 19: Eşinizle ya da Partnerinizle Birlikte Neler Yaparsınız?

	Gezmek	Ev işleri	Sinema- film	Sohbet ederiz	Her şey	Diğer	Toplam
X Kuşağı	15,0%	10,0%	5,0%	30,0%	,0%	40,0%	100,0%
Y Kuşağı	35,0%	5,0%	15,0%	10,0%	30,0%	5,0%	100,0%
Z Kuşağı	50,0%	,0%	5,0%	,0%	15,0%	30,0%	100,0%

X kuşağında bulunan bireylerin hepsi evli ve geleneksel bir yapıya sahiptir. Y kuşağındaki bireylerin bazıları evli bazıları bekardır ancak partnerleri bulunmaktadır. Z kuşağındaki bireylerin ise çoğunluğu bekardır ancak partnerleri bulunmaktadır. "Eşinizle ya da partnerinizle birlikte neler yaparsınız?" sorusuna verilen cevaplarda evli olanların verdikleri cevaplar ile bekar olup partneri olanların verdikleri cevap birbirlerinden farklıdır.

Tablo19 incelendiğinde; X, Y ve Z kuşağında bulunan bireylere sorulan "Eşinizle ya da partnerinizle birlikte neler yaparsınız?" sorusuna verilen cevapların ki-kare analiz değerlerine bakıldığında ki-kare değerinin 0,05'ten küçük olduğu tespit edilmiştir. Ki-kare değeri 0,05'ten küçük olduğu için H1 kabul edilip H0 reddedilmiştir. Elde edilen analizin sonucunda da kuşakların eşleri ya da partnerleriyle yaptıkları aktivitelerde kuşaklara göre anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

X, Y ve Z kuşaklarının "Eşinizle ya da partnerinizle birlikte neler yaparsınız?" sorusuna verdikleri cevapların ki-kare analiz değerlerine ayrı ayrı bakıldığında ki-kare değerlerinin 0,05'ten büyük olduğu ve anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 20: Ev İçi İş Bölümünüz Nasıldır?

	Beraber yapar ız	Eşim yapar	Annem yapar	Ben yaparım	Diğer	Toplam
X Kuşağı	35,0%	10,0%	,0%	20,0%	35,0%	100,0%
Y Kuşağı	65,0%	10,0%	5,0%	,0%	20,0%	100,0%
Z Kuşağı	40,0%	,0%	20,0%	5,0%	35,0%	100,0%

Ataerkil bir toplum yapısının etkisiyle ve kadınların kamusal alanda yer almadığı zamanlarda ev içindeki işlerin hepsini kadınlar yapmaktaydı. Ancak kadınların özel alanın dışında kamusal alanda da yer almaya başlamaları ve ekonomik güçlerini ellerine almalarıyla birlikte ev içi iş bölümünde değişiklikler olmuştur. Kadınlar ve erkekler ev işlerini paylaşarak yardımlaşmaya başlamışlardır.

"Ev içi iş bölümünüz nasıldır?" sorusuna "diğer" kategorisinde verilen cevaplar arasında; "iyi, kumalar yapar, yan gelip yatıyoruz, dengeli adaletli, kızlar yapar" gibi cevaplar yer almaktadır.

Tablo20 incelendiğinde; X, Y ve Z kuşaklarındaki bireylere sorulan "Ev içi iş bölümünüz nasıldır?" sorusuna verdikleri cevapların ki-kare analiz değerlerine bakıldığında ki-kare değerinin 0,05'ten küçük olduğu tespit edilmiştir. Ki-kare değeri 0,05'ten küçük olduğu için H1 kabul edilip H0 reddedilmiştir. Bu durumun sonucunda kuşakların ev içi iş bölümünde kuşaklara göre anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

X, Y ve Z kuşağından ankete katılan bireylerin "Ev içi iş bölümünüz nasıldır?" sorusuna verdikleri cevaplar evli olup olmadıkları ile doğru orantılıdır. X kuşağındaki bireyleri hepsi evli olduğu için ev işlerini ortaklaşa ya da kendileri yapmakta, Y kuşağındaki bireylerin birçoğu evli olduğu için ortaklaşa ya da kendileri yaparken evli olmayıp çalışan bireyler eğer ailesi ile kalıyorsa anneleri, ailelerinden ayrı kalıyorlarsa da kendileri yapmaktadırlar. Z kuşağındaki bireylerin çoğu bekar olduğu için ya anneler yapmakta ya da annelerine yardım ederek ortaklaşa yapmaktadırlar.

X, Y ve Z kuşaklarının ev içi iş bölümü sorusuna verdikleri cevapların ki-kare analiz değerlerine ayrı ayrı bakıldığında ise Y ve Z kuşaklarının ki-kare değerlerinin 0,05'ten büyük olduğu ve anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. X kuşağının ki-kare değerine bakıldığında ise 0,05'ten küçük olduğu ve anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 21: Bir Konuda Karar Verilirken Daha Çok Kimin İstekleri Dikkate Alınır?

	İkimizin	Eşimin, partnerimin	Ebeveynlerin	Benim	Diğer	Toplam
X Kuşağı	35,0%	40,0%	,0%	15,0%	10,0%	100,0%
Y Kuşağı	50,0%	15,0%	5,0%	30,0%	,0%	100,0%
Z Kuşağı	10,0%	10,0%	65,0%	5,0%	10,0%	100,0%

Tablo21 incelendiğinde; X, Y ve Z kuşaklarına bir konuda karar verilirken daha çok kimin isteklerinin dikkate alındığı sorusu sorulduğunda alınan cevapların ki-kare analizine bakıldığında ki-kare değerinin 0,05'ten küçük olduğu sonucu elde edilmiştir. Ki-kare değeri 0,05'ten küçük olduğu için H1 kabul edilip H0 reddedilmektedir. Analiz sonucunda elde edilen verilere göre bir konuda karar verilirken daha çok kimin isteklerinin dikkate alındığında kuşaklara göre anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

X kuşağından ankete katılan bireylerin "Bir konuda karar verilirken daha çok kimin istekleri dikkate alınır?" sorusuna daha çok "eşimin, partnerimin" cevabını vermesinden ataerkil aile yapısının diğer kuşaklara göre X kuşağında daha etkili olduğu sonucuna ulaşılabilmektedir. Y kuşağındaki katılımcıların %50'sinin "ikimizin" cevabını vermesinden ise özel alandan çıkarak kamusal alanda kendine yer edinen kadının ataerkil aile yapısı içerisinde söz sahibi olmaya başladığı sonucuna ulaşılabilmektedir. Z kuşağından ankete katılan bireylerin ise daha çok "ebeveynlerin" cevabını vermesinin nedeni henüz evli olmamalarından kaynaklanmaktadır.

X, Y ve Z kuşaklarının "Bir konuda karar verilirken daha çok kimin istekleri dikkate alınır?" sorusuna verdikleri cevapların ki-kare analiz değerlerine ayrı ayrı

bakıldığında ise ki-kare değerlerinin 0,05'ten büyük olduğu ve anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 22: Eşiniz ya da Partneriniz Sizi Ailesiyle Görüşmeye Zorluyor Mu?

	Evet	Hayır	Toplam
X Kuşağı	5,0%	95,0%	100,0%
Y Kuşağı	30,0%	70,0%	100,0%
Z Kuşağı	10,0%	90,0%	100,0%

Tablo22 incelendiğinde; X, Y ve Z kuşaklarına eşlerinin ya da partnerlerinin aileleriyle görüşmeye zorlayıp zorlamadığı sorusu sorulduğunda verilen cevapların ki-kare analiz değerine bakıldığında ki-kare değerinin 0,05'ten büyük olduğu tespit edilmiştir. Ki-kare değeri 0,05'ten büyük olduğu için H1 reddedilip H0 kabul edilmiştir. Elde edilen analiz sonucunda da kuşakların eşleri ya da partnerlerinin ailesiyle görüşmeye zorlayıp zorlamamasında kuşaklara göre anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

X, Y ve Z kuşaklarının sorulan "Eşiniz ya da partneriniz sizi ailesiyle görüşmeye zorluyor mu?" sorusuna verdikleri cevapların ki-kare analiz değerlerine ayrı ayrı bakıldığında da ki-kare değerlerinin 0,05'ten büyük olduğu ve anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Ankete verilen cevaplar sonucunda eşiyle ya da partneriyle ailesi konusunda en çok sorun yaşayan kuşağın Y kuşağı olduğu tespit edilmiştir. Y kuşağından ankete katılan bireylere; "Neden eşiniz ya da partneriniz sizi ailesiyle görüşmeye zorluyor?" sorusu sorulduğunda ankete kadınlar eşlerinin ailesi ile ücretli bir işte çalışmalarından kaynaklı sorun yaşadıklarını bu yüzden de eşlerinin aileleri ile görüşmediklerini belirtmişlerdir. Z kuşağında ankete katılan bireyler de evli olmadıkları için henüz tanışmadıklarını bu yüzden de görüşmeye zorlanmadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 23: Maaşınızı Nasıl Değerlendiriyorsunuz?

	İhtiyaçlar	Gezme	Aileye yardım	Borçlar	Diğer	Toplam
X Kuşağı	55,0%	5,0%	5,0%	5,0%	30,0%	100,0%
Y Kuşağı	35,0%	5,0%	25,0%	10,0%	25,0%	100,0%
Z Kuşağı	15,0%	,0%	30,0%	,0%	55,0%	100,0%

Tablo23 incelendiğinde; kuşaklara maaşlarını nasıl değerlendirdikleri sorulduğunda verilen cevapların ki-kare analiz değerlerine bakıldığında ki-kare değerinin 0,05'ten büyük olduğu tespit edilmiştir. Ki-kare değeri 0,05'ten büyük olduğu için H1 reddedilip H0 kabul edilmektedir. Elde edilen analiz sonucunda kuşakların maaşlarını değerlendirme biçimlerinde kuşaklara göre farklılık bulunmamaktadır.

"Maaşınızı nasıl değerlendiriyorsunuz?" sorusuna diğer kategorisi içerisinde verilen cevaplara bakıldığında; "birikim yapmak, altın almak, giyim ve seyahat, alışveriş, torunlara, tatil, kişisel zevklere, istediğim şekilde, ihtiyaçlar ve gezme, eğlenilecek şeylere, tasarruflu bir şekilde, bilinçli bir şekilde" gibi cevaplar verilmiştir.

X, Y ve Z kuşaklarının "Maaşınızı nasıl değerlendiriyorsunuz?" sorusuna verdikleri cevapların ki-kare analiz değerlerine ayrı ayrı bakıldığında Z kuşağının ki-kare değeri X ve Y kuşağına göre daha düşük olsa da üç kuşağında ki-kare değerleri 0,05'ten büyük olduğu ve anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Kuşakların maaşını nasıl değerlendirdiği konusunda anlamlı bir farklılık olmasa da maaşlarını nasıl değerlendirdiklerine bakıldığında evli olan ile evli olmayan bireylerin maaşlarını farklı şekilde değerlendirdiği görülmektedir. Çünkü X ve Y kuşaklarındaki bireyler daha çok "ihtiyaçlar" cevabını verirken Z kuşağında bulunan bireyler "aileye yardım" cevabını vermişlerdir.

Tablo 24: Erkeğin Eşinin Maaşına El Koyması Normal Midir?

	Evet	Hayır	Toplam
X Kuşağı	15,0%	85,0%	100,0%
Y Kuşağı	10,0%	90,0%	100,0%
Z Kuşağı	20,0%	80,0%	100,0%

Kadınlar ekonomik güçlerini kazanmak amacıyla özel alanlarının yanında kamusal alanda da çalışmaya başlamışlardır. Ancak birçok alanda olduğu gibi ekonomik alanda da kadınlar şiddet görmektedirler. Eşi tarafından çalışmasına izin verilmeyen, maaşına el koyulan ya da para verilmeyerek ekonomik olarak eşine bağımlı bırakılan kadın sayısı gün geçtikçe artmaktadır.

Tablo24 incelendiğinde; X, Y ve Z kuşaklarına erkeğin eşinin maaşına el koymasının normal olup olmadığı sorulduğunda verilen cevapların ki-kare analiz değerine bakıldığında ki-kare değerinin 0,05'ten büyük olduğu tespit edilmiştir. Ki-kare değeri 0,05'ten büyük olduğu için H1 reddedilip H0 kabul edilmiştir. Elde edilen analiz sonucunda erkeğin eşinin maaşına el koymasının normal olup olmamasında kuşaklara göre anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

X, Y ve Z kuşaklarının "Erkeğin eşinin maaşına el koyması normal midir?" sorusuna verdikleri cevapların ki-kare analiz değerlerine ayrı ayrı bakıldığında ki-kare değerlerinin 0,05'ten büyük olduğu ve anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

"Erkeğin kadının maaşına el koyması normal midir?" sorusuna "evet" cevabını veren katılımcıya "Neden erkeğin eşinin maaşına el koyması normaldir?" sorusu sorulduğunda; "Kadın eline para geçtiğinde onu hemen harcar. Tüm parasını makyaj malzemelerine verir ve tüm parayı bitirir. Bu yüzden de paranın kadında değil erkekte durması gerekir." cevabı alınmıştır.

Tablo 25: Erkeğin Eşinin Maaşına El Koyması Normal Midir?

	Evet	Hayır	Toplam
Kadın	13,3%	86,7%	100,0%
Erkek	16,7%	83,3%	100,0%

Ataerkil toplum yapısının bireylere dayatmış olduğu konulardan biri de erkeğin kadın üzerinde yaptırım gücünün bulunmasıdır. Erkeğin uyguladığı yaptırım sonucunda bazı kadınlar kamusal alanda yer alamazken bazı kadınlar kamusal alanda yer alıyor olsalar da erkekler kazançlarına el koyabilmektedirler.

Tablo25'te de görüldüğü gibi "Erkeğin eşinin maaşına el koyması normal midir?" sorusuna verilen cevaplarda kuşaklara göre bakıldığında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Soruya verilen cevaplara toplumsal cinsiyet açısından bakıldığında da ki-kare analizinin 0,05' büyük olduğu ve anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 26: Erkeğin Kadını İlişkiye Zorlaması Normal Midir?

	Evet	Hayır	Toplam
X Kuşağı	10,0%	90,0%	100,0%
Y Kuşağı	10,0%	90,0%	100,0%
Z Kuşağı	25,0%	75,0%	100,0%

Cinsellik, toplumun yaşantı biçimi, kültürü ve kişinin çevreyle olan ilişkisi etrafında şekillenen bir olgudur. Toplumun ilerleyebilmesi ve insanlığı devamlılığının sağlanabilmesi için en önemli gerekliliktir. Erkeklerin ve kadınların gündelik yaşamlarında da etkili olan cinsellik eşler arasında problemlere neden olabilmektedir.

Tablo26 incelendiğinde; X, Y ve Z kuşaklarına erkeğin kadını ilişkiye zorlamasının normal olup olmadığı sorusu sorulduğunda verilen cevapların ki-kare analiz değerlerine bakıldığında ki-kare değerinin 0,05'ten büyük olduğu tespit edilmiştir. Ki-kare değeri 0,05'ten büyük olduğu için H1 reddedilip H0 kabul

edilmektedir. Elde edilen analiz sonuçlarına göre erkeğin kadını ilişkiye zorlamasının normal olup olmamasında kuşaklara göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

X, Y ve Z kuşaklarına sorulan "Erkeğin kadını ilişkiye zorlaması normal midir?" sorusuna verilen cevapların ki-kare analiz değerlerine ayrı ayrı bakıldığında ise ki-kare değerlerinin 0,05'ten büyük olduğu ve anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Z kuşağındaki bireylerin yaşadıkları dönem cinselliğin kolay konuşulabildiği, mahremiyet kavramının yavaş yavaş anlamını yitirmeye başladığı bir dönemdir. Bu nedenle de erkeğin kadını ilişkiye zorlaması Z kuşağından ankete katılan bireyler X ve Y kuşağından ankete katılan bireylere göre daha normal gelebilmektedir.

Tablo 27: Kadının Erkeğe Şiddet Uygulaması Normal Midir?

	Evet	**Hayır**	**Toplam**
X Kuşağı	10,0%	90,0%	100,0%
Y Kuşağı	5,0%	95,0%	100,0%
Z Kuşağı	25,0%	75,0%	100,0%

Aile içinde en çok kadınlar ve çocuklar şiddete maruz kalmaktadırlar. Ancak hem akranları hem de eşleri tarafından şiddete maruz kalan erkeklerin sayısı da artmaktadır. Ataerkil bir toplum yapısının dayatmış olduğu erkekler ağlamaz, erkek adam kadından dayak yemez gibi toplumsal duvarlar, şiddet gören erkeklerin şiddet gördüğünü ifade edememesinin nedenlerinden sadece biri olmaktadır. Eşleri tarafından şiddete maruz kalan erkekler erkekliklerine laf getirmemek için susmayı tercih etmektedirler.

Tablo27 incelendiğinde; X, Y ve Z kuşaklara kadının erkeğe şiddet uygulamasının normal olup olmadığı sorusu sorulduğunda verilen cevapların ki-kare analiz değerlerine bakıldığında ki-kare değerinin 0,05'ten büyük olduğu tespit edilmiştir. Ki-kare değeri 0,05'ten büyük olduğu için H1 reddedilip H0 kabul

edilmiştir. Elde edilen analiz sonucunda da kadının erkeğe şiddet uygulamasının normal olup olmamasında kuşaklara göre anlamlı bir farklılık elde edilememiştir.

X, Y ve Z kuşaklarına sorulan "Kadının erkeğe şiddet uygulaması normal midir?" sorusuna verilen cevapların ki-kare analiz değerlerine ayrı ayrı bakıldığında ki-kare değerlerinin 0,05'ten büyük olduğu ve anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 28: Erkeğin Kadına Şiddet Uygulaması Normal Midir?

	Evet	Hayır	Toplam
X Kuşağı	,0%	100,0%	100,0%
Y Kuşağı	5,0%	95,0%	100,0%
Z Kuşağı	,0%	100,0%	100,0%

Toplum içerisinde güçlü olanın güçsüz olana karşı uyguladığı yaptırım kadın-erkek içinde geçerlidir. Erkek kadına göre her zaman daha güçlü bir konumda bulunmaktadır. Bu yüzden erkekler şiddet uygulayıcısı kadınlar da şiddete uygulanan taraf olmaktadırlar. Kadın herhangi bir konuda erkekten şiddet görebilmektedir. Şiddet gördüğü gerekçesiyle boşanmak isteyen kadınlar da ya boşanacakları eşleri tarafından tehdit edilmekte ya da öldürülmektedirler.

Tablo28 incelendiğinde; X, Y ve Z kuşaklarına erkeğin kadına şiddet uygulamasının normal olup olmadığı sorulduğunda verilen cevapların ki-kare analiz değerlerine bakıldığında ki-kare değerinin 0,05'ten büyük olduğu tespit edilmiştir. Ki-kare değeri 0,05'ten büyük olduğu için H1 reddedilip H0 kabul edilmektedir. Elde edilen analiz sonuçlarına göre kuşakların erkeklerin kadınlara karşı şiddet uygulamasının normal olup olmadığında kuşaklara göre herhangi bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

X, Y ve Z kuşaklarına sorulan "Erkeğin kadına karşı şiddet uygulaması normal midir?" sorusuna verilen cevapların ki-kare analiz değerlerine ayrı ayrı bakıldığında ki-kare değerlerinin 0,05'ten büyük olduğu ve anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Ankete katılanlar arasında bazı kişilere göre erkeğin kadına şiddet uygulanması normal değilken kadının erkeğe şiddet uygulaması normal görülmektedir. Bunun nedeni sorulduğunda ise erkeğin kadına göre güçlü olduğu için gücünü kadın üzerinde kullanmaması gerektiği, kadının ise zaten erkeğe göre güçsüz olduğu ve ne kadar şiddet uygularsa uygulasın erkeğin çok fazla etkilenmeyeceği bu yüzden de kadının erkeğe karşı şiddet uygulayabileceği düşüncesini ileri sürmüşlerdir. Katılımcılar toplumda kadınların daha çok fiziksel şiddete maruz kalması nedeniyle anket sorularına cevap verirken daha çok fiziksel şiddet üzerinden cevap vermişlerdir.

Tablo 29:Biri Size Karşı Psikolojik Şiddet Uygulasa Nasıl Tepki Verirsiniz?

	Aynı şekilde tepki veririm	Sinirlenirim	Konuşup çözüm bulmaya çalışırım	Fiziksel şiddet uygularım	Duruma göre değişir	Diğer	Toplam
X Kuşağı	25,0%	30,0%	20,0%	5,0%	5,0%	15,0%	100,0%
Y Kuşağı	15,0%	5,0%	30,0%	,0%	20,0%	30,0%	100,0%
Z Kuşağı	55,0%	5,0%	10,0%	10,0%	20,0%	,0%	100,0%

Psikolojik şiddet, bireylerin fark etmeden maruz kaldıkları şiddet türüdür. Ankete katılan bireyler şiddete karşı olduklarını belirtmiş olsalar da kendilerine karşı uygulanabilecek şiddet türlerine karşı ya aynı şekilde ya da başka bir şiddet biçimiyle karşılık verebileceklerini belirtmişlerdir.

Tablo29 incelendiğinde; X, Y ve Z kuşaklarına birini kendilerine karşı psikolojik şiddet uygulaması durumunda nasıl bir tepki verecekleri sorulduğunda verilen cevapların ki-kare analiz değerlerine bakıldığında ki-kare değerlerinin 0,05'ten küçük olduğu tespit edilmiştir. Ki-kare değeri 0,05'ten küçük olduğu için H1 kabul edilip H0 reddedilmektedir. Elde edilen analiz sonuçlarına göre kuşaklardaki bireylere uygulanan psikolojik şiddete karşı verecekleri tepkilerinde kuşaklara göre anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

X kuşağından ankete katılan bireylerin çoğunluğu kendilerine karşı psikolojik bir şiddet uygulanırsa bu durum karşısında sinirleneceklerini iade ederken, Y kuşağındaki bireylerin büyük bir çoğunluğu da psikolojik şiddet karşısında psikolojik şiddet uygulayan kişi ile konuşarak sorunun ne olduğunu ve neden böyle yaptığını belirtmişlerdir. Z kuşağından ankete katılan bireyler ise psikolojik şiddet karşısında aynı şekilde tepki vererek kendilerinin de psikolojik şiddet uygulamaktan kaçınmayacaklarını dile getirmişlerdir. Psikolojik şiddet karşısında kuşakların verdikleri tepkilerin farklı olmasından kaynaklı olarak psikolojik şiddete verilen tepkilerde kuşaklara göre anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır.

X, Y ve Z kuşaklarına sorulan "Biri size karşı psikolojik şiddet uygulasa nasıl bir tepki verirsiniz?" sorusuna verilen cevapların ki-kare analiz değerine bakıldığında ki-kare değerlerinin 0,05'ten büyük olduğu ve anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Ankete katılan çalışan bireyler iş yerlerinde kendilerine karşı mobbing uygulandığını ancak kendilerinden üst mertebede bulunan kişiler tarafından uygulandığı için herhangi bir tepki veremediklerini yalnızca içlerinden söylenmekle yetinmek zorunda kaldıklarını belirtmişlerdir.

Şırnak ilinde X, Y ve Z kuşağında bulunan 10 kadın ve 10 erkek ile gerçekleştirilen anket analiz sonuçlarından kuşaklara göre erkeğin eşine harçlık vermemesi, eşleri ya da partnerlerinin aileleri ile ilişkileri, eşleri ya da partnerleri ile birlikte yaptıkları aktiviteler, ev içi iş bölümleri, herhangi bir konuda karar verilirken daha çok kimin isteklerinin dikkate alındığı ve psikolojik şiddet uygulayan kişiye verecekleri tepkiler konusunda farklılıklar olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Eşleri ya da partnerleriyle ilgili sorularda farklılıklar olmasının en büyük nedeni X kuşağındaki bireylerin evli olması, Y kuşağındaki bireylerin bir kısmının evli olup bir kısmının partnerlerinin olması ve Z kuşağındaki bireylerin çoğunluğunun da partnerlerinin olmasıdır.

VII. BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Kuşakların aynı yıllarda doğmuş ve aynı dönemin şartlarını paylaşan bireylerden meydana gelmektedir. Kuşaklar arası farklılıklar da bireylerin yaşadıkları dönemlerin yaşam koşullarından, teknolojik gelişmelerinden, kültürel yapılarından kaynaklı olarak ortaya çıkmaktadır. Farklı özelliklere sahip kuşakların toplum içerisinde bir arada yaşayarak kültürel ve ortaklaşa düşünce paylaşımları iletişim, çalışma, kültürel gibi birçok alanlarda kuşaklar arası çatışmaları meydana getirmektedir.

Sanayi Devrimi, teknolojinin gelişmesi ve köyden kente göçlerin meydana gelmesi kuşaklar arası farklılıkların da oluşmasında etkili olan etmenlerdir. Değişen toplum ve aile yapısı iki kuşak arası farklılıkları arttırarak kuşaklar arası çatışmaların yaşanmasına neden olmaktadır. X, Y ve Z kuşaklarında birbirlerini takip eden kuşaklar arasında benzerlik ve farklılıklar çok yoğun bulunmamaktadır. Ancak X ve Z kuşağı arasında tampon kuşak görevi gören Y kuşağı aradan çıkarıldığında X ve Z kuşakları arasında görülen farklılıklar, benzerliklerden daha da fazladır.

Şiddet olgusu ise dünya üzerinde yer almakta olan bütün toplumların ortak sorunlarından biri olarak varlığını devam ettirmektedir. Aile kurumu gibi şiddet olgusu da insanlığın ilk tarihinden itibaren toplumsal hayat içerisinde var olan ve günümüze kadar varlığını artarak devam ettirebilmiş bir olgudur. Kısaca insanın olduğu her yerde şiddette bulunmaktadır. İnsanlık tarihinde her dönemde var olan şiddetin türleri farklılık göstermektedir. Şiddet türlerinin bazıları bireylere fiziksel açıdan zarar verirken bazıları ise bireylere psikolojik açıdan zarar vermektedir.

Araştırmada da kuşakların şiddet konusunda ne düşündükleri, şiddeti nasıl değerlendirdikleri, çevrelerinden şiddet görüp görmedikleri veya çevrelerine karşı şiddet uygulayıp uygulamadıkları, şiddetin niteliğinde ve algısının değişip değişmediği araştırılmak ve kuşaklar arası anlamlı farklılıklar olup olmadığı tespit edilmek istenmiştir.

Dünya üzerinde belirlenen ve belirlenmekte olan toplam 6 kuşak bulunmaktadır. Bunlar; Gelenekselciler, Baby Boomers, X, Y, Z ve Alpha kuşağıdır.

Gelenekselciler ve Baby Boomer kuşağında bulunan bireylerin çoğu günümüzde vefat etmiş, Alpha kuşağı ise günümüzde yeni belirlenmeye başlanmış, hakkında detaylı bilgi bulunmayan kuşak olduğu için araştırma X, Y ve Z kuşaklarına yapılmıştır. Araştırma, Şırnak ilinde yaşamakta olan X kuşağında bulunan 10 kadın- 10 erkek, Y kuşağında bulunan 10 kadın- 10 erkek ve Z kuşağında bulunan 10 kadın- 10 erkek birey ile açık açık uçlu sorular ile derinlemesine görüşme yapılarak gerçekleştirilmiştir. Ankete verilen cevaplardan elde edilen veriler ankete katılan katılımcıların verdiği cevaplar ile sınırlı kalmıştır. X, Y ve Z kuşaklarında bulunan bireylerden evli olanlara eşleri ile ilgili evli olmayanlara ise partnerleri ile ilgili sorular sorulmuştur.

Ankete verilen cevaplardan elde edile verilerin analizine göre X, Y ve Z kuşaklarında bulunan bireylerin şiddet söz konusu olduğunda algı olarak aynı görüşlere sahip oldukları, şiddetin türü yaşanan olaylara göre değişmekte olsa da kuşaklarda bulunan bireyler şiddetin gerekli olmadığını savunmaktadırlar. Kuşaklarda bulunan bireylere yapılan anket çalışmasında kuşaklara göre; erkeğin eşine harçlık vermemesi, eşleri ya da partnerlerinin aileleri ile ilişkileri, eşleri ya da partnerleri ile birlikte yaptıkları aktiviteler, ev içi iş bölümleri, herhangi bir konuda karar verilirken daha çok kimin isteklerinin dikkate alındığı ve psikolojik şiddet uygulayan kişiye verecekleri tepkiler konusunda farklılıklar olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Elde edilen bulgular kuşakların şiddete bakış açısının değişip değişmediği, şiddetin farklı kuşaklarda nasıl algılandığı gibi konularda bilgi elde etmek amacıyla önem arz etmektedir.

Kuşaklar ve şiddetin ele alınarak yapılmış olan internet sitesi, blok yazıları bulunmaktadır. Ancak bu konuyla kuşaklar ve şiddet ile ilgili yazılmış olan tek kitapta bir bölümde yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Kadılar'ın 2012 yılında yazmış olduğu "Üç Kuşak Kadının Cinsiyet Rolleri" kitabının "Araştırma Bulguları" bölümünde yapılmış olan görüşmeler sonucunda "Kadına Yönelik Şiddet" kuşaklara göre karşılaştırılmıştır. Araştırmada kadına yönelik şiddet ile ilgili elde edilen verilere göre genç kuşakta bulunan kadınlar, kadına yönelik şiddete kesinlikle karşı çıkarken; diğer iki kuşakta bulunan kadınlar içinde kadına yönelik şiddeti özellikle namus söz konusu olduğunda haklı bulanlar bulunmaktadır. Kuşaklara göre şiddet çalışmasında yapılan görüşmeler ve anket verilerine göre de erkeğin kadına şiddet uygulamasına X ve Y

kuşağında bulunan erkek ve kadın katılımcılar kesinlikle karşı çıkarken Y kuşağında bulunan bireylerin %5'i erkeğin kadına karşı şiddet uygulamasının normal olduğunu belirtmiştir. Yapılan iki araştırmadan elde edilen verilere bakıldığında kadına şiddet konusunda kuşaklara göre anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılabilmektedir.

X, Y ve Z kuşaklarının ankete verdikleri cevaplardan elde edilen verilere bakıldığında kuşaklardaki bireyler şiddete karşı olmalarına rağmen şiddet ve şiddet türleri hakkında çok fazla bilgiye sahip değillerdir. X ve Y kuşağında bulunan bireyler yaşadıkları şiddet ve çevrelerinden gördükleri şiddet örneklerinden dolayı Z kuşağındaki bireylere göre şiddet konusunda daha bilgili bir yapıya sahiptirler. Ancak X ve Y kuşağında bulunan bireyler de şiddet ve türleri hakkında tam bir bilgiye sahip değillerdir.

Şiddetin toplum ve aile içinde önlenebilmesi için şiddet uygulayan bireye cezai yaptırımı yüksek cezaların verilmesi gerekmektedir. Bireylerin şiddet konusunda bilinçlendirilmesi, şiddet gören bireylere psikolojik destek verilmesi, maruz kaldıkları şiddetin farkına varmaları, şiddete karşı sessiz kalmamaları gerekmektedir. Polis ve jandarma görevlilerinin şiddete maruz kalmış kişileri tekrar evlerine göndermek yerine ifadesini alıp işlemlerini yaparak kişiyi şiddet ve başvurabileceği yerler konusunda bilinçlendirmeleri gerekmektedir. Hukuki açıdan ise kadına şiddet uygulayan kişi mahkeme karşısına çıkığında takım elbise giydiği, nefsi söz konusu olduğu, kadının mini etek ve dekolte giydiğinden dolayı tahrik ettiği gibi sebeplerle indirim almaması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

Acehan, S., Bilen, A., Ay, M. O., Gülen, M., Avcı, A., & İçme, F. (2013). Çocuk istismarı ve ihmalinin değerlendirilmesi. *Arşiv Kaynak Tarama Dergisi, 22*(4), 591-614.

Adak, N. (2013). Madalyonun öteki yüzü: erkeğe yönelik şiddet. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi, 16*(2), 1-28.

Adak, N. (Dü.). (2016). *Değişen Toplumda Değişen Aile: Sosyolojik Araştırmalar.* Ankara: Siyasal Kitapevi.

Adıgüzel, O., Batur, Z. H., & Ekşili, N. (2014). Kuşakların değişen yüzü ve Y kuşağı ile ortaya çıkan yeni çalışma tarzı: mobil yakalılar. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal BİIimler Enstitüsü*(19), 165-182.

Aka, B. (2018). Bebek Patlaması, X ve Y kuşağı yöneticilerin örgütsel bağlılık düzeylerinin kamu ve özel sektör farklılıklarına göre incelenmesi: bir araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi, 9*(20), 118-135.

Aksaray, S. (2011). Siber Zorbalık. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 20*(2), 405-432.

Akten, M. (2016). *Y ve Z Kuşaklarının Turizm Algıları ve Konaklama İşletmelerinden Beklentileri.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.

Alev Anıl, H. (2011). *Kültürel Değişme Açısından Kuşaklar Arası Çatışma (Aşkan ve Dumlupınar Mahallesi Örneği).* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.

Altınay, A. G. (2002). Bedenimiz ve biz: bekaret ve cinselliğil siyaseti. B. Aksu, & G. Asena (Dü) içinde, *90'larda Türkiye'de Feminizm* (s. 323-343). İstanbul: İletişim Yayınları.

Altıparmak, İ. B. (2018). Sosyal öğrenmenin aile içi şiddete etkisi. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, 19*(34), 233-262.

Altuntuğ, N. (2012). Kuşaktan kuşağa tüketim olgusu ve geleceğin tüketici profili. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi, 4*(1), 203-212.

Arın, M. C. (1998). Kadına yönelik şiddet. A. Berktay Hacımirzaoğlu (Dü.) içinde, *75 Yılda Kadınlar ve Erkekler* (s. 201-210). İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.

Armağan, E., & Küçükkambak, S. E. (2015). Y kuşağı tüketicilerinin moda bloglarına yönelik tutumunun satın alma niyeti etkisi üzerine bir araştırma. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi İşletme İktisadı Enstitüsü Yönetim Dergisi, 26*(79), 83-111.

Aydın, M. Z. (2014). Nesiller arası iletişimsizliğin sonucu: kuşak çatışması. *Din ve Hayat Dergisi*(22), 116-119.

Azak, G. (2005). *Patavatsızlar, Beyefendiler ve Düşünürler Gözüyle, Kadın.* İstanbul: Evreca Publıshıng Birharf Yayıncılık.

Barutçu, A. (2013). *Türkiye'de Erkeklik İnşasının Bedensel ve Toplumsal Aşamaları.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Bayer, A. (2013). Değişen toplumsal yapıda aile. *Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 4*(8), 101-129.

Baygal, A. (2016). Şiddetin aile içi görünümleri. N. Adak (Dü.) içinde, *Değişen Toplumda Değişen Aile* (s. 177-199). Ankara: Siyasal Kitapevi.

Bayramoğlu, G. (2017). X ve Y kuşağının liderlik davranışı açısından karşılaştırılması. *Ege Akademik Bakış, 18*(1), 15-30.

Berktay, F. (1998). Cumhuriyet'in 75 yıllık serüvenine kadınlar açısından bakmak. A. Berktay Hacımirzaoğlu (Dü.) içinde, *75 Yılda Kadınlar ve Erkekler* (s. 1-11). İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.

Bilgili, N., & Vural, G. (2014). Kadına yönelik şiddetin en ağır biçimi: namus cinayetleri. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi, 14*(1), 66-72.

Bilgin, R. (2016). Geleneksel ve modern toplumda kadın bedeni cinselliği. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 26*(1), 219-243.

Bulut, M. (2010). Kız ve erkek çocuklarının eş şiddetine bakış açılarının saptanması. *Ankara üniversitesi Dil ve Tarih- Coğrafya Fakültesi Antropoloji Dergisi*(23), 69-93.

Can Gürkan, Ö., & Coşar, F. (2009). Ekonomik şiddetin kadın yaşamındaki etkileri. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi, 2*(3), 124-129.

Can, İ. (2014). Ailenin tarihsel gelişimi: dünü, bugünü ve yarını. M. Aydın (Dü.) içinde, *Sistematik Aile Sosyolojisi* (s. 65-91). Konya: Çizgi Kitapevi.

Cengiz, K., Ulaş Tol, U., & Küçükural, Ö. (2004). Hegemonik erkekliğin peşinden. *Toplum Bilim*(101), 50-70.

Çetin Aydın, G., & Başol, O. (2014). X ve Y kuşağı: çalışmanın anlamında bir değişme var mı? *Electronic Journal of Vocational Collages*, 1-15.

Çetin, C., & Karalar, S. (2016). X, Y ve Z kuşağı öğrencilerin çok yönlü ve sınırsız kariyer algıları üzerine bir araştırma. *Yönetim Bilimleri Dergisi, 14*(28), 157-197.

Demren, Ç. (2001). Erkeklik, ataerkillik ve iktidar ilişkileri. *İnsan ve Toplum Bilimi*, 1-10.

Dişsiz, M., & Hotun Şahin, N. (2008). Evrensel bir kadın sağlığı sorunu: kadına yönelik şiddet. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanat Dergisi, 1*(1), 50-58.

Dursun, Y. (2011). Şiddetin izini sürmek: şiddet nedir? *Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi*(12), 1-18.

Durudoğan, H. (2010). İkinci dalga Fransız feminizmine kısa bir bakış. Ş. Öztürk (Dü.) içinde, *Türkiye'de Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları: Eşitsizlikler, Mücadeleler, Kazanımlar* (s. 67-97). İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.

Ecevit, Y. (1998). Türkiye'de ücretli kadın emeğinin toplumsal cinsiyet temelinde analizi. A. Berktay Hacımirzaoğlu (Dü.) içinde, *75 Yılda Kadınlar ve Erkekler* (s. 267-284). İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.

Erden Ayhün, S. (2013). Kuşaklar arasındaki farklılıklar ve örgütsel yansımaları. *Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi, 2*(1), 93-112.

Ereş, F. (2006). Türkiye'de kadının statüsü ve yansımaları. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*(19), 40-52.

Freud, S. (2018). *Cinsellik Üzerine.* (M. H. Ergül, Çev.) İstanbul: Erasmus Yayınları.

Fromm, E. (1979). *Sevgi ve Şiddetin Kaynağı* (2. b.). (Y. Salman, & N. İçten, Çev.) İstanbul: Payel Yayınevi.

Gençoğlu, C., Kumcağız, H., & Ersanlı, K. (2014). Ergenlerin şiddet eğilimine etki eden ailevi faktörler. *International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 9*(2), 639-652.

Göksel, A., & Güneş, G. (2017). Kuşaklar arası farklılaşma: X ve Y kuşaklarının örgütsel sessizlik davranışı bağlamında analizi. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 19*(3), 807-828.

Güçlü, S. (2016). Aileye ilişkin kuramsal yaklaşımlar. N. Adak (Dü.) içinde, *Değişen Toplumda Değişen Aile: Sosyolojik Tartışmalar* (s. 65-91). Ankara: Siyasal Kitapevi.

Güleç, H., Topaloğlu, M., Ünsal, D., & Altıntaş, M. (2012). Bir kısır döngü olarak şiddet. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, 4*(1), 112-137.

Güler, N., Tel, H., & Özkan Tuncay, F. (2005). Kadının aile içinde yaşanan şiddete bakışı. *Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, 27*(2), 51-56.

Gündüz, Ş., & Pekçetaş, T. (2018). Kuşaklar ve örgütsel sessizlik/seslilik. *İşletme Bilimi Dergisi (JOBS), 6*(1), 89-115.

Gürbüz, S. (2015). Kuşak farklılıkları: mit mi, gerçek mi? *İş ve İnsan Dergisi, 2*(1), 39-57.

Gürsoy, E., & Arslan Özkan, H. (2014). Türkiye'de üniversite öğrencilerinin kadına ilişkin "namus" algısı. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi, 5*(3), 149-159.

Hamzaoğlu, M., & Konuralp, E. (2019). Türkiye'de kadına karşı şiddetin sembolik ve doğrudan biçimleri: namus olgusu ve namus cinayetleri. *Adli Tıp Bülteni, 24*(3), 226-235.

Harcar, T., Çakır, Ö., Sürgevil, O., & Budak, G. (2008). Kadına yönelik şiddet ve Türkiye'de kadına yönelik şiddetin durumu. *Toplum ve Demokrasi, 2*(4), 51-70.

İlkkaracan, İ. (1998). Kentli kadınlar ve çalışma yaşamı. A. Berktay Hacımirzaoğlu (Dü.) içinde, *75 Yılda Kadınlar ve Erkekler* (s. 285-302). İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.

İncecik, Y., Kurdak, H., Özcan, S., Akpınar, E., Saatçı, E., & Bozdemir, N. (2009). Eş şiddeti ve aile hekimliği. *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care, 3*(1), 1-7.

Kabasakal, H. (1998). Türkiye'de üst düzey kadın yöneticilerin profili. A. Berktay Hacımirzaoğlu (Dü.) içinde, *75 Yılda Kadınlar ve Erkekler* (s. 303-321). İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.

Kadılar, E. (2012). *Üç Kuşak Kadının Cinsiyet Rolleri.* İstanbul: Kum Saati Yayınları.

Karaçam, Z., Çalışır, H., Dündar, E., Altuntaş, F., & Avcı, H. C. (2006). Evli kadınların aile içi şiddet görmelerini etkileyen faktörler ve kadınların şiddete ilişkin bazı özellikleri. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi, 22*(2), 71-88.

Kart, E. (2016). Kişisel alanda değişen döngüler. N. Adak (Dü.) içinde, *Değişen Toplumda Değişen Aile* (s. 115-146). Ankara: Siyasal Kitapevi.

Kaya, A. (2019, Aralık 13). X, Y ve Z Kuşakları Nedir? Özellikleri Nelerdir? https://www.tech-worm.com/x-y-z-kusaklari-nedir-ozellikleri-nelerdir/ adresinden alındı

Kaya, Y., & Aslan, E. (2013). Kadın cinselliğinde gelenekler ve kültür. *Androloji Bülteni Dergisi, 54*, 214-217.

Kepekçi, E. (2012). (Hegemonik) Erkeklik eleştirisi ve feminizm birikteliği mümkün mü? *Kadın Araştırmaları Dergisi, 2*(11), 59-86.

Kerstecioğlu, F. (2010). Medeni hukukta kadının cinsel ve ekonomik kimliği: Yargıtay Kararları eşliğinde bir değerlendirme. Ş. Öztürk (Dü.). içinde İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.

Kılıç, Z. (1998). Cumhuriyet Türkiyesi'nde kadın hareketine genel bir bakış. A. Berktay Hacımirzaoğlu (Dü.) içinde, *75 Yılda Kadınlar ve Erkekler* (s. 347-360). İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.

Kimmel, M. S. (2013). Homofobi olarak erkeklik: toplumsal cinsiyet kimliğinin inşasında korku, utanç ve sessizlik. *5(2)*, 91-103. (M. Bozok, Çev.)

Kırkpınar, L. (1998). Türkiye'de toplumsal değişme sürecinde kadın. A. Berktay Hacımirzaoğlu (Dü.) içinde, *75 Yılda Kadınlar ve Erkekler* (s. 13-28). İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.

Kızılkoyun, F. (2020, Ocak 3). "Sen ne biçim erkeksin" Şiddeti. https://www.hurriyet.com.tr/gundem/sen-ne-bicim-erkeksin-siddeti-22662469 adresinden alındı

Kocacık, F. (2001). Şiddet olgusu üzerine. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 2*(1), 1-7.

Kon, B. (2019, Aralık 20). Kuşakları Anlamak ve Yönetmek. http://www.humanica.com.tr/kusaklari-anlamak-yonetmek/ adresinden alındı

Korkmaz, A. (2016). Siber Zorbalık Davranışları Sergileme ve Siber Zorbalığa Maruz Kalma Durumlarının Karşılaştırılması. *TRT Akademi, 1*(2), 620-639.

Köse, B. (2016). Geçmişten günümüze aile. N. Adak (Dü.) içinde, *Değişen Toplumda Değişen Aile* (s. 15-38). Ankara: Siyasal Kitapevi.

Köse, S. (2016). *Genetiğiyle Oynanmış Kavramlar ve Aile Medeniyetinin Sonu* (6. b.). Konya: Mehir Vakfı Yayınları.

Kurşun, H. (2017). *Medya ve Şiddet, Medyadaki Şiddet Olgusunun Toplum Hayata Yansıması Hakkında Niceliksel Araştırma: Gaziantep İl Örneği, 2016.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Kuyucu, M. (2017). Y kuşağı ve tekonoloji: Y kuşağının iletişim teknolojilerini kullanım alışkanlıkları. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, 5*(2), 845-872.

Lahaye, W., Pourtois, J.-P., & Desmet, H. (2011). *Kuşaktan Kuşağa Aktarım: Çocuklarımız Çocuklarını Nasıl Eğitiyor?* (Z. C. Özatalay, Çev.) İstanbul: İletişim Yayınları.

Latif, H., & Serbest, S. (2014). Türkiye'de 2000 kuşağı ve 2000 kuşağının iş ve çalışma anlayışı. *Gençlik Araştırmaları Dergisi, 2*(4), 134-163.

Limnili, G., & Özçakar, N. (2017). Farklı boyutlarıyla şiddet. *Klinik Tıp Aile Hekimliği Dergisi, 9*(2), 55-60.

MT Staj Programları. (2019, Aralık 20). Kuşakları İnceliyoruz- Gelenekselciler. https://mtstajprogramlari.com/blog/yazi/kusaklari-inceliyoruz-gelenekselciler adresinden alındı

Mücevher, M. H. (2015). *X ve Y Kuşağının Birbirlerine Karşı Özellik ve Etkileşim Algıları: SDÜ Örneği.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.

Mücevher, M. H., & Erdem, R. (2018). X kuşaı akademisyenler ile Y kuşağı öğrenciilerin birbirlerine karşı algıları. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi, 9*(22), 60-74.

Oder, B. E. (2006). Anayasa'da kadın sorunsalı: norm, içtihat ve hukuk politikası. Ş. Öztürk (Dü.) içinde, *Türkiye'de Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları: Eşitsizlikler, Mücadeleler, Kazanımlar* (s. 239-249). İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.

Özbey, O. (2012). Kadına yönelik şiddet- şiddetin temelleri. *Hukuk Gündemi*, 37-39.

Özdemir, N. (2019). Kuşaklararasılık ve kültürel değişme. *Çocuk ve Medeniyet Dergisi, 4*(7), 125-149.

Özdemir, O. (2010). Tecavüzü, hegemonik erkeklik zemininden kavramak... *Fe Dergi, 2*(2), 75-90.

Özsoy, F. (2018, Eylül 6). Alfa Kuşağının Özellikleri. https://egezegen.com/yasam/alfa-kusaginin-ozellikleri/ adresinden alındı

Öztürk, E. (2014). Kur'an'ın kadına bakışı ve İslam tarihinde kadının sosyal statüsüne genel bir bakış. *Harakani Dergisi*(2), 17-34.

Paker Tükel, İ. (2018). Y kuşağı temsilcilerinin aile algıları üzerine bir analiz. *Akademik İncelemeler Dergisi, 13*(1), 23-39.

Paksu, M. (1989). *Kadın Evlilik ve Aile* (3. b.). İstanbul: Yeni Asya Yayınları.

Pelendecioğlu, B., & Bulut, S. (2009). Çocuğa yönelik aile içi fiziksel istismar. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Dergisi, 9*(1), 50-62.

Polat, O. (2016). Şiddet. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, 22*(1), 15-34.

Sakallı Uğurlu, N., & Akbaş, G. (2013). Namus kültürlerinde "namus" ve "namus adına kadına şiddet": sosyal psikolojik açıklamalar. *Türk Psikoloji Yazıları, 16*(32), 76-91.

Sancar, S. (2009). *Erkeklik: İmkansız İktidar, Ailede, Piyasada ve Sokakta Erkekler.* İstanbul: Metis Yayınları.

Serin, H. (2012). *Ergenlerde Siber Zorbalık/ Siber Mağduriyet Yaşantıları ve Bu Davranışlara İlişkin Öğretmen ve Eğitim Yöneticilerinin Görüşleri.* Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Seymen, A. F. (2017). Y ve Z kuşak insanı özelliklerinin Milli Eğitim Bakanlığı 2014-2019 stratejik programı ve TÜBİTAK vizyon 2023 öngörüleri ile ilişkilendirilmesi. *Kent Kültürü ve Yönetimi Hakemli Elektronik Dergi, 10*(4), 467-489.

Şahbaz, E. (2019). *Çalışma Yaşamında Y ve Z Kuşağının Liderlik Tipi Algılarının Karşılaştırılması: Turizm Sektöründe Bir Araştırma.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Şenol, D., & Mazman, İ. (2014). Çocuğa uygulanan şidddet: Türkiye özelinde sosyolojik bir yaklaşım. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmaları Dergisi, 16*(26), 11-17.

T. C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. (2009). *Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet.* Ankara: Elma Teknik Basım Matbaacılık.

Taş, H. Y., Demirdöğmez, M., & Küçükoğlu, M. (2017). Geleceğimiz olan Z kuşağının çalışma hayatına muhtemel etkileri. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, 7*(13), 1033-1048.

Taşdemir Afşar, S. (2015). Türkiye'de şiddetin "kadın yüzü". *Sosyoloji Konferansları*(52), 715-753.

Taşdemir Afşar, S., Görgün Baran, A., & Koca Arıtan, C. (2017). Şiddet gören kadınların sığınmaevlerine erişimini engelleyen etmenler. *Fe Dergi, 9*(1), 134-150.

Taşkınbilgist. (2019, Aralık 20). Kuşakların Sınıflandırılması I: Gelenekselciler Kuşağı. https://taskinbilgist.blogspot.com/2018/02/kusak-siniflandirmasi-1-gelenekselciler.html#more adresinden alındı

Tatlılıoğlu, K., & Küçükköse, İ. (2015). Türkiye'de kadına yönelik şiddet: nedenleri, koruma, önleme ve müdahale hizmetleri. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 7*(13), 194-209.

Tekin, M. (2015). *Çalışma Yaşamında Kuşaklar ve İşe Yönelik Tutumların İncelenmesi.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.

Temur Şimşekcan, N. (2018). *Toplumsal Cİnsiyete Dayalı Şiddetin Başka Bir Biçimi: Siber Şiddet.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Türü, Mersin.

Tezel, A. (2002). Çocuğa yönelik şiddet. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 5*(1), 93-100.

Topgül, T. Ç. (2015). *Y Nesli Üzerine Sosyolojik Bir Analiz.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Totan, T., & Yöndem, Z. D. (2007). Ergenlerde zorbalığın anne, baba ve akran ilişkileri açısından incelenmesi. *Ege Eğitim Dergisi, 2*(8), 53-68.

Turgut, M. (Dü.). (2010). *Türkiye'de aile değerleri araştırması.* Ankara: T. C. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü.

Türer, C. (2014). Şiddetin neliği ve kavramsal çerçevesi. B. Erul (Dü.) içinde, *Şiddet Karşısında İslam* (s. 8-12). İstanbul: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.

Türk, H. B. (2008). Eril tahakkümü yeniden düşünmek: erkeklik çalışmaları için bir imkan olarak Pierre Bourdieu. *Toplum Bilim*(112), 119-146.

Ulu, M. (2016). Kişilik ve şiddet ilişkisi üzerine psikolojik bir araştırma. *Bilimname, 3*, 57-82.

Uluç, G. (2002). Toplumsal bir gruba yönelik şiddet türü: medya, şiddet ve çocuklar. *Selçuk İletişim, 2*(2), 4-11.

Uluocak, Ş., Gökulu, G., & Bilir, O. (2014). Kadına yönelik şiddetin önlenmesinde stratejik bir başlangıç noktası: partner şiddeti. *International Journal oh Human Sciences, 11*(2), 362-387.

Ünübol, M., Özbek, G., Özgön, S., Gülce, D., & Demir, B. (2007). Namus adına cinayet: Türkiye'de namus cinayetlerinin incelenmesi. *Türk Psikoloji Bülteni, 13*(41), 69-83.

Ünüsan Atak, N. (2016). *X, Y, Z Kuşakları ve Kuşaklar Arası Farklılık Yönetimi* (1. b.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Yalçın Kayıkçı, M., & Kutluk Bozkurt, A. (2018). Dijital çağda Z ve Alpha kuşağı, yapay zeka uygulamaları ve turizme yansımaları. *Sosyal Bilimler Metinleri*(1), 54-64.

Yetim, D., & Şahin, E. M. (2008). Aile hekimliğinde kadına yönelik şiddete yaklaşım. *Aile Hekimliği Dergisi, 2*(2), 48-53.

Yolbulan Okan, E., & Yalman, N. (2013). Türkiye'de tartışmalı reklamlar: kuşaklar arası karşılaştırma. *H. Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 31*(2), 135-152.

Yörükoğlu, A. (1997). *Değişen Toplumda Aile ve Çocuk* (5. b.). İstanbul: Özgür Yayınları.

Yüksekbilgili, Z. (2013). Türk tipi Y kuşağı. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 12*(45), 342-353.

EKLER

EK 1: Anket Soruları

- **Evli Olanlar İçin Anket Soruları**

YAŞ: CİNSİYET: EĞİTİM DURUMU: MESLEK:
GELİR: MEDENİ DURUM:

1) Sizce şiddetin asıl kaynağı nedir?
2) İnsanlarda şiddet içeren davranışlar neden oluşmaktadır?
3) Size göre hangi davranışlar şiddettir?
4) Şiddet türleri hakkında neler bilmektesiniz?
5) Eşinizden ya da aile çevrenizden size karşı herhangi bir şiddet içeren davranış oldu mu? Olduysa hala devam ediyor mu?
6) Eşinize ya da çevrenizdekilere karşı hiç şiddet uyguladınız mı?
7) Şiddetin gerekli olduğu durumlar var mıdır? Varsa hangi durumlardır?
8) Toplumda en çok kimlere karşı daha fazla şiddet uygulanmaktadır ve bu konu hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?
9) Sizce insanların birbirlerine bağırması şiddet olarak değerlendirilebilir mi?
10) Erkeğin eşine harçlık vermemesi şiddet olarak adlandırılabilir mi?
11) Eşinizin ailesiyle olan ilişkileriniz nasıldır? Neden sıklıkla görüşürsünüz?
12) Eşinizin sizi zorla ilişkiye zorladığı oluyor mu? (Kadın)
    Eşinizle cinsel ilişki yönünden sıkıntı yaşadığınız oluyor mu? (Erkek)
13) Eşinize nasıl hitap ediyorsunuz?
14) Eşiniz istediğiniz bir şeyi yapmadığında nasıl bir tepki verirsiniz?
15) Eşinizle birlikte neler yaparsınız?
16) Ev içi iş bölümünüz nasıldır?
17) Bir konuda karar verirken daha çok kimin istekleri dikkate alınır?
18) Eşiniz ya da partneriniz sizi ailesiyle görüşmeye zorluyor mu?
19) Maaşınızı nasıl değerlendiriyorsunuz?
20) Sizce erkeğin eşinin maaşına el koyması normal midir?
21) Sizce erkeğin kadını ilişkiye zorlaması normal midir?
22) Kadının erkeğe karşı şiddet uygulaması normal midir?
23) Erkeğin kadına şiddet uygulaması normal midir?
24) Biri size karşı psikolojik şiddet uygulasa nasıl bir tepki verirsiniz?

- **Bekar Olanlar İçin Anket Soruları**

YAŞ: CİNSİYET: EĞİTİM DURUMU: MESLEK:

GELİR: MEDENİ DURUM:

1) Sizce şiddetin asıl kaynağı nedir?

2) İnsanlarda şiddet içeren davranışlar neden oluşmaktadır?

3) Size göre hangi davranışlar şiddettir?

4) Şiddet türleri hakkında neler bilmektesiniz?

5) Partnerinizden ya da aile çevrenizden size karşı herhangi bir şiddet içeren davranış oldu mu? Olduysa hala devam ediyor mu?

6) Partnerinize ya da çevrenizdekilere karşı hiç şiddet uyguladınız mı?

7) Şiddetin gerekli olduğu durumlar var mıdır? Varsa hangi durumlardır?

8) Toplumda en çok kimlere karşı daha fazla şiddet uygulanmaktadır ve bu konu hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

9) Sizce insanların birbirlerine bağırması şiddet olarak değerlendirilebilir mi?

10) Erkeğin eşine harçlık vermemesi şiddet olarak adlandırılabilir mi?

11) Partnerinizin ailesiyle olan ilişkileriniz nasıldır? Neden sıklıkla görüşürsünüz?

12) Partnerinizin sizi zorla ilişkiye zorladığı oluyor mu? (Kadın)

Partnerinizle cinsel ilişki yönünden sıkıntı yaşadığınız oluyor mu? (Erkek)

13) Partnerinize nasıl hitap ediyorsunuz?

14) Partneriniz istediğiniz bir şeyi yapmadığında nasıl bir tepki verirsiniz?

15) Partnerinizle birlikte neler yaparsınız?

16) Ev içi iş bölümünüz nasıldır?

17) Bir konuda karar verirken daha çok kimin istekleri dikkate alınır?

18) Partneriniz sizi ailesiyle görüşmeye zorluyor mu?

19) Maaşınızı ya da elinize geçen parayı nasıl değerlendiriyorsunuz?

20) Sizce erkeğin eşinin maaşına el koyması normal midir?

21) Sizce erkeğin kadını ilişkiye zorlaması normal midir?

22) Kadının erkeğe karşı şiddet uygulaması normal midir?

23) Erkeğin kadına şiddet uygulaması normal midir?

24) Biri size karşı psikolojik şiddet uygulasa nasıl bir tepki verirsiniz?

EK 2: Özgeçmiş

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Özge GÜVEL

Doğum Yeri ve Tarihi : Osmaniye, 1994

Medeni Durum : Bekar

İletişim Bilgileri : ozzge.80@gmail.com

EĞİTİM

2009-2013 : Kadirli Şehit Öğretmen Orhan Gök Anadolu Lisesi

2013-2017 : Aksaray üniversitesi Sosyoloji Bölümü

YABANCI DİL

İngilizce : YÖKDİL (50)